

Budapest IV. kerület Újpest Önkormányzatának Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiója

2024. év

Jóváhagyta: Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Képviselő-testülete a 35/2024. (II.15.) határozatával.

Készítette: Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménye által létrehozott munkacsoport

Tartalom

Tartalom	2
Bevezetés	3
1. A koncepció háttere és célja	5
Kapcsolódások, stratégiai környezet.....	7
2. Általános helyzetelemzés	9
2.1. Demográfia	9
2.2. Munkaerőpiac.....	13
3. A szociális intézmények, feladataik és bemutatása	17
3.1. Szociális ellátások	17
3.2. Lakásügy.....	31
3.3. Közfoglalkoztatás	36
3.4. Idősellátás.....	40
3.5. Család- és Gyermejjóléti Központ.....	48
3.6. Gyermek Átmeneti Otthona	59
3.7. Szociális Foglalkoztató	63
3.8. Bölcsődei ellátás	70
3.9. Védőnői Szolgálat	75
3.10. Családok átmeneti otthona	81
3.11. Hajléktalan emberek segítése	86
4. Összegzés.....	93

Bevezetés

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 92. § (3) bekezdése szerint „A legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében - jogszabályban meghatározottak szerint - szolgáltatástervezési koncepciót készít”, melyet két évente szükséges felülvizsgálni. Budapest Főváros IV. kerület Újpest tekintetében a legutóbbi ilyen koncepció 2015-ben készült.

A koncepcióban bemutatásra kerül Budapest Főváros IV. kerület Újpest főbb demográfiai, munkaerőpiaci és lakhatási helyzete, melyek meghatározónak tekinthetők a szociális szolgáltatások tervezése szempontjából. Ezt követően a következő szakterületek helyzetét, a kapcsolódó önkormányzati és egyéb intézményeket, valamint a jelenleg biztosított szolgáltatásokat mutatjuk be, beleértve az elmúlt 4-5 év során nyújtott legfontosabb szolgáltatások célcsoportjának és/vagy költségeinek alakulását is. A dokumentumban az alábbi szakterületek kerülnek bemutatásra:

- Szociális ellátások
- Lakásügy
- Közfoglalkoztatás
- Idősellátás, idősgondozás
- Gyermekek- és családgondozás
- Gyermekek átmeneti otthona
- Hátrányos helyzetűek foglalkoztatása a szociális foglalkoztatásban
- Védőnői szolgáltatások
- Bölcsődék
- Családok átmeneti otthona
- Hajléktalanellátás

A szakterületek helyzetét a rendelkezésre álló információk, előrejelzések, valamint a szolgáltatásnyújtás során szerzett tapasztalatok alapján röviden értékeltük, beazonosítottuk a főbb kihívásokat, kérdéseket, valamint javaslatokat fogalmaztunk meg a szolgáltatások jövőbeli tervezéséhez kapcsolódóan. A koncepció a konkrét intézkedési javaslatok mellett olyan felvetéseket is tartalmaz, melyek esetében a feladat maga a probléma/kihívás jobb megismerése, elemzése, a legjobb megoldási javaslat megtalálása.

A **legfontosabb javaslatok**, felvetések összefoglalva a következők.

- 1) Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) szociális ágazathoz tartozó szervezeti egységei, a szociális szolgáltatást biztosító intézmények közötti **kommunikáció** további megerősítése, kommunikációs platform kialakítása – rendszeres tapasztalat csere és találkozó megtartása, szakterületi munkatársak és a helyi civil szervezetek bevonásával.

- 2) Kevésbé kihasznált **szociális ellátások** (pl. gyermek születéséhez nyújtott támogatás) szisztematikus vizsgálata, igénybevételi jelenségek feltárása, szükséges intézkedések megtervezése.
- 3) Az Önkormányzat **lakhatással** kapcsolatos célrendszerének felülvizsgálata, szociális lakhatás céljának meghatározása, célnak megfelelő használat kialakítása (átmeneti vagy tartós megoldás). Szociális-, költségelví- és piaci alapú bérleti díjak viszonyrendszerének áttekintése.
- 4) Az álláskeresőik között nőtt a tartós álláskeresőik és ellátásában részesülők aránya. Szükséges a **közfoglalkoztatás** kerületi szerepének egyértelmű megfogalmazása, szociális és zöld funkciók hangsúlyozásával, a létszámkeret kitöltése. Meg kell vizsgálni a közfoglalkoztatottak kompetencianövelő, foglalkoztathatóságot javító képzésekbe és aktív munkaerőpiaci szolgáltatásokba történő bevonásának lehetőségét.
- 5) A társadalom idősödése a kerületben is jellemző. Szükséges egyrészt a pontos nyomon követés és tervezés, másrészt a szakterület már felmerült igényeire megoldás keresése (folyamatosan növekszik az idősgondozásra az igény). Az **idősgondozási** helyszínek kerületen belüli igényekhez történő igazítása (Káposztásmegyer, idősek klubja kialakítása például egy jelenleg kihasználatlan Önkormányzati ingatlan átalakításával); az idősek számára tartós lakhatást biztosító intézmény kialakítása; demenciával élő idősek nagyobb mértékű elérése a napközbeni ellátás megszervezése során.
- 6) **Bölcsődei** szolgáltatási igények folyamatos monitorozása, az igényekhez történő rugalmas alkalmazkodás elősegítése; bölcsődei szolgáltatások kiegészítése a nevelési tanácsadási szolgáltatással a szülői kompetenciák növelése érdekében. Gyerekek és idősek klubjának részvételével közös programok szervezése.
- 7) Újpest Önkormányzatának Szociális Intézményében (a továbbiakban: SZI) működő szakmai egységek **humán erőforrás-gazdálkodásának** fejlesztése, kapacitások növelése az üres álláshelyek betöltésével.
- 8) A SZI **Szociális Foglalkoztatója** társadalmi vállalkozássá történő átalakítása: vállalkozási forma kialakításával, akkreditált foglalkoztatóvá való alakítással.
- 9) A SZI „Aranyhíd” **Gyermekek Átmeneti Otthona** társadalmi megítélésének helyreállítása, humán-erőforrás kapacitások megerősítése, a rendelkezésre álló férőhelyek kitöltését célzó megoldások keresése. Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy családok átmeneti otthon szolgáltatásával kombináljuk a meglévő infrastruktúrában a szolgáltatást.
- 10) A SZI **Család- és gyermekjóléti Központban** szükséges a szociális ellátás több területén rendszeresen megjelenő „problémás” ügyfelek részére komplex megközelítésmód kidolgozása e célcsoport társadalmi integrációjának erősítése, a velük való kommunikáció megkönnyítése és az intézményrendszerre nehezedő terhek csökkentése céljából.

A koncepció kiindulási alapot jelent a szolgáltatások tervezéséhez, melyet terveink szerint a jövőben rendszeresen frissítünk és tovább fejlesztünk a szociális területen működő intézményekkel és egyéb érdekeltekkel közösen.

1. A koncepció háttere és célja

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 92.§ (3) bekezdése szerint „A legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében - jogszabályban meghatározottak szerint - szolgáltatástervezési koncepciót készít.”¹

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I.7.) SZCSM rendelet (a továbbiakban: SZCSM rendelet) 111/A.§-a szerint

„111/A. § (1) Az Szt. 92. § (3) bekezdése szerinti szolgáltatástervezési koncepció tartalmazza különösen

- a) a lakosságszám alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket,
- b) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, az ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról,
- c) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit,
- d) az egyes ellátotti csoportok, így az idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét.

(...)

(4) A szolgáltatástervezési koncepciót az önkormányzat az elfogadást megelőzően véleményezteteti az intézményvezetőkkel és a nemzeti önkormányzattal. A koncepció végleges változatának elfogadása során a kialakított véleményeket az önkormányzat lehetőség szerint figyelembe veszi. A megyei jogú városi önkormányzat a jóváhagyott szolgáltatástervezési koncepciót megküldi a szociálpolitikáért felelős miniszternek.

(5) A szolgáltatástervezési koncepció tartalmát az önkormányzat, illetve a társulás két évente felülvizsgálja és aktualizálja.”

A legutóbbi ilyen koncepció Újpesten 2015-ben készült. Tekintettel az azóta bekövetkezett társadalmi-gazdasági, önkormányzati és kerületi stratégiai változásokra, az Önkormányzat úgy döntött, hogy 2023-ban új szociális szolgáltatástervezési koncepciót készít, melynek felülvizsgálatára a jövőben – a jogszabályi előírásnak megfelelően – két évente kerül majd sor.

¹ A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet 111/A. § (1) bekezdése határozza meg a koncepció tartalmát, mely szerint "Az Szt. 92. § (3) bekezdése szerinti szolgáltatástervezési koncepció tartalmazza különösen

a) a lakosságszám alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket,
b) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, az ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról,
c) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit,
d) az egyes ellátotti csoportok, így az idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét."

A rendelet 111/A. § (5) bekezdése azt is előírja, hogy a szolgáltatástervezési koncepció tartalmát két évente felül kell vizsgálni és aktualizálni kell.

A fentiekkel összhangban a koncepció **célja** a kerület főbb demográfiai-társadalmi tendenciáinak bemutatása, az Önkormányzat és intézményei által biztosított szociális szolgáltatások és az ellátási kötelezettség teljesítésének áttekintése; valamint a szociális szolgáltatások és ellátások iránti igények, szükségletek, fejlesztési célok beazonosítása és ezáltal a szociális szolgáltató rendszer jövőbeli fejlesztési irányainak meghatározása.

A koncepció első, helyzetelemző részében átfogóan bemutatásra kerülnek a IV. kerület demográfiai és társadalmi tendenciái és az azokkal kapcsolatos kilátások. A helyzetelemzés a nyilvánosan elérhető statisztikai adatokra (KSH, TEIR, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, Eurostat) és az Önkormányzat, valamint a szociális szolgáltatások nyújtásáért felelős intézmények, szervezeti egységek által szolgáltatott adatokra támaszkodik a gyermekvédelem, családtámogatás, idősellátás, kisgyermekkori nevelés (bölcsődei ellátás), védőnői szolgálat által nyújtott szolgáltatások, lakásügy, a fogyatékkal élők támogatása és munkaerőpiaci integrációja, az egyéb szociálisan rászoruló személyek támogatása, a közfoglalkoztatás, valamint a hajléktalanság kezelése témáit lefedve.

A dokumentum második része részletesen, szakterületenként ismerteti a kerület szociális intézményeit és az Önkormányzat szociális területen működő szervezeti egységeit, feladataikat, illetve az az általuk nyújtott szolgáltatásokat, ahol lehet, számszerűsített adatokkal is alátámasztva az elmúlt 5 évre visszamenőleg, ami lehetővé teszi a rövidtávú eredménye megfigyelését és elemzését is. Az egyes témákhoz kapcsolódó beszámolást követően a szakterület (saját maga általi) helyzetének értékelése, jövőképe, dilemmái, fejlesztési irányai kerültek bemutatásra. Ezeknek a fejlesztési irányoknak a bemutatása jelenti a koncepció tulajdonképpen legfontosabb részét, amelyek célja gyakran a kérdésfelvetés, egy-egy kihívás több oldalról történő megvizsgálása, amelyet a jövőben tovább kell gondolni és amelyeket majd a jövőben alaposabb elemzéseket, kutatásokat, egyeztetéseket követően érdemes kifejteni és azokra megoldást találni.

A koncepció elkészítése során az egyik legfontosabb célkitűzés az volt, hogy ne csupán a jogszabály által előírt kötelező feladatként kezeljük a dokumentum elkészítését, hanem tekintsünk rá olyan lehetőségként, amelynek keretében közösen átgondoljuk a kerület szociális szolgáltatásokra vonatkozó jelenlegi helyzetét és célkitűzéseit és egy olyan, jövőbe mutató dokumentumot készítsünk, amely alapján jó minőségű, az érintett lakosság számára egyenlő módon hozzáférhető, pénzügyi és környezeti szempontból fenntartható, az intézmények szempontjából pedig a racionalizált működést lehetővé tevő szociális szolgáltatásokat és feltételeket határozzunk meg.

A koncepció elkészítésében a partnerség elvét tartottuk szem előtt. A dokumentum kidolgozásában részt vettek a SZI és szakmai egységei, azaz a Család és Gyermekjóléti Központ, az „Őszi Fény” Integrált Gondozási Központ, az „Aranyhíd” Gyermek Átmeneti Otthona, a Szociális Foglalkoztató; Budapest IV. kerület Újpest Önkormányzat Polgármesteri Hivatalának Szociális Főosztálya, ezen belül a Szociális Osztály és a Lakásügyi Osztály; a Közhasznú Foglalkoztatási Osztály, valamint a Védőnői Szolgálat, az Újpesti Önkormányzati Bölcsődék Intézménye, az S.O.S Krízis Alapítvány és a Twist Olivér Alapítvány. A tervezet egyeztetésre került a kerületben szociális ellátásban működő civil és egyházi szervezetekkel és egyéb

érintettekkel, valamint az Önkormányzat honlapján és Facebook oldalán társadalmi egyeztetésre is sor kerül.

Kapcsolódások, stratégiai környezet

A koncepció készítése során figyelembe vettük a kerület egyéb, kapcsolódó fejlesztési dokumentumait, azaz Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzat Gazdasági Programját (2020-2024), Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Településfejlesztési Koncepcióját, Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Integrált Településfejlesztési Stratégiáját, valamint Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programját (2023-2028) is.

Budapest Főváros IV. kerület **Újpest Önkormányzata Gazdasági Programja** szerint

1. A jövőben az Önkormányzat fokozottan takarékos, mindamellett gondoskodó gazdálkodásra tér át.
2. A jövőben a korábbi évekkel ellentétben átgondoltabb, fenntarthatóbb, ésszerűbb beruházásokat, fejlesztéseket tervezünk végrehajtani.
3. Világosan el kell határolni az Önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatait, a kötelezően ellátandó feladatok prioritása mentén.
4. Törekedni kell új pályázati források feltárására, melyek, figyelembe véve, hogy milyen mértékű önerő szükséges a pályázaton való részvételhez, annak megvalósításához.

Mindezen elvek a szociális szolgáltatások tervezésére és fejlesztési lehetőségeire is hatással vannak.

Ide kapcsolhatók továbbá Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata **Integrált Településfejlesztési Stratégiájában** található, középtávra meghatározott céljai is, azaz a helyi versenyképesség fejlesztéséhez kapcsolódóan a helyben foglalkoztatás bővítése, a helyi munkaképes korú lakosság körében a más kerületekbe illetve más településekre ingázók arányának csökkentése. Ennek érdekében foglalkoztatást, munkaerőpiacra visszatérést elősegítő oktatás, szakképzési programok indítása, ennek elősegítése is cél. A kerületi oktatási intézmények folyamatos minőségi és kínálati bővítése szükséges. A duális képzésben részt vevő vállalkozások támogatása is szükséges, hogy megfelelő gyakorlati képzési helyek kerüljenek kialakításra. Az Önkormányzat a helyi köznevelési kapacitásokra támaszkodva, a Klebelsberg Központtal együttműködve általános iskolai végzettség megszerzésére, érettségi vizsga letételére felzárkóztató programot tud szervezni, mely nemcsak a lakosság iskolázottsági szintjét emeli, de nagyban növeli munkaerőpiaci attraktivitásukat, elhelyezkedésük esélyét. Az Önkormányzatnak lehetősége van, hogy munkaerőpiaci koordinátorként szerepet vállaljon a konkrét piaci igények alapján történő képzések megszervezésében, a képesítést szerzők helyi vállalkozásoknak történő kiközvetítésében.

Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata **Helyi Esélyegyenlőségi Programja** (2023-2028) részletes helyzetelemzést követően azonosítja be az egyes hátrányos vagy veszélyeztetett csoportokkal kapcsolatos kihívásokat és az azokra adható lehetséges válaszokat. A program csoportjai között a romák és/vagy mélyszegénységben élők esetében

fő probléma a tartós munkanélküliség, generációkon keresztül öröklődő hátrányos helyzet, az adósságállomány újra termelődése, a rossz általános egészségügy állapot, a digitális írástudás hiánya, a szegregáció és a romákkal szembeni diszkrimináció. Fejlesztési lehetőségként kerülnek beazonosításra a prevenciós programok, a médiában történő megjelenés, az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos tájékoztatás nyújtása és a digitális felzárkóztatás. A gyermekek kapcsán a főbb kihívásokként a család működését zavaró és akadályozó okok (anyagi nehézségek, családok szétesése, nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányból adódó veszélyeztetettség) kerültek megnevezésre melyeken olyan eszközökkel lehet segíteni, mint a tanácsadás, a szabadidős és sport programok, valamint aminek megelőzését és kezelését segíti a pályázati lehetőségek felkutatása is. Az idősebbek kapcsán az elmagányosodás, a bűnözésnek való kitettség, az alacsony informatikai jártasság, valamint a nehezebb munkaerőpiaci elhelyezkedés kerültek nevesítésre, olyan megoldási javaslatokkal, mint a szabadidős programok és a digitális felzárkóztatás. A nők esetében a tartós munkanélküliség, a magányérzet kialakulása, a gyermekfelügyelet megszervezése, valamint a nemi diszkrimináció kerültek be a dokumentumba, megoldási javaslatként pedig a tanácsadás és a képzési programok szerepelnek. A fogyatékkal élők esetében fő problémaként az elszigetelődés, és az akadálymentes környezet hiánya jelentek meg, megoldási javaslatként pedig a szabadidős programok szervezése és az akadálymentes környezet kialakítása. Több célcsoport esetében, általánosságban is kiemelésre került a digitális ismeretek hiányossága, melyet digitális felzárkóztatással kíván megoldani a kerület. A dokumentum intézkedési tervet is tartalmaz, melyben fenti beavatkozások felelőse és határideje is szerepel.

Tekintettel az európai uniós stratégiai környezetre a koncepció készítése során figyelembe vettük a **Szociális Jogok Európai Pillérének** szociális területet érintő célkitűzéseit, valamint annak Cselekvési Tervében (a továbbiakban: CSR 2023) meghatározott fejlesztési irányokat is. A dokumentum valamennyi uniós és hazai szociális stratégia tartalma szempontjából meghatározó keretrendszert határoz meg. A 2017-ben elfogadott dokumentum a szociálpolitika területén a gyermekgondozás és a gyermekek támogatása, a szociális védelem, a minimumjövedelem, az időskori jövedelem, a fogyatékkal élő személyek társadalmi befogadása, a tartós ápolás és gondozás, a lakhatás és segítségnyújtás a hajléktalanok részére, valamint az alapvető szolgáltatásokhoz történő hozzáférés területén határoz meg célokat. Emellett a nemek közötti egyenlőség, az esélyegyenlőség és a munka-magánélet összehangolásának elősegítésével is foglalkozik.

CSR 2023 - Javítsa a szociális ellátórendszer, többek között a munkanélküli ellátás megfelelőségét. Javítsa az eredményes aktív munkaerőpiaci intézkedések hozzáférhetőségét, különös tekintettel a leghátrányosabb helyzetű csoportok továbbképzési lehetőségeire, és biztosítsa az eredményes társadalmi párbeszédet.

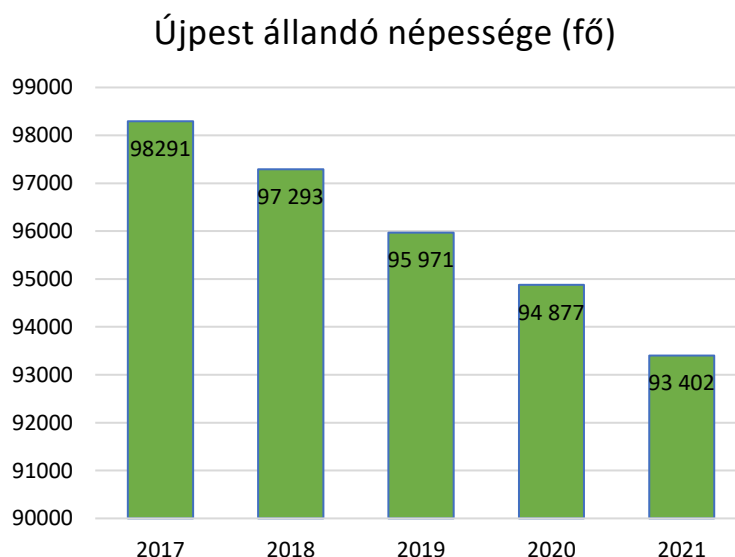
Az egyes szakterületekre emellett számos hazai, európai uniós és nemzetközi ágazati stratégia is kapcsolódik, melyek tartalmát a dokumentum elkészítése során szintén igyekeztünk figyelembe venni.

2. Általános helyzetelemzés

2.1. Demográfia

Újpest lakónépességének száma a legfrissebb, 2021-es adatok szerint 96 963 fő volt – amivel a főváros hatodik legnépesebb kerületének számít. A népesség száma az elmúlt években folyamatosan csökken, melynek eredményeként a lakónépesség száma jelenleg körülbelül 3700 fővel kevesebb, mint 5 évvel ezelőtt. Az állandó népesség száma körülbelül 3000 fővel tér el a lakónépesség számától² és a lakónépességnél gyorsabb arányú csökkenést mutat, azaz 4800 fővel marad el az 5 évvel előttről. A lakosság szám csökkenése ugyanakkor nem egyedi jelenség, néhány budapesti kerületet leszámítva az egész fővárosra jellemző, valamint a KSH 2022. évi népszámlálásra vonatkozó adatai országosan is megerősítik ezt a tendenciát.

Év	2017	2018	2019	2020	2021
Lakónépesség (fő)	100 694	100 071	99 636	98 403	96 963
Állandó lakosok (fő)	98291	97293	95971	94877	93402
Állandó lakosok nők (fő)	53 019	52 459	51 794	51 259	50 422
Állandó lakosok férfiak (fő)	45 272	44 834	44 177	43 618	42 980

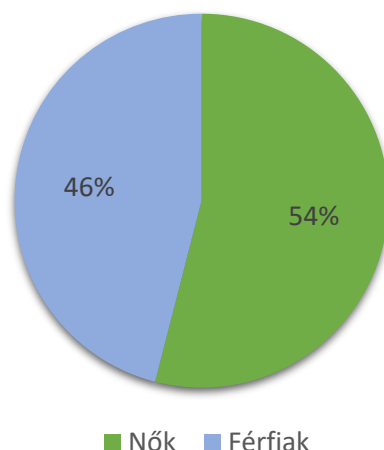

Adatok forrása: TEIR HEP kerület

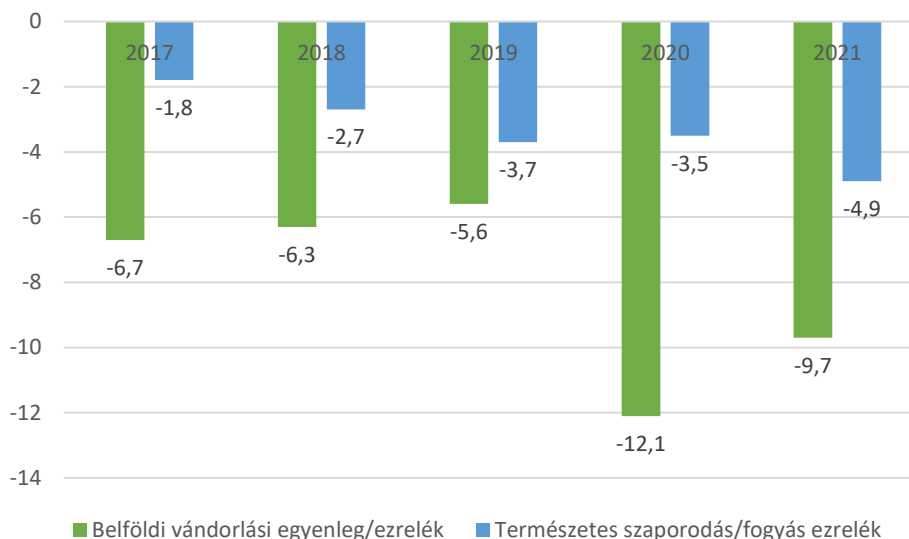
² A továbbiakban a számok az állandó lakosok számára vonatkoznak, mert az adatok további bontásban e csoport vonatkozásában állnak rendelkezésre.

A kerületben élő nők száma (50 422) csaknem 8000 fővel meghaladja a férfiak számát. A két nem arányai azonban az elmúlt 5 év során állandónak tekinthetők: a nők a teljes népesség 54%-át, míg a férfiak a 46%-át teszik ki.

A lakosság nemi megoszlása

A lakónépesség csökkenésének jelensége mögött számos társadalmi folyamat meghúzódhat. A természetes szaporodás/fogyás, valamint az elvándorlási egyenleg két fontos jelenségről ad információt. Az elérhető 2017 és 2021 közötti adatok a természetes fogyás jelenségének folyamatos növekedését tükrözik, a 2020-ban tapasztalható lassulás után a koronavírus hatására a természetes fogyás 4,9 ezrelékre erősödött a kerületben. Az elvándorlási egyenleg 2017 és 2019 közötti javulását is valamelyest visszafordította a koronavírus, 2020-ban 12,1 ezrelékre emelkedett az adott évben mérhető fogyás, melyet a kerületben 2021-re 9,7 ezrelékre lehetett mérsékelni.

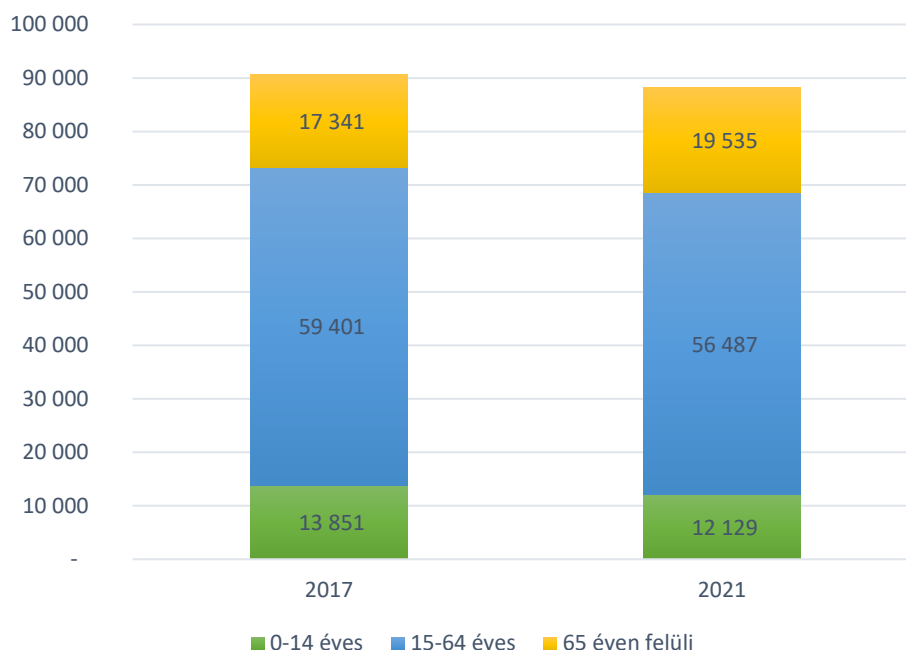
Korcsoport szerinti megoszlás

Év	2017	2018	2019	2020	2021
0-2 évesek	2705	2558	2353	2297	2284
0-14 évesek	13851	13524	13026	12637	12129
15-17 évesek	2388	2412	2449	2542	2620
18-59 évesek	57013	56237	55389	54676	53867
60-64 évesek	7698	6989	6191	5624	5269
65 éven felüliek	17341	18131	18916	19398	19535

(Adatforrás: TEIR, HEP kerület)

A 2 éven aluli gyerekek száma folyamatos csökkenést mutat. Arányuk a népességben belül 2,5% körüli, kismértékben csökken. A 14 éven aluliak száma is jelentős mértékben csökken, 5 év alatt több, mint 1600 fővel lettek kevesebben. A korcsoport aránya az össznépességben belül jelenleg 13%. A fiúk és a lányok megoszlása körülbelül azonos (a fiúk kicsit többen vannak, arányuk 51% körüli.) A 15-17 éves korosztály száma és népességben belüli aránya is kismértékben növekedett. Előbbi körülbelül 230 fővel, míg utóbbi 0,4%-kal (és jelenleg 2,8%). A fiúk aránya (51% körüli) ebben a korcsoportban is kicsit magasabb, mint a lányoké. A 18-59 éves korosztály a teljes lakosságnak körülbelül 30%-át teszi ki. Számuk az elmúlt 5 év során folyamatosan, több, mint 3000 fővel csökkent. Ebben a korcsoportban a nők már többen vannak (arányuk 52% körüli).³³ A 60-64 év közöttiek korosztályának létszáma radikálisan csökkent az elmúlt 5 év során (kb. 2400 fővel), ami azonban azt is jelenti, hogy a teljes korosztálynak körülbelül az 1/3-a tűnt el az elmúlt 5 év során. A nők aránya nagyjából 1,5%-kal magasabb ebben a korcsoportban, mint a férfiaké (48% körüli). A 65 éven felüliek száma és népességben belüli aránya egyaránt növekszik. Előbbi 5 év alatt több, mint 2000 fővel, míg utóbbi 3,3 százalékponttal. Ebbe a korcsoportba tartozik a teljes népesség körülbelül 1/5-e (20,9%-a). A nők aránya ebben a korcsoportban jelentősen magasabb a férfiakénál (63% körüli).

A népesség fő korcsoportok szerinti összetétele

(Adatforrás: TEIR, HEP kerület)

Ha csak a fő korcsoportokat nézzük, akkor 5 éves időtávban az látható, hogy a 14 éven aluliak száma több, mint 1700 fővel csökkent, a 15-64 közötti korosztályé közel 3000 fővel, miközben a 65 éven felüliek aránya 2200 fővel növekedett. Mivel mindeközben az össznépesség létszáma csökkent, az idősek népességen belüli aránya

2021-ben 100 fő 14 éven alulira már 161,1 fő 65 éven felüli jutott és ez az adat meredeken emelkedő tendenciát mutat, 5 évvel ezelőtt ugyanis ez a szám még 125,2 volt. Egyébként budapesti viszonylatban ez még relatíve jó aránynak számít, csak néhány kerületben alacsonyabb.

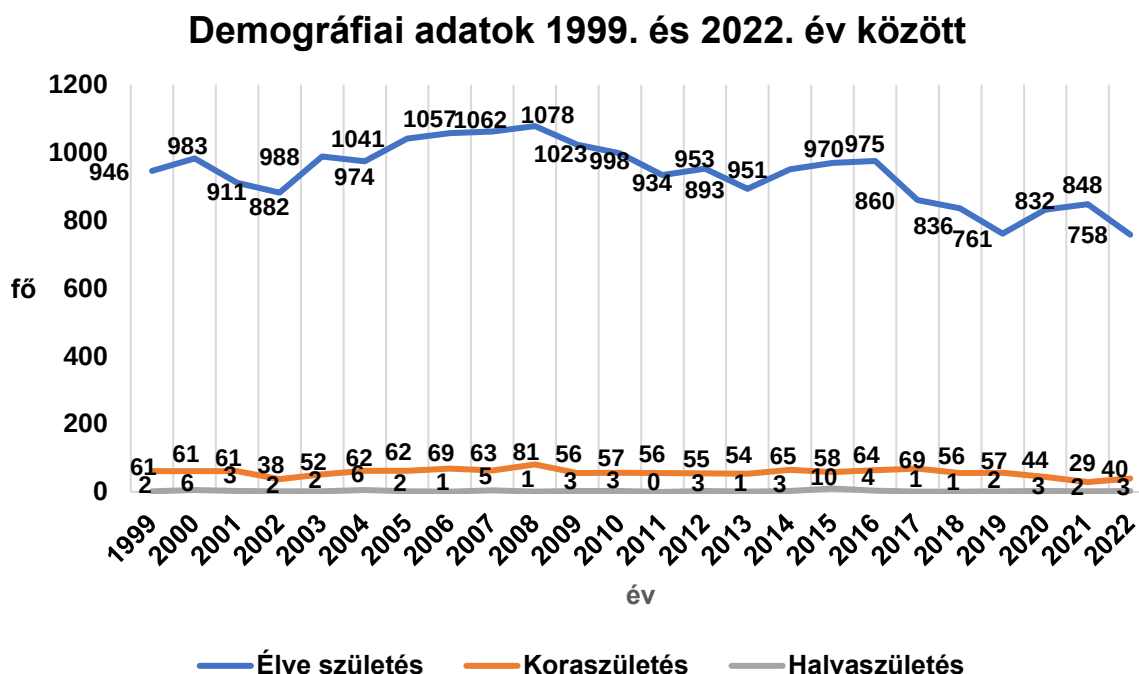
Újpest belföldi vándorlási egyenlege 2021-ben 1000 lakosra -9,7 ezrelék volt, ami azt jelenti, hogy többen költöznek el a kerületből vagy halnak meg, mint ahányan beköltöznek és születnek itt. Azonban itt is megemlítenéd, hogy Budapesten csupán egyetlen kerület (a IX.) mutat pozitív vándorlási egyenleget.

A természetes szaporodás, fogyás -4,9 ezrelék volt 2021-ben, azaz többen halnak meg, mint ahányan születnek. Összehasonlításképpen ez az adat 5 évvel ezelőtt még -1,8 ezrelék volt.

A születések számának alakulása

Az elmúlt hat év demográfiai mutatóit összehasonlítva, az élve születések száma a 2017. évhez képest a 2018. évben 2,79 %-kal, majd a 2019. évben pedig 8,97 %-kal tovább csökkent. A 2020. évben 9,72 %-os, majd 2021. évben további 1,55 %-os élve születési szám emelkedés figyelhető meg, azonban a 2022. évben ez az érték 10,61 %-kal csökkent. A koraszületések

száma - az előző évhez képest – jelentősen, 37,93 %-kal nőtt. A koraszületések száma - az élve születések számához viszonyítva - 2017-ben 8,02 %, 2018-ban 6,69 %, 2019-ben 7,49 %, 2020-ban 5,27 %, 2021-ben 3,42 % és 2022-ben 5,27 % volt. A halvaszületések száma eggyel nőtt az előző évi adathoz képest. 2017-ben és 2018-ban is 0,11 %, 2019-ben 0,26 %, 2020-ban 0,36 %, 2021-ben 0,24 % volt (az élve születési számhoz viszonyítva), míg 2022-ben 0,39 %.

Forrás: Védőnői Szolgálat

	2017. évben	2018. évben	2019. évben	2020. évben	2021. évben	2022. évben
Élve születések száma	860 fő	836 fő	761 fő	835 fő	848 fő	758 fő
Koraszületések száma	69 fő	56 fő	57 fő	44 fő	29 fő	40 fő
Halvaszületések száma	1 fő	1 fő	2 fő	3 fő	2 fő	3 fő
Halálozási szám (összesen)	1 fő	1 fő	3 fő	2 fő	3 fő	2 fő
0-6. nap között	0 fő	1 fő	0 fő	2 fő	2 fő	2 fő
6-365. nap között	1 fő	0 fő	3 fő	0 fő	1 fő	0 fő
1-16. év között	0 fő	0 fő	0 fő	0 fő	0 fő	0 fő

Forrás: Védőnői Szolgálat

2.2. Munkaerőpiac

A KSH legfrissebb adatai szerint 2023 áprilisában 74,6% volt a 15-64 éves népesség foglalkoztatási rátája, ami az elmúlt év azonos időszakához képest 0,5 százalékpontos emelkedést jelent.

A 2022 decemberi adatok szerint a IV. kerületben a munkaképes korú lakosság száma 65 637 fő³ volt. Ezzel Újpest a negyedik legmagasabb számú aktív korú lakossággal rendelkezik az egész fővárosban.

A nyilvántartott állás keresők száma 1120 fő volt. Ezzel a nyilvántartott állás keresők és az aktív korú lakosság aránya 1,7% volt (a budapesti átlag 1,56%). Az állás keresők közül 308 (27,5%) tartós állás keresőnek számít, azaz több, mint 365 napja keresnek munkát. Az előző évi adatokhoz képest ezek a mutatók nagyon kis mértékben változtak csak (1126 fő állás kereső), azonban a tartós állás keresők száma jelentősen csökkent az utóbbi egy évben 2021 decembere óta (408 fő). Állás keresési járadékban 308 fő, állás keresési segélyben 280 fő, míg rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban összesen 139 fő részesült.

(Adatok forrása: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat)

	2017	2018	2019	2020	2021	Változás
Nyilvántartott állás keresők összesen	1390	1125	1085	2055	1125	81%
25 éven aluli állás keresők	112	81	84	183	74	66%
26-50 év közötti állás keresők	583	486	462	957	464	80%
50 éven felüli állás keresők	2085	1692	1631	3195	1663	80%
Állás keresési ellátásban részesülő nyilvántartott állás keresők	413	416	431	463	355	
Szociális ellátásban részesülő nyilvántartott állás keresők	328	205	137	239	198	
	53%	55%	52%	34%	49%	92%
Ellátásban részesülő nyilvántartott állás keresők	741	621	568	702	553	
Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatottak aránya (%)	20%	16%	20%	85%	8%	43%
Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatottak	272	183	213	1749	95	
Tartós állás keresők aránya (%)	52,5	45,9	37,6	47,2	54	103%
Nők aránya a tartós állás keresőkön belül (%)	60,7	59,5	59,6	61,8	62,5	103%
Általános iskolai végzettségű állás kereső aránya (%)	22%	18%	18%	17%	17%	78%
Általános iskolai végzettségű állás kereső	300	206	192	357	190	

Adatforrás: TEIR

³ 15-64 éves férfiak és nők száma a KSH előző éves adatai alapján

Az álláskeresők száma a IV. kerületben is csökkenő tendenciát mutat, azonban felerősödnek a tartós álláskereső és az alacsony iskolai végzettségű álláskeresői jelenségei. Jellemzően ezek a csoportok szorulnak segítségre a munkaerőpiaci integrációban, de 2017-hez képest az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatottak aránya 12 százalékponttal csökkent. Ezek a jelenségek összhangban vannak az országos tendenciákkal.

Az Európai Unió Tanácsa 2023. május 24-én publikált Ajánlásában (COM (2023) 617 final) az alábbi megállapításokat tette:

„A foglalkoztatási ráta viszonylag magas, ennek ellenére egyes hátrányos helyzetű csoportok – például a romák, az alacsony iskolai végzettségű személyek, a gondozási feladatokat ellátó nők és a fogyatékkal élő személyek – nehezen tudnak elhelyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon az oktatás, a képzés, a szociális ellátórendszerek és az álláskeresőket támogató struktúrák hiányosságai miatt. Az alacsony iskolai végzettségű személyek, a romák és a fogyatékkal élő személyek tekintetében a foglalkoztatásbeli különbségek továbbra is tartósan magasak. A fizetett munkát kereső nők egyötöde kiesik a munkaerőpiacról a gyermekek vagy fogyatékkal élő eltartottak gondozásával kapcsolatos feladatok miatt. Az ellátások és az eredményes aktív munkaerőpiaci intézkedésekhez való hozzáférés a hátrányos helyzetű csoportok számára nem megfelelő. Az álláskeresői járadék időtartama három hónap, ezzel szemben az álláskereső átlagos időtartama 2022-ben 16 hónap volt. Tíz regisztrált munkanélküli közül négy nem részesül ellátásban. Az átlagos regisztrációs időszak hosszú, ami az állami foglalkoztatási szolgálat kapacitásproblémáira utal. Az alacsony alapkészségekkel rendelkező álláskereső aránya az országos átlag több mint kétszerese. A felnőttképzésben részt vevők aránya változatlanul alacsony, különösen az alacsony iskolai végzettségűek és a munkanélküliek körében.”

Az önkormányzatok egyik feladata a közfoglalkoztatás lebonyolítása. A közfoglalkoztatási programok megszervezésében fontos szerep hárul a helyi önkormányzatokra, így Budapest esetén is fontos szervezési feladatot látnak el a kerületek. A közfoglalkoztatás megszervezése egyértelműen csökkenti a tartós álláskereső számát, jövedelmet biztosít az abban elhelyezkedők számára, azonban fontos szem előtt tartani, hogy hasznos közszolgálati tevékenységet végezzenek a bekerülő egyének.

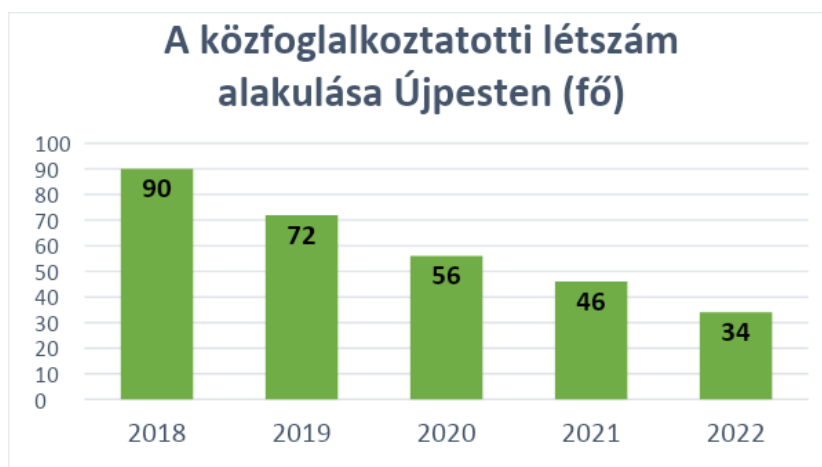
Országosan az elmúlt években az alábbiak szerint alakult az álláskereső és a közfoglalkoztatottak létszáma.

Időszak	Nyilvántartott álláskereső száma	Közfoglalkoztatottak száma
2019. szeptember	243 356 fő	102 030 fő
2020. szeptember	323 408 fő	92 029 fő
2021. szeptember	250 286 fő	88 558 fő
2022. szeptember	238 242 fő	69 900 fő
2023. január	243 578 fő	68 000 fő

A közfoglalkoztatásban részt vevő személyek havi átlagos száma 2023 januárjában 68,0 ezer főt tett ki, amely előző év januárjához viszonyítva 18,7 százalékkal (15,7 ezer fővel) mérséklődött.

A közfoglalkoztatotti létszám alakulása az országoshoz hasonló, csökkenő tendenciát mutat a kerületben is. A jelenlegi 2023-as programban (amely március 1-től, november 30-ig tart) szintén 34 főt foglalkoztatunk. Ugyanakkor a kerület ennél több fő közfoglalkoztatottat is hasznos munkával tudna ellátni.

A lakásállomány az elmúlt években folyamatosan nőtt a kerületben, azonban az építkezések üteme – figyelemmel a COVID-19 járvány következményeire és a gazdasági körülményekre – 2021-re lelassult. A legtöbb lakás 2020-ban épült Újpesten.

	Lakásállomány (db)	1 és 2 szobás lakások aránya (%)	Épített lakások (db) - üdülők nélkül	Az év folyamán épített lakás 1000 lakásra vetítve (db)
2017	47 241	55	54	1,1

2018	47 406	54,9	173	3,7
2019	47 747	54,7	353	7,4
2020	48 364	54,7	617	12,8
2021	48 593	54,6	229	4,7

3. A szociális intézmények, feladataik és bemutatása

A szociális szolgáltatások nyújtásában résztvevő intézmények áttekintése

A szociális szolgáltatásfejlesztési koncepció szempontjából releváns szervezeti egységek:

Budapest Főváros IV. Kerület Újpest Önkormányzat Polgármesteri Hivatalában működő

- Szociális Főosztály; ezen belül a **Szociális Osztály** és a **Lakásügyi Osztály**,
- Városüzemeltetési Főosztály keretén belül Működő **Közhasznú Foglalkoztatási Osztály**.

SZI keretén belül működő:

- **Család- és Gyermejjóléti Központ**
- **„Őszi Fény” Integrált Gondozási Központ**
- **„Aranyhíd” Gyermekek Átmeneti Otthona**
- **Szociális Foglalkoztató**

Védőnői Szolgálat

Újpesti Önkormányzati Bölcsődék Intézménye

Twist Olivér Alapítvány (észak-pesti hajléktalanellátás)

S.O.S Krízis Alapítvány (családok átmeneti otthona)

A szociális szolgáltatások nyújtásában résztvevő intézmények és feladataik bemutatása

3.1. Szociális ellátások

Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzat Polgármesteri Hivatala Szociális Főosztály
Szociális Osztály

1042 Budapest, Király 12-14.

A Szociális Osztály elsődleges feladata a vonatkozó önkormányzati rendeletben szabályozott települési támogatások jogosultságának megállapítása. A jogosultságok vizsgálata szigorúan szabályozott keretek között hatósági eljárásként folyik. A szociális rászorultság vizsgálatakor az eljárást lefolytatónak egyéni mérlegelési jogköre nincs, így amennyiben egy kérelmező szociálisan méltányolható élethelyzetben van (de a jogszabály által a jogosultsága nem állapítható meg), a jogszabály akkor sem engedi meg az egyén javára az ettől való eltérést.

A szociális terület főbb vonalai 2015 óta nem változtak. A területet szabályzó legfőbb jogszabályok ezen év óta jelentősen nem változtak, így a jogszabály által meghatározott irány alapjaiban nem módosult. A 2015. február 28-án megalkotott, és 2022. év közepéig jelentős számú alkalommal módosított a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló 10/2015 (II. 27.) önkormányzati rendelet komplex átfogó felülvizsgálatakor azonban megállapításra került, hogy a rendelet oly mértékű változtatása vált esedékessé, ami indokoltá teszi egy új rendelet megalkotását. Ennek eredményeként 2022. évben megalkotásra, és elfogadásra került Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Képviselő-testületének **a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló 15/2022. (IV.28.) önkormányzati rendelete** (a továbbiakban: ÖR.), mely 2022. június 1. napjától hatályos és alkalmazandó joganyagként határozza meg a szociális támogatások rendszerét.

Az ÖR. 1. § az alábbi, szociális rászorultságtól függő **települési pénzbeli és természetbeni ellátásokat** tartalmazza:

- a) a lakhatási támogatás,
- b) az energiafogyasztáshoz nyújtott kiegészítő támogatás,
- c) a lakbértámogatás,
- d) a gondozási támogatás,
- e) a hátraleékeztelési támogatás,
- f) a gyermek születéséhez kapcsolódó támogatás,
- g) a gyermeket egyedül nevelő szülő támogatása,
- h) a beiskolázási támogatás,
- i) a védőoltáshoz nyújtott támogatás,
- j) a fogyatékos személyek díjhátralék-kiegyenlítő támogatása,
- k) a gyógyszerutalvány,
- l) a temetési támogatás, valamint a köztemetés költségeinek megtérítéséhez nyújtott támogatás,
- m) a nyugdíjszerű ellátásban részesülők plusz támogatása, valamint
- n) a rendkívüli év végi támogatás.

Emellett **rendkívüli települési támogatás** keretében nyújtható támogatás a rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személy részére meghatározott időtartamra szóló vagy eseti jelleggel nyújtott támogatás.

Az Önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások **elsősorban a kérelmezők jövedelmi és vagyoni helyzete alapján** kerülnek megállapításra, ugyanakkor a rendkívüli élethelyzetek azonnali megoldására is biztosítunk lehetőségeket. A jogosultság megállapítását 2023 óta a „helyi jövedelemalaphoz” köttjük, amely a szociális vetítési alap havi összegének meghatározott százaléka⁴.

Az elmúlt évek tendenciái alapján a kormány és a versenyszféra képviselőinek sikeres megállapodásai jelentősen megemelték a minimálbér és a garantált bérminimum összegét, valamint az infláció és az egyéb emeléseknek, kiegészítéseknek köszönhetően a nyugellátások

⁴ A koncepció elkészítésének idején a helyi vetítési alap az öregségi nyugdíjminimum havi összegének (28 500 Ft-nak) 168%-a, azaz 47 880 Ft, amely összeg a jövőben elképzelhető, hogy módosulni fog.

összege is emelkedett. A szociális ellátások jogosultságának alapját képező nyugdíjminimum összege nem változott. Ennek eredményeként a korábbi támogatotti kör tovább szűkült.

A Szociális Osztály **döntéseinek száma** a következőképp alakult az elmúlt években.

	2019	2020	2021	2022
Hatósági eljárás keretében hozott végzés	3851	3519	3499	2901
Hatósági eljárás keretében, a jegyző nevében hozott határozat	864	435	578	535
Hatósági eljárás keretében, a polgármester nevében hozott határozat	7500	19363	6974	9365
Összesen	12215	23317	11051	12801

Lakhatással összefüggő támogatások

A korábban is alkalmazott, lakhatással kapcsolatos támogatások, azaz a lakhatási támogatás, a hátralékkezelési támogatás, a lakbértámogatás és a fogyatékos személyek díjhátralék kiegyenlítő támogatása 2022-ben – a megnövekedett közüzemi díjakra reagálva - kiegészítésre került az energiafogyasztáshoz nyújtott kiegészítő támogatással is, ami szélesebb személyi kör számára ad támogatást a lakhatással kapcsolatos megnövekedett költségekhez.

Lakhatási támogatás

A lakhatási támogatás, mint természetbeni szociális ellátás nyújtható a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez.

A támogatásra az jogosult, aki az Önkormányzat területén saját tulajdonú (résztulajdonú) lakásban él vagy más tulajdonában álló lakásban bérlőként, haszonélvezeti vagy használati jog jogosultjaként életvitelszerűen lakik, folyamatosan legalább egy éve és lakcímét okirattal igazolja. További feltétel, hogy az igénylő családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a helyi jövedelemalap 300%-át, és a család tagjai egyikének sincs vagyona, valamint akinek a lakása után fizetendő közös költség, lakbér-, különszolgáltatási- és közszolgáltatási díj összege meghaladja a kérelmező és a családjában élők havi nettó összjövedelme 25%-át.

Lakhatási támogatás természetbeni szociális ellátás formájában 12 hónapra (bérlemény esetében legfeljebb a bérleti jogviszony időtartamára) állapítható meg. Összege legfeljebb havi 8 000 Ft, mely az elismert lakásnagyság és az egy főre jutó jövedelem alapján kerül megállapításra.

Lakbértámogatás

Lakbértámogatásra az jogosult, aki az Önkormányzat közigazgatási területén lakcímmel rendelkezik és az Önkormányzattól, vagy az Önkormányzat tulajdonosi részesedésével működő gazdasági társaságtól (UV Zrt.) bérelt lakás használatáért a lakbérrendelet szerint szociális helyzet alapján megállapított, vagy költségelven megállapított lakbért fizet és a lakás után fizetendő lakbér összege meghaladja a család havi nettó összjövedelme 10%-át, valamint akinek családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a helyi jövedelemalap 350%-át.

A lakbértámogatás egy hónapra megállapítható összege, a kérelmező és a családjában élők egy főre jutó jövedelme és a vonatkozó jogszabályban meghatározott elismert lakásnagyság alapján kerül megállapításra.

1 főre jutó jövedelem a járulékalaphoz viszonyítva	Támogatás a lakbér arányában
> 100%	40%
> 150%	35%
> 200%	30%
> 250%	25%
> 350%	20%

Hátralékkezelési támogatás

A támogatás a lakhatási kiadásokhoz (közüzemi díjhoz) kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére nyújtható. Az a személy kaphat, aki saját tulajdonában (résztulajdonában) álló lakásban, vagy más tulajdonában álló lakásban bérlőként, haszonélvezeti vagy használati jog jogosultjaként életvitelszerűen, legalább egy éve folyamatosan lakik, és ezt okirattal igazolja.

Támogatásban az Önkormányzat akkor részesíti a kérelmezőt, ha a családjában élők egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg a helyi jövedelemalap 300%-át vagy egyedül élő személy esetében a helyi jövedelemalap 350%-át. A hátralék összege meghaladja az 50 000 Ft-ot, de kevesebb, mint 500 000 Ft. A hátralék legalább három hónapja fennáll, vagy a közüzemi díjtartozása miatt a szolgáltatást kikapcsolták, és a családban élők vagyona nem haladja meg a szociális vetítési alap százszorosát (2 850 000 Ft). További feltétel, hogy a támogatott vállalja a hátralék és a települési támogatás különbözetének megfizetését és a hátralékkezelési tanácsadáson való részvételt. A hátralékkezelési támogatás mértéke a hátralékkezelésbe bevont díjtartozás 75%-a, ugyanakkor az egyéni felelősségvállalás hangsúlyozása érdekében a fennmaradó díjtartozás 25%-át a jogosult köteles önrészként a szolgáltató részére megfizetni.

Fogyatékos személyek díjhátralék kiegyenlítő támogatása

A támogatás a lakhatási kiadásokhoz (közüzemi díjhoz) kapcsolódó hátralékot önhibáján kívül felhalmozó, fogyatékkal élő személyek részére nyújtható. Az a személy kaphat, saját tulajdonában (résztulajdonában) álló lakásban, vagy más tulajdonában álló lakásban haszonélvezőként vagy használati jog jogosultjaként, az Önkormányzat vagy az

Önkormányzat tulajdonosi részesedésével működő gazdasági társaság tulajdonában álló lakásban bérlőként, bérlőtársként, társbérlőként él és saját maga fogyatékosnak minősül, vagy a családjában fogyatékos személy él; a fogyatékos személy a kérelem benyújtását megelőzően legalább 2 éve megszakítás nélkül életvitelszerűen, állandó jelleggel a hátralékkal érintett lakásban lakik. Feltétel továbbá, hogy a kérelmező és a családjában élők egy főre jutó havi nettó jövedelme együttesen nem haladja meg a helyi jövedelemalap 500%-át, valamint a kérelmező és a családjában élők nem rendelkeznek az Szt. 4. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti vagyonnal. A hátraléknak az Önkormányzat közigazgatási területén lévő, a kérelmező által lakott (lakásra keletkezett továbbá a kérelmező vállalja, hogy a kérelem elbírálása során a hátralékkal érintett lakásban környezettanulmány készüljön. A támogatás összege maximum 700 000 Ft, de legfeljebb a közüzemi tartozások összege lehet. A jogszabály emellett további pontosító rendelkezést tartalmaz e támogatásfajta vonatkozásában.

Energiafogyasztáshoz nyújtott kiegészítő támogatás

Az újonnan bevezetett támogatás a megnövekedett energiafelhasználási időszakban (november 1. és április 30. között) a lakhatási támogatáson felül, a villamos áram, a gázfogyasztás, valamint az ezen energiát is tartalmazó közös költség díjához nyújtható annak az igénylőnek, aki az Önkormányzat közigazgatási területén saját tulajdonában (résztulajdonában) álló lakásban, vagy más tulajdonában álló lakásban bérlőként, haszonélvezeti vagy használati jog jogosultjaként életvitelszerűen, legalább egy éve folyamatosan lakik, és ezt okirattal igazolja.

Az energiafogyasztáshoz nyújtott kiegészítő támogatásra való jogosultságot nem zárja ki, ha a kérelmező lakhatási támogatásban részesül.

1 főre jutó jövedelem a járulékalaphoz viszonyítva	Támogatás havi összege (de legfeljebb az energiafogyasztás összege)
> 150%	16 000 Ft
> 200%	14 000 Ft
> 250%	12 000 Ft
> 300%	10 000 Ft

A Szociális Osztály az alábbi összegben és támogatottnak ítélte meg az egyes támogatásokat az elmúlt években.

		2019	2020	2021	2022
Lakhatási támogatás	Támogatás összege (Ft)	13 153 700	13 241 200	11 632 480	10 520 500
	Támogatásban részesülők száma	221	226	185	183
Hátralékekezelési támogatás	Támogatás összege (Ft)	3 949 334	2 580 096	5 757 088	2 677 711

	Támogatásban részesülők száma	30	25	30	18
Lakbértámogatás	Támogatás összege (Ft)	2 592 200	2 667 192	1 900 466	2 512 026
	Támogatásban részesülők száma	62	55	49	42
Fogyatékos személyek díjhátralék kiegyenlítő támogatása	Támogatás összege (Ft)	2 283 743	3 488 266	2 644 219	1 436 454
	Támogatásban részesülők száma	5	8	5	5
Energiafogyasztáshoz nyújtott kiegészítő támogatás	Támogatás összege (Ft)	0	0	0	801 785
	Támogatásban részesülők száma	0	0	0	79

Gyermekek családok támogatása

Gyermek születéséhez kapcsolódó támogatás

A támogatás annak a gyermeknek a születéséhez nyújtható, aki születésétől a kérelem benyújtásának időpontjáig újpesti lakóhellyel rendelkezik, legalább az egyik szülője Újpest közigazgatási területén lakóingatlan tulajdonjogával rendelkezik, vagy a gyermek születését megelőzően egy éve folyamatosan bejelentett újpesti lakóhellyel rendelkezik, és életvitelszerűen itt is él, és akinek családjában az egy főre eső havi nettó jövedelem nem haladja meg a helyi jövedelemalap háromszorosát. Korábban a támogatási összeg 30 000 Ft volt, ezt az összeget 2022 közepétől 40 000 Ft-ra emelték. A támogatás egyszeri és a gyermek születését követő 180 napon belül kell igényelni. (Az elutasítások legfőbb oka az szokott lenni, hogy a szülők ezen a határidőn túl igénylik a támogatást.)

	2019	2020	2021	2022
Gyermek születéséhez kapcsolódó támogatásban részesülők száma (család/gyerek)	36/39	31/33	22	6
Kifizetett támogatás összesen	1 170 000 Ft	990 000 Ft	660 000 Ft	220 000 Ft

Gyermekek egyedül nevelő szülő támogatása

Ez a támogatás 2019-ben került bevezetésre és azóta is változatlan. A támogatás célja a gyermekneveléssel kapcsolatos költségek csökkentése. A támogatás június 1. és szeptember 15. között igényelhető, összege gyermekenként 10 000 Ft. A támogatás feltételei között található a minimum három hónapja fennálló újpesti bejelentett lakóhely, valamint a 16. életévét betöltött, de 19. életévét be nem töltött gyermek esetében a nappali oktatási munkarend szerinti tanulmányok.

	2019	2020	2021	2022
Gyermekek egyedül nevelő szülő támogatásában részesülők száma (család/gyerek)	218/466	317/471	187/274	185/260
Kifizetett támogatás összesen	4 660 000 Ft	4 710 000 Ft	2 740 000 Ft	2 600 000 Ft

Az elutasítás fő oka az volt, hogy a kérelmező nem rendelkezett újpesti lakóhellyel, valamint, hogy a kérelmező nem minősült az ÖR. szerint gyermeket egyedül nevelő szülőnek. 2019-2020-ban jóval több (466 és 471) gyerek után fizetett az Önkormányzat támogatást, amely szám 2021-2022-ben jelentősen lecsökkent (187-re és 185-re).

Beiskolázási támogatás

A képviselő-testület döntése értelmében a korábbi gyermekenkénti 10 000 Ft-os beiskolázási támogatás 2022-ben 15 000 Ft-ra emelkedett. A beiskolázási támogatást augusztus 1. és szeptember 30. között az a szülő igényelhet, aki a beiskolázás költségeit nem, vagy nehézségek árán tudja előteremteni, és ahol az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg 2 fős család esetében a helyi jövedelemalap 300%-át, 3 vagy ennél több fős család esetében a helyi jövedelemalap 250%-át. Az elutasítások indoka rendszerint a magasabb jövedelem, vagy az álláskereső regisztráció hiánya.

	2019	2020	2021	2022
Beiskolázási támogatásban részesülő családok/gyermekek száma	443/645	425/598	227/328	273/425
Kifizetett támogatás összesen	6 450 000 Ft	5 980 000 Ft	3 280 000 Ft	6 375 000 Ft

Újpesti Babaköszöntő Program

A programot azon újpesti lakóhellyel rendelkező gyermekek neveléséhez kíván hozzájárulni, akiknek legalább az egyik szülőjük a gyermek születését megelőzően három hónapja folyamatosan bejelentett újpesti lakóhellyel rendelkezik és életvitelszerűen itt is él. A támogatás formája egyszeri 15 000 Ft értékű babacsomag, amely jelenleg több méretben Újpest logóval ellátott bodykat, egy hímzett kistakarót, oltási naptárral ellátott hűtőmágnest,

baba rágókát, digitális babahőmérőt, nedves törülközőt, valamint egy csomag pelenkát tartalmaz.

	2019	2020	2021	2022
Ajándékcsomagban részesült családok/gyerekek száma	471/486	458/468	518/522	415/421
Ráfordítás összesen	7 290 000 Ft	7 020 000 Ft	7 830 000 Ft	6 315 000 Ft

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult egyes kedvezmények igénybevételére. (Ide tartozik az ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés, a szünidei gyermekétkeztetés, az évente kétszeri pénzbeli támogatás illetve a jogszabályban meghatározott egyéb kedvezmények. Fontos, hogy a jogosultság feltételeit nem a helyi önkormányzat szabja meg, hanem a jogosultság feltételeit önkormányzati rendeletnél magasabb szintű jogszabályban (a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben) rögzítik.

E szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt igényelhet az a család, ahol az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a szociális vetítési alap összegének 165 %-át (2023-ban: 47 025 Ft-ot) és a vagyonuk értéke nem haladja meg a törvényben meghatározott értéket. Emelt jövedelmi értékhatár (a szociális vetítési alap összegének 180 %-a, 2023-ban: 51 300 Ft) irányadó abban az esetben, ha a gyermeket gondozó szülő, illetve más törvényes képviselő egyedülálló, a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos vagy a gyermek elmúlt 18 éves és még tanul. Nagykorúvá vált gyermek esetén a jövedelmi és vagyoni feltételek mellett a jogosultság megállapításának további feltétele a jogszabály szerinti tanulói/hallgatói jogviszony fennállása, továbbá, hogy a nagykorú jogosult a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válásának napját megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult.

Az **évi kétszeri pénzügyi támogatást** augusztus hónap első napján, valamint november hónap első napján érvényes rendszeres gyermekvédelmi kedvezménnyel rendelkezők részére biztosítottuk. A támogatás összege megegyezett a korábbi években is adott támogatási összeggel. Azon jogosultak részére, akik rendelkeztek hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzet megállapításával, a támogatás emelt összege 6 500 Ft, egyéb jogosultak esetén a támogatás mértéke 6 000 Ft volt.

	2019	2020	2021	2022
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesült családok/gyerekek száma	382/1248	393/963	353/843	191/315
Támogatás összesen	7 391 500 Ft	5 993 500 Ft	6 276 500 Ft	5 153 000 Ft

Szünidei gyermekétkeztetés

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 13/B. §-a kötelezettséget állapít meg a települési önkormányzatok jegyzői részére, miszerint május 15-ig, illetve szeptember 15-ig tájékoztatást kell küldeni a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szüleinek az iskolai szünetek idején történő gyermekétkezés igénybevételének lehetőségéről.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében évente kétszer mérjük föl a szünidei étkezési igényeket. Az étkezést a tapasztalatok alapján csekély mértékben kérelmezik, ezért ügyeletes intézmény kijelölésével biztosítottuk az egyszeri meleg ételhez jutást oly módon, hogy konyha üzemeltetése helyett előre csomagolt ételeket vehettek át a kedvezményre jogosultak a bölcsődés korú gyermekektől egészen a középiskolás korú gyermekekig.

Azon családok értesítését és az ezzel kapcsolatos részletes tájékoztatást, akik igényelték az étkezést, az étkezést bonyolító Budapest Főváros IV. Kerület Újpest Önkormányzat Gazdasági Intézménye végezte, mivel így közvetlen kapcsolat tudott kialakulni az étkezést megrendelő szerv, valamint az étkezésre jogosult szülő, törvényes képviselő között.

Védőoltáshoz nyújtott támogatás

A (korábban Újpest Oltástámogatási Rendszere elnevezésű) védőoltáshoz nyújtott támogatás az új ÖR. elfogadásával került a szociális támogatások rendszerébe. A támogatás két védőoltásra vonatkozik, a meningococcus B baktérium által okozott agyhártyagyulladásra, valamint rotavírus elleni védőoltásra. A jogosultság esetében életkori feltételek vannak, miszerint a meningococcus B baktérium védőoltás esetében a gyermek a 24. hónapot nem töltötte be, a rotavírus elleni védőoltás esetében pedig a 6. hónapot nem töltötte be. Emellett Újpesten lakcímmel rendelkezik, és életvitelszerűen ott is tartózkodik, a gyermek szülője pedig a gyermek születését megelőzően legalább három hónapja újpesti lakcímmel rendelkezik és életvitelszerűen Újpesten él. A támogatást az Önkormányzat utófinanszírozás keretében nyújtja a jogosultaknak a védőoltás orvosilag ajánlott összes dózisának (meningococcus B baktérium okozta fertőző agyhártyagyulladás esetén 3 dózis, rotavírus elleni védőoltás esetén 2 dózis) beadását követően.

A támogatásként külön összeg került meghatározásra a meningococcus B baktérium okozta fertőző agyhártyagyulladás (gyermekenként 25 000 Ft) és a rotavírus elleni védőoltás (gyermekenként 10 000 Ft) esetén, mely összegek 2022-ben növelésre kerültek. Az újpesti, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő családok részére - szintén utófinanszírozás keretén belül - megtérítésre kerül a védőoltások teljes oltás-sorozatára vonatkozó árának megfelelő összeg.

	2019	2020	2021	2022
Védőoltáshoz nyújtott támogatásban részesülő családok száma			278	221
Kifizetett támogatás összesen			4 305 220 Ft	3 770 410 Ft

Egyéb szociális ellátások

Gondozási támogatás

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (45. § (1) bekezdés b) pontja lehetőséget biztosít, hogy a települési önkormányzat helyi rendeletében szabályokat állítson fel, 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére nyújtható települési támogatásról. A jogszabály egyúttal szabályozza az ilyen céllal folyósított települési támogatás maximált összegét is. A támogatás összege a költségvetési törvényben meghatározott ápolási díj alapösszegének 80 %-a, azaz – 2022. évben - 34 725 Ft/hó, mely nem jogosít szolgálati időre, de egészségügyi szolgáltatás kapcsolódik az ellátáshoz.

	2019	2020	2021	2022
Gondozási támogatásban részesülők száma (fő)		32	23	23

Gyógyszerutalvány

A gyógyszerkiadások viselésének könnyítéséhez való hozzájárulást gyógyszerutalvány formájában biztosítja az Önkormányzat. 2022-ben, az ÖR. megalkotásakor a nyugdíjminimumhoz kötött százalék összege emelésre került, ez magával hozta azt, hogy 2022-ben a gyógyszerutalvány éves keretösszege megemelkedett, így a korábbi 42 750 Ft/család támogatási keretösszeg, 51 300 Ft/család keret összeg lett.

	2019	2020	2021	2022
Gyógyszerutalványban részesülők száma (fő)	337	339	316	303
Gyógyszerutalvány megállapítása (esetszám)	1635	1614	1420	1412
Kifizetett támogatás összesen (Ft)	11 158 100	12 048 550	11 229 200	11 342 950

Temetési támogatás, valamint Köztemetés költségeinek megtérítéséhez nyújtott támogatás

Az Szt. 48. § (4) bekezdése felhatalmazást ad arra, hogy a települési önkormányzat rendeletében szabályozottak szerint részben vagy teljes egészében mentesse a köztemetés költségei alól azt a személyt, aki anyagi korlátai miatt nem képes a hozzátartozója végső nyughelyre történő helyezéséről gondoskodni. Az Szt. kötelezettséget ró a települési önkormányzatokra azokban az esetekben, amikor az elhunynak nincs vagy nem fellelhető az eltemettetésre köteles hozzátartozója, vagy az eltemettetésről nem gondoskodik. A köztemetés költsége a korábbi évekhez képest stagnál. Jellemzően más budapesti hivatalok által elrendelt köztemetések költségeinek megtérítése a feladatunk, amely azzal

magyarázható, hogy a kerületben élő elhunytak más kerületek egészségügyi intézményeiben vesztik életüket, és így a halálozás szerinti hivatal a köztemetés elrendelője. Ezen esetekben a IV. kerületnek megtérítési kötelezettsége van.

Továbbá egyre gyakrabban fordul elő, hogy az elhunyt családja anyagi lehetőségei miatt nem képes gondoskodni családtagja illő eltemettetéséről.

Az ÖR. a korábbiaktól eltérően külön rendelkezik arról az esetről, ha valaki egyeneságbeli rokona, örökbefogadott-, mostoha- vagy nevelt gyermeke, örökbefogadó-, mostoha- vagy nevelőszülője, testvére, házastárs egyeneságbeli rokona vagy más közeli hozzátartozója eltemettetéséről gondoskodott, de a végtisztesség megadás jelentős anyagi megterhelést nyújtott a temetés költségeit viselőnek. A támogatás mértéke a helyi jövedelemalap 200%-a, de maximum a temetési számlák összege lehet. Szociális rászorultsági elvként az egy főre jutó jövedelem – helyi jövedelemalap 375%-a - jelenik meg.

	2019	2020	2021	2022
Temetési támogatásban részesülők száma (fő)	119	127	95	109
Kifizetett támogatás összesen (Ft)	7 812 013	8 527 100	6 014 800	8 014 065

Nyugdíjszerű ellátásban részesülők plusz támogatása

2022 óta évente egy alkalommal nyugdíjszerű ellátást kiegészítő támogatás igényelhető az öregségi nyugdíjban, időskorúak járadékában, szolgálati járandóságban, szolgálati nyugdíjban, rehabilitációs vagy rokkantsági ellátásban, valamint rokkantsági járadékban részesülő személynek, akinek a havi összes jövedelme nem haladja meg a helyi jövedelemalap 375%-át.

A támogatás összege a jövedelem sávbesorolása szerint változik, melynek legalacsonyabb összege 4 200 Ft, míg az alacsony jövedelemmel rendelkezők esetében a támogatási összeg 9 600 Ft is lehet.

	2022
Nyugdíjszerű ellátásban részesülők plusz támogatása (fő)	646
Kifizetett támogatás összesen (Ft)	2 895 500

Rendkívüli év végi támogatás

2021. évben átalakításra került a korábban ünnepekhez kapcsolódó támogatás néven szabályozott támogatás, mely új névvel, új formában került rögzítésre. Rendkívüli év végi támogatás megnevezéssel a korábbi utalványi forma helyett 2021-ben postai utalással megvalósulva készpénz formájában jutott el a jogosultak részére. A támogatás összege az ÖR. szerint maximum 15 000 Ft lehet, de a folyósításról, a támogatásban részesülőkről, valamint

a támogatási összegről Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Képviselő-testületének Népjóléti és Lakásügyi Bizottsága (a továbbiakban: NLB) dönt.

	2021	2022
Rendkívüli év végi támogatásban részesülők száma (fő)	1753	1931
Kifizetett támogatás összesen (Ft)	14 325 000	13 517 000

Rendkívüli települési támogatás

Az Szt. 45. § (1) és (4) bekezdés alapján

„(1) A képviselő-testület az e törvény rendelkezései alapján nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseként, önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján - pénzbeli vagy természetbeni formában - települési támogatást nyújt. Települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen

- a) a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,*
- b) a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,*
- c) a gyógyszerkiadások viseléséhez,*
- d) a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.*

(4) Rendkívüli települési támogatásban elsősorban azokat a személyeket indokolt részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások – így különösen betegséghez, halálesethez, elemi kár elhárításához, a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához, iskoláztatáshoz, a gyermek fogadásának előkészítéséhez, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásához, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások – vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt anyagi segítségre szorulnak.”

	2019	2020	2021	2022
Rendkívüli települési támogatásban részesülők száma (fő)	1590	1656	1370	1931
Rendkívüli települési támogatás folyósítása (alkalom)	5155	4 709	4281	3918
Kifizetett támogatás összesen (Ft)	96 211 180	111 888 905	97 174 920	94 866 920

A támogatás iránti kérelmek száma a 2021-es évben a munkaerő-piacon bekövetkezett sajnálatos változások miatt emelkedett, és megállapítható, hogy azon személyek, akik az ellátórendszerbe bekerültek, ott jelenleg is aktív tagként szerepelnek. Az elutasítások jellemző okai az álláskeresői regisztráció hiánya, az egy főre jutó jövedelemhatár túllépése, illetve az egy hónapon belül benyújtott ismételt kérelmek voltak. Észrevehető tendencia az is, hogy települési támogatás megállapítását kérik olyan személyek is, akik a lakhatásukkal

összefüggésben kerültek anyagilag bizonytalan helyzetbe. Főleg az idősebb nyugdíjas kérelmezők esetében figyelhető meg, hogy a rezszi számlák kifizetése után jóval kevesebbet tudnak élelmiszerre fordítani.

Alanyi jogon nyújtott támogatás

Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Képviselő-testülete 2020. évben indította el az „Újpest + Megbecsülés Program” elnevezésű újpesti nyugdíjasok támogatására irányuló programját. Az „Újpest + Megbecsülés Program” célja volt, hogy az Önkormányzat évi egy alkalommal szociális ellátást nyújtson az újpesti nyugdíjszerű ellátásban, valamint időskorúak járadékában részesülő polgárok részére - az életkoruk és egészségi állapotuk miatt - megemelkedett kiadásai enyhítése érdekében.

A Képviselő-testület az Újpest + Megbecsülés Program bevezetéséről szóló 16/2020. (IV. 30.) önkormányzati rendelet megalkotásával az ezen a néven bevezetett támogatási rendszer keretében biztosított az újpesti lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező, szociálisan rászoruló személyek részére természetbeni szociális ellátás formájában 5 000 Ft névértékű Újpest + Megbecsülés utalványt. Az „Újpest + Megbecsülés Program” sikeressége megkérdőjelezhetetlen, ugyanis a program bevezetésének évében 19 481 fő jogosult személyből 18 362 fő vette át az utalványokat mindösszesen 91 810 000 Ft értékben, amellyel az Önkormányzat több mint 94 %-ban tudta támogatni az újpesti nyugdíjszerű ellátásban, valamint időskorúak járadékában részesülő polgárok megélhetését.

Az „Újpest + Megbecsülés Program” újraindítása 2022. évben történt meg a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló önkormányzati rendelet módosításával. Ezzel még mindig szociális rászorultsági alapon - azonban már nem természetbeni támogatás formájában - juthatnak a nyugdíjszerű ellátásban részesülő újpesti személyek nyugdíjszerű ellátást kiegészítő támogatáshoz. Az Önkormányzat a program újraindítása évében - jövedelmi helyzettől függően - akár 8 000 Ft összegű pénzbeli támogatást is biztosítani tudott. E támogatás összegét az Önkormányzat 2023. évben 20 %-kal megemelte, így jelenleg akár már 9 600 Ft összegű támogatáshoz is hozzájuthatnak a hatályos Ör. feltételeinek megfelelő arra rászoruló és azt kérelmező személyek.

Az Önkormányzat célja azonban az volt, hogy ezzel párhuzamosan egy olyan támogatási rendszert is elindítson, ahol nincs szükség a szociális rászorultsági szempontok formalizált eljárás keretében történő vizsgálatára. Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Képviselő-testülete az **„Újpesti Megbecsülés Program”** keretében az időskorú vagy meghatározott ellátásban részesülő újpesti személyek részére nyújtott támogatásról szóló 16/2023. (VI. 22.) önkormányzati rendelete alapján 2023. évben 6 db 1000 Ft értékű (összesen 6000 Ft) vásárlási utalványt biztosított az újpesti lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező 65. életévet betöltött személyek, illetve nyugellátásban, meghatározott nyugdíjszerű- vagy nem nyugdíjszerű ellátásban részesülő személyek részére. 2023. évben a meghirdetett osztási két hétben 18.201 fő vette át az utalványt.

E kétpólusú támogatási rendszer megteremtésével az Önkormányzat azt kívánja elérni, hogy az újpesti időskorúak megbecsülését több módon is garantálni tudja pénzbeli vagy pénzeszközt helyettesítő utalvány formájában történő támogatás biztosításával.

Értékelés, kihívások, javaslatok

- A kerületi szociális ellátások rendszerét az átláthatóság, hatékonyság és lakossági igényeknek való jobb megfelelés céljából 2022 során átalakítottuk az új rendeletben (ÖR.), tehát a közelmúltban rendszerszintű átalakítások, pontosítások történtek.
- A Szociális Osztály rendszeresen ellenőrzi az általa nyújtott támogatásokat. Egyrészt vizsgálja a támogatások hatékonyságát (a nyújtott támogatás mennyire hatékonyan szerepel a támogatott élethelyzetének a megoldásában), másrészt pedig azt, hogy a támogatásokat szabályozó joganyag megfelelő szabályozási alapot nyújt-e ahhoz, hogy a szociálisan veszélyeztetett személy élethelyzetében pozitív megoldást tudjanak nyújtani. Ez utóbbi azt szolgálja, hogy az Önkormányzat által nyújtható támogatások típusai összhangban álljanak a kerületben élők szociális kihívásaival és igényeivel.
- A szakterület helyzetét alapvetően a támogatásokra fordítható összegek befolyásolják. Amennyiben olyan nagy tömegeket érintő társadalmi szociális változás történik, ami beavatkozást igényel, ott alapvetően a finanszírozás megoldása az első számú befolyásoló tényező.
- Az adatokból az látszik, hogy a gyermekes családok részére nyújtott szociális támogatásokat az elmúlt két évben egyre kevesebben veszik igénybe (A gyermek születéséhez kapcsolódó támogatást 2020-ban még 33, 2021-ben 22, 2022-ben már csak 6 gyerek után igényelték. A gyereket egyedül nevelő szülő támogatásban részesülők száma szintén jelentősen lecsökkent: 2019-2020-ban még 466 és 471 gyerek után igényelték, 2021-2022-ben már csak 187 és 185 gyerek után. Kevésbé drasztikusan, de szintén csökkent a beiskolázási támogatásban részesülők száma is. A beérkező kérelmek száma is alacsony, tehát az ok nem az elutasított kérelmek magas száma. Részben ugyan a csökkenő gyermeklétszám (ld. demográfiai rész) is magyarázatot adhat erre, de a számok a gyermeklétszám csökkenésénél jelentősebben csökkentek, tehát valamilyen más ok is feltételezhető mögötte. Felmerült lehetőségként, az információhiány, azaz hogy a potenciális támogatotti kör nem tud a támogatási lehetőségről, esetleg az, hogy a bürokratikus eljárást nem vállalják az esetenként nem túl magas támogatási összegért, de az is, hogy az elmúlt időszakban sok olyan fiatal család költözött a kerületbe, akiknek vélhetően nincs újpesti állandó lakóhelyük vagy nem laknak megfelelő ideje a kerületben, ezáltal nem szereznek jogosultságot a támogatásra. Az előirányzat az Önkormányzat költségvetésében rendelkezésre áll, a jogalkotói és szakpolitikai szándék megvan e célcsoport támogatására, azonban a támogatás valamilyen okból mégsem jut el a támogatotti kör jelentős részéhez. Érdemes lenne részletesebben megvizsgálni, hogy mi ennek az oka és hogy hogyan kezelhető.
- A Babaköszöntő csomagot 2023. június 30. napjáig a területi védőnők adták át a kerületi lakos újszülöttek családjainak, 2023. július 1. napjától – a védőnői ellátást érintő jogszabályváltozások okán – a Szociális Osztályon lehet átvenni azt. A személyes átadás során egyidejűleg tájékoztatni lehetne a fiatal családokat a többi, kisgyermek

születéséhez kapcsolódó szociális támogatásról is, így közvetve a támogatási lehetőségek jobb kihasználása is elősegíthető.

- Általános jelenség, hogy a támogatotti kör nem rendelkezik elegendő vagy számukra érthető információval a számukra elérhető támogatásokról és azok feltételeiről. Noha az Önkormányzat Szociális Kalauz készítésével igyekszik támogatni az információk áramlását, azonban érdemes lehet a támogatásokról nagyon rövid és nagyon könnyen érthető tájékoztató anyagokat készíteni és ezeket az ügyfelek/potenciális ügyfelek számára eljuttatni, esetleg hirdetések, plakátok tájékoztatni az érintetteket a lehetőségekről. Ezáltal jelentősen csökkenhetnének az Önkormányzat és a SZI Család- és Gyermekjóléti Központjának az ügyfélkör támogatásokra vonatkozó tájékoztatásához kapcsolódó feladatai.

3.2. Lakásügy

A Lakásügyi Osztály az **Önkormányzat tulajdonában álló bérlakásokkal kapcsolatos bérbeadási feladatokat** látja el. Feladatai *a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvényben, valamint Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Képviselő-testületének az Önkormányzat tulajdonában lévő lakások bérbeadásának szabályairól és a bérleti jogviszony feltételeiről szóló 39/2011. (XII. 19.) önkormányzati rendeletben* előírtak szerint lakás bérbeadása iránti kérelem elbírálása, bérleti szerződés meghosszabbítása, bérleti jogviszony rendezése, részletfizetés engedélyezése, valamint a szükség esetén helyszíni adatfelvétel, bérló, illetve a bérlemény ellenőrzése. Az Önkormányzat tulajdonában lévő lakások bérbeadására irányuló kérelmek elbírálására átruházott hatáskörben a Polgármester vagy az NLB jogosult.

A lakástámogatás fő elemét a **méltányossági alapon kiadott önkormányzati bérlakások** jelentik. Lakást csak az Önkormányzat közigazgatási területén legalább két éve lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező magánszemélynek és csak lakás céljára lehet bérbeadni. A döntés meghozatala során az NLB az Önkormányzat rendelkezésére álló lakásállomány mennyiségét és minőségét, valamint a kérelmező élethelyzetét, jövedelmi-, vagyoni helyzetét és egyéb méltányolható körülményeit mérlegeli. A benyújtott lakáskérelmek elbírálásához szükség van a kérelmezők és velük együtt költözni kívánó személyek személyi és jövedelmi adatainak ismeretére, az ezeket igazoló okiratok csatolásával /idetartozik a munkabér, a nyugellátás, Gyes, Gyed, táppénz, családi pótlék, gyermektartás és egyéb szociális juttatás/, valamint a jelenlegi lakhatási körülmények feltárására, az egyéb méltányolható körülmények igazolására. Az NLB havonta egy alkalommal tart rendes ülést. A méltányossági eljárás keretében benyújtható lakáskérelemhez formanyomtatvány áll rendelkezésre, amely az Önkormányzat honlapjáról (<http://ujpest.hu/>) is letölthető.

A kérelmek benyújthatók:

Személyesen az Önkormányzat Ügyfélszolgálati Irodáján (1042 Budapest, István út 15.) illetve – ügyfélfogadási időben – a Lakásügyi Osztályon (1041 Budapest, István út 14. fszt. 4.)

Postai úton: 1041 Budapest, István út 14.

Elektronikus úton: <https://epapir.gov.hu/> oldalon.

	2018	2019	2020	2021	2022
Új lakás kérelem	266	268	260+118PM	159	105
NLB jóváhagyás	20	33	8+2PM	2	16
Cserelakás iránti kérelem	27	38	18	11	30
Cserelakás NLB jóváhagyás	15	18	4	3	12
Cserelakás biztosítása	3	16	4	3	5

(PM = polgármesteri döntés)

Szükséges azonban megjegyezni, hogy a táblázatban jelölt számszaki adatok az elmúlt évek koronavírus okozta világjárványa miatt elrendelt veszélyhelyzet és az azzal kapcsolatos szabályozás (pl. bérleti szerződések automatikus meghosszabbodása, kilakoltatási moratórium), valamint a lakásrendelet lakáshoz való hozzájutást érintő szabályozásának változása okán nem összehasonlítható a korábbi évek adataival.

2022. évben a Lakásügyi Osztály ügyintézése e tekintetben a következőképpen alakult:

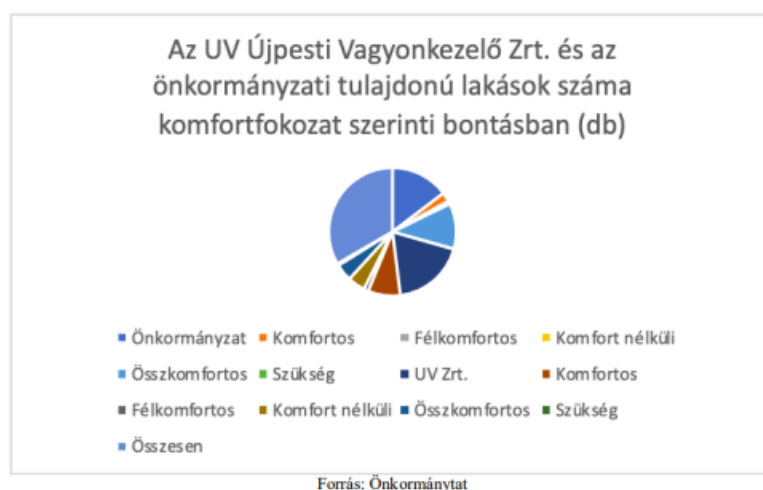
- lakás bérbeadása iránti kérelem: 137 darab
- bérleti szerződés meghosszabbítása: 670 darab
- bérleti jogviszony rendezése: 62 darab
- részletfizetés engedélyezése: 2 darab

Az **NLB** 2022. évben 224 darab új lakás bérbeadása, másik lakás bérbeadása, csatolás, valamint bérleti jogviszony rendezése iránti kérelmet bírált el. Ezekből mindösszesen 84 esetben született pozitív döntés.

A szociális és nem szociális helyzet alapján történő bérbeadás mellett az UV Újpesti Vagyonkezelő Zrt. (székhely: Budapest IV. kerület, Munkásotthon u. 66-68.) foglalkozik a bérlakások piaci alapú hasznosításával.

Az UV Újpesti Vagyongkezelő Zrt. és az önkormányzati tulajdonú lakások száma (db)

Önkormányzat	1016
Nem bérbeadható:	26
Bérbeadható:	990
UV Zrt.	1289
Nem bérbeadható:	52
Bérbeadható:	1237
Összesen	2305

Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program, 2023-2028

**Az UV Újpesti Vagyongkezelő Zrt. és az önkormányzati tulajdonú lakások száma
komfortfokozat szerinti bontásban (db)**

Önkormányzat	1016
Komfortos	162
Félkomfortos	17
Komfort nélküli	36
Összkomfortos	795
Szükség	6
UV Zrt.	1289
Komfortos	568
Félkomfortos	82
Komfort nélküli	305
Összkomfortos	302
Szükség	32
Összesen	2305

Lakásállomány lakbér szerinti megoszlása

Helybérlet típusa	Darab
Piaci alapú	294
Költségelvi	1451
Szociális alapú	265
Fecskeházi	41
üres	254
Összesen	2305

A lakásállomány 254 üresen álló ingatlanából 78 darab nem bérbeadható.

Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program, 2023-2028

A nem lakott ingatlanok az alábbi okok miatt üresek:

- Műszaki állapotuk miatt lakhatatlanok, bontandók;
- Életveszély esetére fenntartottak;
- Bérbeadásuk/hasznosításuk jelenleg is folyamatban van;
- Hagyatéki eljárás alá kerültek;

Fiatalok garzonházában lévő lakások (Fecskeházi lakások) pályázat

A kerület emellett speciális segítséget nyújt a **fiatalok lakhatásához**. A fecskeházi lakások bérbeadását az Önkormányzati lakások bérbe adását szabályozó jogszabály teszi lehetővé - legfeljebb ötéves időtartamra – kizárólag fiatal házaspárok illetve közjegyzői okirattal igazolt élettársak számára. A pályázaton olyan fiatal – 35. életévüket be nem töltött – házastársak vagy élettársak vehetnek részt, akik a pályázat benyújtását megelőzően legalább 3 éve folyamatosan rendelkeznek az Önkormányzat illetékességi területén bejelentett lakó-, vagy tartózkodási hellyel. A lakások pályáztatását önkormányzati rendelet szabályozza, mely részletesen tartalmazza a bérbeadás feltételein túl a pályázati kiírás szabályait is.

Fecskeházi lakások bérbeadására pályázatok lebonyolítása:

2023-ben 17 darab fecskeházi lakás bérbevételére vonatkozó Fecskeházi pályázat került kiírásra. A beérkezett mindösszesen 19 darab pályázatot az NLB bírálta el, azok közül 6 pályázat volt érvénytelen, míg 13 érvényes pályázatból 13 esetben született pozitív döntés.

Az Önkormányzat a lakhatási nehézséggel szembesülők segítése érdekében együttműködik a Habitat for Humanity Magyarország (továbbiakban Habitat) szervezetével is. A Habitattal együtt került megvalósításra a VEKOP 6.2.1. „Újpest Kapuja” városrehabilitációs projekt, ahol a szociális munkásaikkal támogatták a projekt megvalósítását.

A Habitat az Önkormányzattal történt együttműködés keretében „Második Esély” címmel programot valósított meg 2015 és 2020 között, melynek célja a lakhatásukat elvesztett kisgyermekes családok tartós, biztonságos és önálló lakhatáshoz juttatása volt. Az együttműködés keretében az Önkormányzat lakhatási lehetőséget biztosított a programban részt vevő személyek részére, elsősorban nem lakható állapotú, illetve nem lakott önkormányzati és a kizárólagos önkormányzati tulajdonú gazdasági társasága tulajdonában lévő bérlakások (a továbbiakban: lakások) Habitat által történő felújításával. A lakások felújítása során a Habitat törekedett arra, hogy elsősorban a programban részt vevő leendő bérlők, illetve hazai és külföldi önkéntesek, másodsorban szakipari munkákra szerződött külső vállalkozók bevonásával oldja meg a felújítási feladatokat.

A Habitat, az Önkormányzat és az S.O.S. Krízis Alapítvány hasonló együttműködésének köszönhetően 2015 és 2020 között 14 lakás került felújításra ily módon. 2021. évben keretszerződés jött létre a program folytatása érdekében.

Értékelés, kihívások, javaslatok

- A szociális bérlakásállomány nem fedi le a kerületi lakhatási igényeket. Jellemzően nagy számú kérelem érkezik, melyet csak kis mértékben (kb. 10%) tud jóváhagyni a döntésekért felelős NLB.
- A COVID-19 járvány során érvényben lévő kilakoltatási moratórium miatt az új lakáskérelmekről pozitív döntést nem tudtak hozni. A lakások cserefolyamata, a lakók fluktuációja jelentősen lelassult.
- Az Önkormányzat, valamint az UV Újpesti Vagyonkezelő Zrt. tulajdonában álló lakások egy része ingatlanfejlesztéssel érintett területen fekszik, ismételt bérbeadásuk ellentétes a vagyongazdálkodási érdekekkel, ezért lebontásuk tervezett. Jelentős nagyságrendre tehető az állományon belül azon lakások aránya, amelyek – bár a törvényi kritériumok alapján lakásnak minősülnek – olyan rossz műszaki állapotban vannak, hogy sem a bérbeadó számára nem gazdaságos a helyreállításuk, sem a lakásbérleti szerződés megkötésére jogosultak nem vállalják annak rendeltetésszerű használatra alkalmassá tételét.
- Az önkormányzati rendelkezés alapján történő bérbeadások számának stagnálása, illetve visszaesése elsősorban az ismételt bérbeadásra alkalmas ingatlanállomány szűkösségével indokolható.
- A jogosultság örökítése, a jogviszony folytatása/folytonossága rugalmatlanná teszi a tulajdonos Önkormányzat döntési jogosultságait és statikussá az Önkormányzati

lakásállományt. Szükséges az új kihívások és lakhatási igények figyelembevételével felülvizsgálni a lakásgazdálkodást és a rövid, illetve hosszútávú célokat.

- A lakások felújításához a tulajdonos Önkormányzat dolgozik partnerség kialakításán civil és nonprofit szervezetekkel és önerőből folytatja az állomány karbantartását.
- Megfontolandó, hogy a kerületi szociális intézményeknél tapasztalható munkaerőhiány enyhíthető-e az Önkormányzati lakásállomány egy kisebb részének szolgálati lakássá történő átalakításával.

3.3. Közfoglalkoztatás

A közfoglalkoztatás megszervezése és lebonyolítása a kerületben az Önkormányzat Közhasznú Foglalkoztatási Osztályának feladata⁵. [Az Önkormányzat már 1995 óta szervez közfoglalkoztatást, melynek jogszabályi háttere folyamatosan változott/változik, ami a foglalkoztatási formák elnevezésében is nyomon követhető (közhasznú, közcélú, illetve közfoglalkoztatás)]. Az Önkormányzat a közfoglalkoztatás keretén belül járul hozzá a munkanélküliség csökkentéséhez, segítve ezzel az aktív korúak ellátására való jogosultság egyik feltételének — az éves szinten minimum 30 nap munkaviszony — biztosítását, de nem a rövid távú foglalkoztatás a jellemző, hanem az, hogy az átmenetileg és a hosszabb távon bajba kerültek támogatását oldják meg ezzel a foglalkoztatási formával.

A közfoglalkoztatási program keretében dolgozók szakmunkákat és segédmunkákat végeznek a kerületi intézmények, az Önkormányzat városüzemeltetési főosztálya, UV Újpesti Vagyonkezelő Zrt., Budapest Főváros IV. Kerület Újpest Önkormányzat Gazdasági Intézménye napi munkájának segítése érdekében.

A szakmunkákat szakmunkás végzettségű (pl. kőműves, festő, lakatos stb.) foglalkoztatásával tudjuk megoldani. Két fő munkavezető a több helyszín miatt szükséges, ők, akik koordinálják a munkákat az Önkormányzat különböző területein. Irányítják a segédmunkásokat a zöldterületek takarítási, (elsősorban szemétszedés) gazolási munkáiban is. A kiemelt területek: Káposztásmegyer, Újpest Városközpont, Újpest Városkapu, a főútvonalak területei, de a közfoglalkoztatott munkatársak a kerület minden utcájában végeznek munkát havi rendszerességgel a szebb, kulturáltabb környezet, megvalósulása érdekében. Jelenleg közfoglalkoztatás keretében a táblák kihelyezése a közterületeken, útfelület festése, padok festése, gyomlálás, takarítás, szemétszedés, illetve gyűjtés, továbbá a lerakóhelyekre történő szállítás, az illegális hulladék-lerakóhelyek megszüntetése a fő tevékenységi forma (szolgáltatási feladatnak minősül ezen munkák elvégzése). A telephelyen készítenek még közterületi szemetes gyűjtőket, kutyaürülék gyűjtőket is, amit szintén az itt dolgozók helyeznek ki a területre. A szakipari munkák egy része egyértelműen értékteremtő munka,

⁵ Foglalkoztatjuk továbbá a közérdekű munka büntetés letöltése céljából, egyrészt szabálysértési, másrészt bírói ítélet által megszabott óraszámban ledolgozandó ügyben az osztályunkra erre kijelölteket. Szabálysértési ügyben az ország bármely kormányhivatalának foglalkoztatási osztálya, bírói ítélet alapján a Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Felnőttkorú Bűnelkövetők Pártfogó Felügyelői Osztálya közvetíti ki a közérdekű munkára ítélt személyeket. Létszámuk változó, éves szinten 40-50 fő között mozog.

míg más részükre a szolgáltatás meghatározás jellemző. Építőipari munkák jelentős részét az UV Újpesti Vagyonkezelő Zrt. részére végeztük. A szállítás területén is segítséget nyújtanak a közfoglalkoztatás pl. rendezvények esetén a különböző kellékek szállítása, lakáskiürítés esetén bútor és hulladékszállítás, intézmények költöztetése stb.

A terület főbb jellemzői

A közmunka programban elsősorban jellemzően azok vesznek részt akik:

- nem rendelkeznek megfelelő képességekkel;
- az alacsony képzettségük miatt (nyolc általános iskolai vagy annál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők, szakmával és/vagy szakképesítéssel nem rendelkező személyek),
- életkoruk miatt (jellemzően az 50-55 év feletti korosztály),
- kedvezőtlen egészségügyi állapotuk miatt (szenvedélybetegségek, munka alkalmasságot korlátozó egyéb tényezők, motivációs problémák és mentális betegségek)

nem találnak munkát az elsődleges munkaerő piacon, vagy valamilyen betegségben szenvednek.

A munkára jelentkezők túlnyomó többsége nő.

A közfoglalkoztatást emellett befolyásolja, hogy a potenciális közfoglalkoztatottak bázisát jelentő regisztrált munkanélküliek száma évről-évre csökken. Ezen belül is egyre alacsonyabb a szakmunkások száma. Jellemző, hogy szakmunkás nem, vagy csak rövid időre jelentkezik közfoglalkoztatásba. Az Újpesten dolgozó közfoglalkoztatottak többsége az évek folyamán többször megfordult már közmunkásként. A Közhasznú Foglalkoztatási Osztály napi kapcsolatban áll Budapest Főváros Kormányhivatala Foglalkoztatási osztályával. Szintén megemlíthető, hogy a közfoglalkoztatás a COVID-19 járvány időtartama alatt is folyamatos volt.

A közmunka programok változó időtartammal indulnak, de mindig határozott időre szólnak, jellemzően 6-9 hónap közötti időtartamra. A központi támogatás mértéke jogszabály alapján 50-100 %-ig terjedhet.

A jól működő közfoglalkoztatás szervezéséhez és lebonyolításához Budapest Főváros Kormányhivatala Foglalkoztatási Osztályának Kassai utcai kirendeltsége, a Magyar Államkincstár és az Önkormányzat szoros kapcsolata elengedhetetlen. A munkavállalókat a Foglalkoztatási Osztály közvetíti ki — az Önkormányzat kérelmét figyelembe vevő szerződés alapján — az Önkormányzathoz a megfelelő végzettségű, álláskeresőket a szerződés szerinti létszámban. Fontos, hogy az az álláskereső, aki nem vállalja a közfoglalkoztatást, a jogszabályban meghatározott időre kiesik a szociális hálóból. Szintén a fent említett szerződés alapján, havi elszámolási kötelezettség mellett, jelentős támogatást kap az Önkormányzat a foglalkoztatáshoz. 90%-os támogatást biztosít a Budapest Főváros Kormányhivatalának IV. kerületi Hivatala. (Jelen projektben összesen 34 fő, 8 szakmunkás és 26 segédmunkás foglalkoztatására van lehetőségünk, mely keretet rövid időn belül sikerült maximálisan feltölteni.)

A közfoglalkoztatás kapcsán érdemes külön foglalkozni a közfoglalkoztatotti bérezéssel is, amely jogszabályban rögzített, a minimálbér függvényében változik, de jóval elmarad attól.

8 órás foglalkoztatott esetében:		A végzettség nélküli közfoglalkoztatási bér	A minimál bér	Kf. bér arány a minimálbéhez
2018. január 1. napjától	bruttó	81.530	138.000	59,1%
	nettó	54.217	91.770	
2019. január 1. napjától	bruttó	81.530	149.000	54,7 %
	nettó	54.217	99.085	
2020. január 1. napjától	bruttó	81.530	161.000	50,6%
	nettó	54.217	107.065	
2021. január 1. napjától	bruttó	85.000	167.400	50,8%
	nettó	56.525	111.321	
2022. január 1. napjától	bruttó	100.000	200.000	50%
	nettó	66.500	133.00	

Látható, hogy a közfoglalkoztatási bér a korábbi stagnálással ellentétben az elmúlt két évben a minimálbérral együtt növekedett, a két bér között az olló folyamatosan nyílt, tovább nőtt a különbség. 2018-ban a közfoglalkoztatottak bére az az évre elfogadott minimálbér 59,1%-a volt, 2019-ben ez az arány 54,7 % lett, 2022-ben már csak az 50 %-ot érte el. A 2022. évi adatoknál a nettó 10.000 forintos emelés mellett nem szabad elfeledkezni az elszabadult inflációról sem. (A KSH adatai szerint a 2022. októberi infláció 21%-os volt, 2023. márciusában pedig 25,2%.)

2023. január 1-től a közfoglalkoztatási segédmunkás munkabér 116.000 Ft-ra emelkedett, a szakmunkás pedig 148.200 Ft-ra, de ez az összeg továbbra is csak a minimálbér 50%-a.

A közfoglalkoztatásban résztvevők - jövedelmük mellett – rendszeresen részesülnek szociális támogatásban is az Önkormányzat részéről.

Értékelés, kihívások, javaslatok

- **A kerületi közfoglalkoztatás alakulása létszám és összmunkaórák alapján**

Év	összlétszám	munkaóra	szemétszállítás (tonna)	munkaérték/ Ft
2018	90	40.200	370	20 millió
2019	72	32.100	340	18 millió
2020	56	48.200	375	21 millió
2021	46	65.159	439	25 millió
2022	34	45.633	387	34 millió

A táblázatból látható, hogy bár a közfoglalkoztatottak összlétszáma az elmúlt évek során jelentősen (közel harmadára) csökkent, a munkaórák száma és a munkavégzés hatékonysága egyaránt növekedni tudott. Ennek eredményeképpen **2022-ben a 34 fő közfoglalkoztatott összesen 45 633 munkaórát dolgozott és 34 millió Ft munkaértéket termelt.** Mindez azt mutatja, hogy a közfoglalkoztatottak - az egyéni munkaerőpiaci és társadalmi integrációs cél teljesülése mellett - a kerület számára értékteremtő, pénzben is kifejezhető értékű munkát végeznek.

- Újpesten jelenleg egy közmunka program fut, mely határozott ideig, 2023. november 30-ig tart. Itt jelenleg 34 főt tudunk foglalkoztatni. Ha ez lejár, akkor - az eddigi gyakorlat szerint – vagy átmenetileg a szerződések meghosszabbítására kerül sor, vagy egy teljesen új program indul. Ha indokolt, akkor esetleg ezzel párhuzamosan egy másik projekt is elindulhat. Az Önkormányzat a költségvetésében 2023. évben 60 főre biztosítja a forrást a működéshez. **Ha lenne lehetőség, akkor további munkavállalókat is tudnánk foglalkoztatni. Az ideális dolgozói létszám 70-80 fő lenne.**
- A közmunkaprogramok **jövőbeli alakulása** egyrészt a munkaerőpiaci helyzet, másrészt egyéb, a munkaerőpiacot befolyásoló tényezők (ld. COVID-19 járvány, háború, energiaár-robbanás stb.), illetve emellett kormányzati szándék függvénye is. A tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy erre a foglalkoztatási formára a jövőben is szükség lesz, hiszen jövedelemszerzési lehetőséget biztosít egy speciális, alacsony foglalkoztathatóságú réteg számára és a jövedelmi szegénység időleges enyhítése mellett munkaszocializációt, munkatapasztalatot is biztosít védett környezetben.
- A Közhasznú Foglalkoztatási Osztály a közfoglalkoztatás megszervezésén túl számos, a célcsoportot támogató, **kiegészítő szociális feladatot** is ellát. Szükség esetén segíti az érintetteket a megfelelő szociális szervhez irányítani (Szociális Osztály, Család- és Gyermekjóléti Központ stb.), valamint életviteli és a munkavégzéshez szükséges kompetenciákat is fejlesztenek, mellyel az érintettek egyéni boldogulását, jobb társadalmi beilleszkedését mozdítják elő.
- A közfoglalkoztatási béreket jellemző, hogy az Önkormányzat **szociális támogatásokkal** egészíti ki a tisztességes megélhetés érdekében (az alacsony közfoglalkoztatási bér hatványozottan felhívja a figyelmet a dolgozó szegények problémájára). Tapasztalatunk szerint sokan élnek a kerületben, akik az elsődleges munkaerőpiacon nem találnak munkát, életkoruk, egészségi és mentális állapotuk szakképzetlenségük, vagy elavult tudásuk miatt. Számukra csak a közfoglalkoztatás és az abból származó munkabér marad jövedelmi/bevételi forrásként, a számukra hozzáférhető szociális támogatások mellett. Azoknak, akik bekerülnek a közfoglalkoztatásba, kismértékben ugyan, de javul a szociális helyzetük, életminőségük. (A javulás mértékét csökkentheti, az addig felhalmozott köztartozásuk, amelyet a végrehajtó letilt a munkabérükből.)
- A közfoglalkoztatottak jellemzően **nagyon alacsony iskolai végzettséggel** rendelkeznek (legfeljebb 8 osztály) és legalapvetőbb kompetenciáik is hiányosak. Mindezek szinte lehetetlenné teszik azt, hogy a közfoglalkoztatás számukra –eredendő céljának megfelelően – átmeneti megoldás legyen, hiszen alacsony foglalkoztathatóságuk miatt szinte esélytelen elhelyezkedésük az elsődleges munkaerőpiacon. Dolgozóink többsége legfőbb tevékenységükben dolgozik ez az Önkormányzat kezelésében, tulajdonában lévő területek takarítása, gyommentesítése, szemétszedés napi szinten stb.

- Önkormányzatunk a jövőben is kiemelt feladatának tekinti a közfoglalkoztatás biztosítását és minél hatékonyabb megszervezését. Amióta a közmunka bevezetésre került, Újpesten a mindenkori városvezetése maximálisan nagy hangsúlyt fektet ennek támogatására. Biztosított az infrastruktúra, megfelelő telephellyel, öltözőkkel, tisztálkodási, mosási lehetőséggel, megfelelő védő ruházattal, szerszámokkal, gépjárművekkel. Az anyagi támogatás a mindenkori éves költségvetésben van biztosítva az éves létszám elfogadásával együtt a Képviselő-testület jóváhagyásával. Jellemző az is, hogy szinte valamennyi közmunkás rendszeresen szociális támogatást igényel az Önkormányzat Polgármesteri Hivatalának Szociális Osztályától.
- Érdemes lehet átgondolni a résztvevők kompetenciáinak (pl. alapkompenciák, mint írás-olvasás, digitális kompetenciák stb.) fejlesztésének támogatását és érdeklődés, kapacitás esetén képzés, illetve számukra egyéb, társadalmi és munkaerőpiaci integrációt segítő szolgáltatások biztosítását a foglalkoztathatóság tartós növelése érdekében.
- A közfoglalkoztatás kerületi szerepének egyértelműsítése, szociális és zöld funkciók hangsúlyozásával.

3.4. Idősellátás

A SZI fenntartásában működő **„Őszi Fény” Integrált Gondozási Központ** (a továbbiakban: Gondozási Központ) feladata az újpesti lakosság körében felmerülő szociális ellátási igények felmérése és a jelentkező igények kielégítése a mindenkor hatályos jogszabályoknak megfelelően, az intézményegység kapacitásának függvényében. A Gondozási Központ három telephelyen működik „Sárga Rózsa” Idősek Klubja (1046. Budapest, Tungram u. 9.), „Őszkacsintó” Idősek Klubja (1044. Budapest, Nagyszombati u. 17.) és „Bársonyszív” Idősek Klubja (1042. Budapest, Király u. 15.). Ellátási területe Újpest, az Időskorúak Gondozóháza esetében az ország egész területe. A Gondozási Központ étkeztetést, házi segítségnyújtást, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást biztosít, valamint üzemelteti az Idősek Klubját, az Időskorúak Gondozóházát és a Nyugdíjasházat.

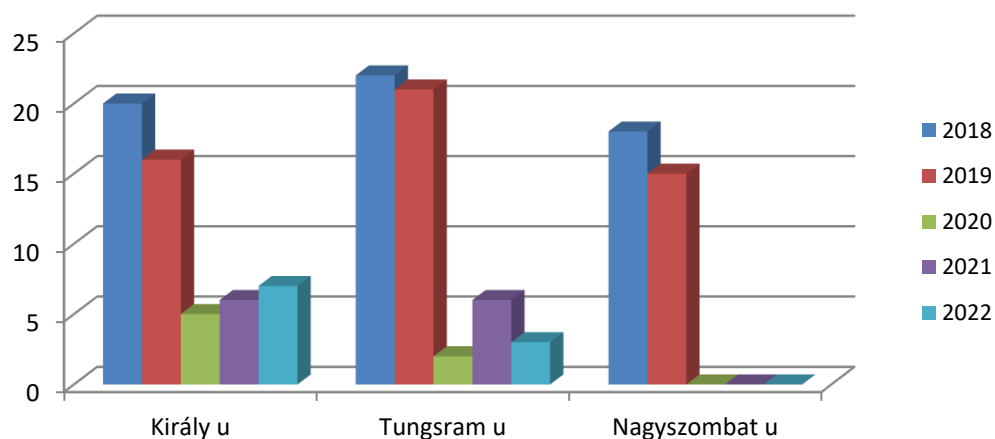
A nyújtott szolgáltatások bemutatása

Étkeztetés

A Gondozási Központ legalább napi egyszeri meleg étkezést biztosít azoknak, akik szociális és/vagy egészségi állapotuk miatt erre rászorulnak, de ezt önmaguknak és eltartottaik részére tartósan, vagy átmeneti jelleggel, jellemzően koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt nem képesek biztosítani. Az étkeztetést helyben fogyasztással, saját elvitelre vagy házhoz szállítva biztosított a hét minden napján (hétfőtől- vasárnapig). Orvosi igazolással lehetőség van cukorbeteg diétás, laktózmentes és epekímélő ételt is kapni. Az ételt központi főzőkonyháról szállítják a tálalókonyhákra, illetve a házhozszállítást igénybe vevő ellátottak lakására. Az ételért az ellátottak – az Önkormányzat Képviselő-testületének *a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról szóló 37/2008. (XII. 22.) önkormányzati rendelete* alapján – térítési díjat fizetnek.

Étkeztetés helyben és elvitellel

Telephely/év	2018	2019	2020	2021	2022
Király u	20 fő	16 fő	5 fő	6 fő	7 fő
Tungsram u	22 fő	21 fő	2 fő	6 fő	3 fő
Nagyszombati u	18 fő	15 fő	0 fő	0 fő	0 fő

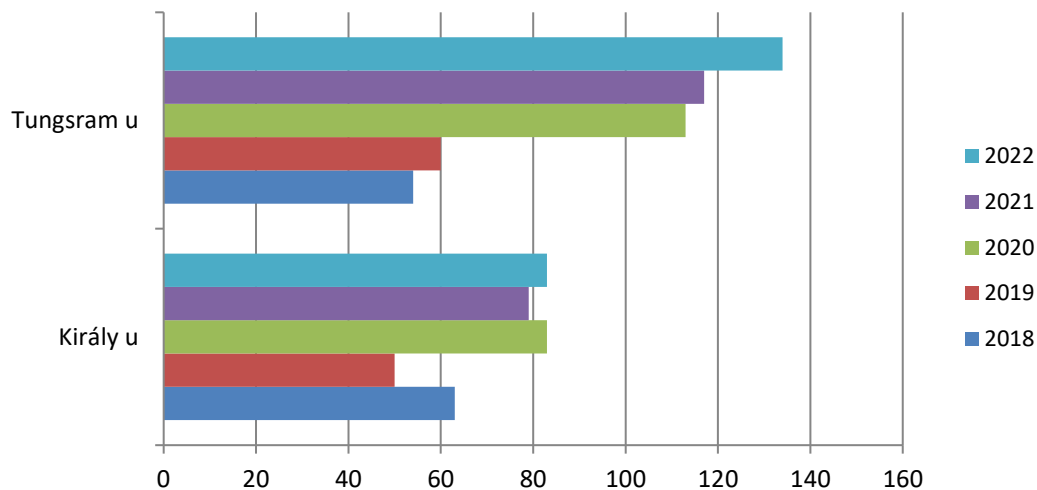

Az ellátottak 2020-as évtől bekövetkezett létszámcsökkenése egyértelműen magyarázható a Magyarországon is megjelent COVID-19 járvánnyal és a járványhelyzet mérséklésére meghozott intézkedésekkel (pl.: karantén, intézményi lezárások). A szolgáltatást igénylők közül, közel 90 %-uk az otthonukba, házhoz szállítva kérte tovább az ellátást, illetve többen kérelmezték a szerződésük megszüntetését.

Az étkeztetést 90 %-ban egyedülálló idősök veszik igénybe (nagy részük özvegy, kisebb részük elvált, elenyésző a hajadon). Az ellátottak 65%-a nő, 35%-a férfi. Jövedelem szempontjából az igénybe vevők kb. 20%-a tartozik az alacsony jövedelemmel rendelkezők közé, ők az NLB döntése alapján térítésmentesen kapják a napi 1x-i meleg ételt, a többi ellátott térítési díja a jövedelmük összegének függvénye. A szolgáltatást 85%-ban 70-90 év közötti idősök veszik igénybe.

Étkeztetés házhoz szállítva

Telephely/év	2018	2019	2020	2021	2022
Király u	63 fő	50 fő	83 fő	79 fő	83 fő
Tungsram u	54 fő	60 fő	113 fő	117 fő	134 fő

A COVID-19 járvány befolyásolta a házhoz szállított étkeztetés mutató számait is. A 2018-as évhez képest, 2020-ra az igénylők száma a Tungsram telephelyhez tartozó területen több mint duplájára nőtt, a Király utcai telephelyhez tartozó területen is 13%-os létszámnövekedés történt és azóta is az igénybe vevők száma változatlan vagy még kismértékben tovább emelkedik.

Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartását - szükségleteinek megfelelően - lakásán, lakókörnyezetében biztosítja. Hozzájárul ahhoz, hogy az ellátást igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szüksége:

- a) saját környezetében,
 - b) életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően,
 - c) meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen.
- A házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy – a szociális segítség tevékenységeit is magába foglaló – személyi gondozást nyújtottunk.

Szociális segítség keretében biztosítjuk:

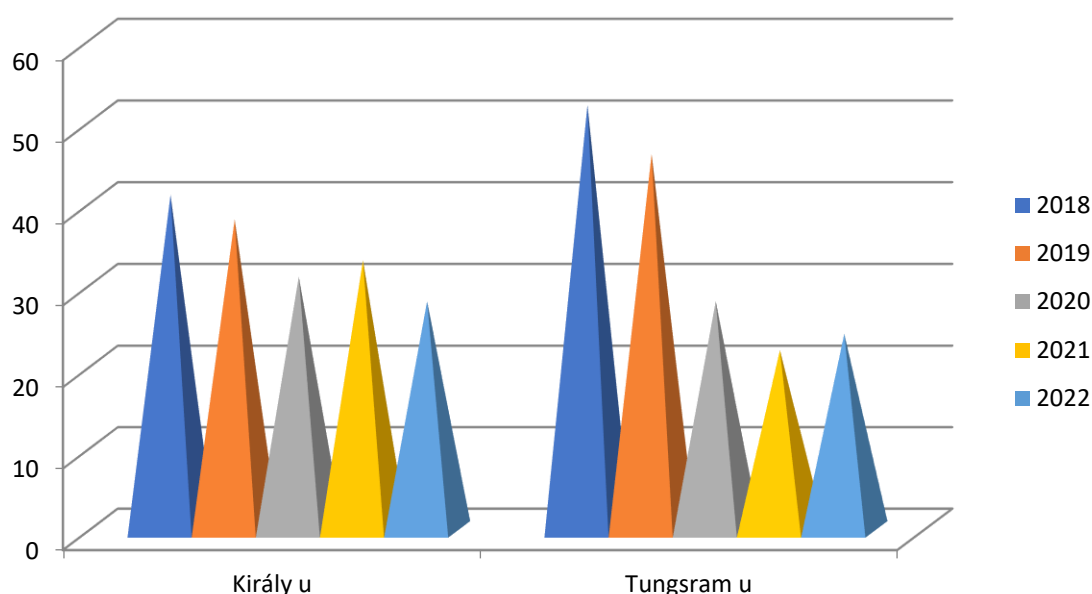
- a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
- a háztartási tevékenységben való közreműködést,
- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,

Személyi gondozás keretében pedig:

- az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,
- a gondozási és ápolási feladatok elvégzését,
- a szociális segítség keretében ellátandó feladatokat.

Házi segítségnyújtás

Telephely/év	2018	2019	2020	2021	2022
Király u	41 fő	38 fő	31 fő	33 fő	28 fő
Tungsram u	52 fő	46 fő	28 fő	22 fő	24 fő

A házi segítségnyújtást igénylők számának változása nagyobb eltérést a 2021-es évben mutatott, mert a COVID-19 járvány alatt több ellátottunk megbetegedett és elhunyt, vagy állapotuk annyira megromlott, hogy egészségügyi fekvő beteg ellátó/ bentlakásos szociális intézménybe kerültek, vagy gondozási szükségleteik megnövekedtek. A szolgáltatónál tapasztalható létszárhány miatt nehézséget okoz az új jelentkezők igényeinek kielégítése.

A házi segítségnyújtás szolgáltatásban részesülő ellátottak nagyobb része egyedülálló (túlnyomó részük özvegy). Az igénybe vevők 80%-a nő, 20%-a férfi. Életkor szerint túlsúlyban vannak a 60 és 90 év közötti ellátottak. Jövedelem szempontjából az igénybe vevők nem tartoznak az alacsony jövedelemmel (100 ezer forint alatti) rendelkezők csoportjába. Térítési díjuk a jövedelmük összegének függvénye. Az ellátásban részesülők nagy hányadának, kb. 70 %-nak van családja, de az ellátott otthonától távol laknak, vagy dolgoznak, így az idős hozzátartozójuknak segítséget csak részben, vagy egyáltalán nem tudtak nyújtani. A maradék kb. 30%-nak nincs családja, az egyetlen kapocs a szakellátásban dolgozó munkatárs.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

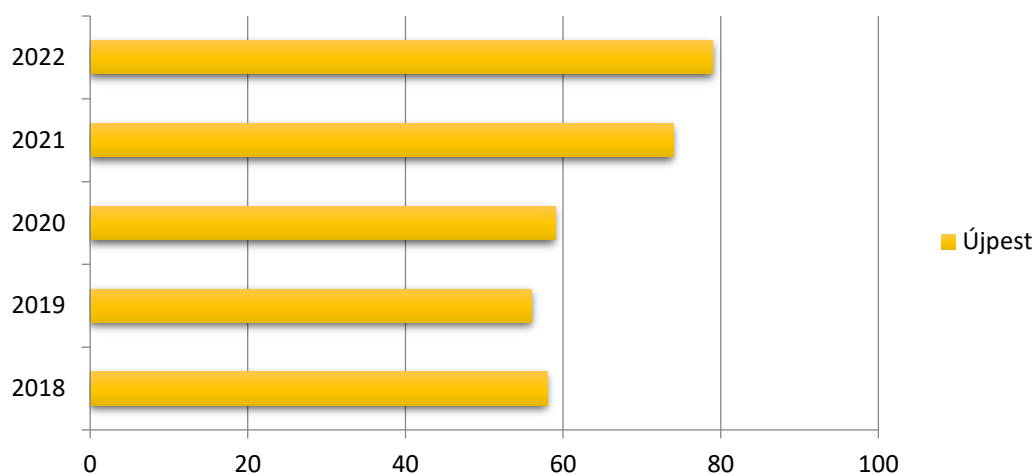
A szolgáltatás célja, hogy biztonságot és szükség esetén megfelelő ellátást nyújtson a szociálisan és/vagy egészségi állapota miatt rászoruló idős emberek részére az önálló életvitel elősegítése érdekében. Az ellátott személy segélyhívása esetén:

- az ügyeletes gondozó haladéktalanul megjelenik a helyszínen,
- azonnal intézkedik a segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében,
- szükség esetén további egészségügyi és szociális alapellátást kezdeményez.

Az ellátási forma szolgáltatója a Mohanet Mobilsystem Zrt. biztosította az eszközöket és az eszközök működéséhez szükséges technikai feltételeket.

Település/év	2018	2019	2020	2021	2022
Újpest	58 fő	56 fő	59 fő	74 fő	79 fő

Újpest

Ez a szolgáltatás 100%-ban kihasznált, térítésmentesen lehet igénybe venni. 2021-ben bővült a készülékszám, így már 80 db jelzőrendszeres készülék van kihelyezve a rászoruló idősekhez.

Idősek Klubja

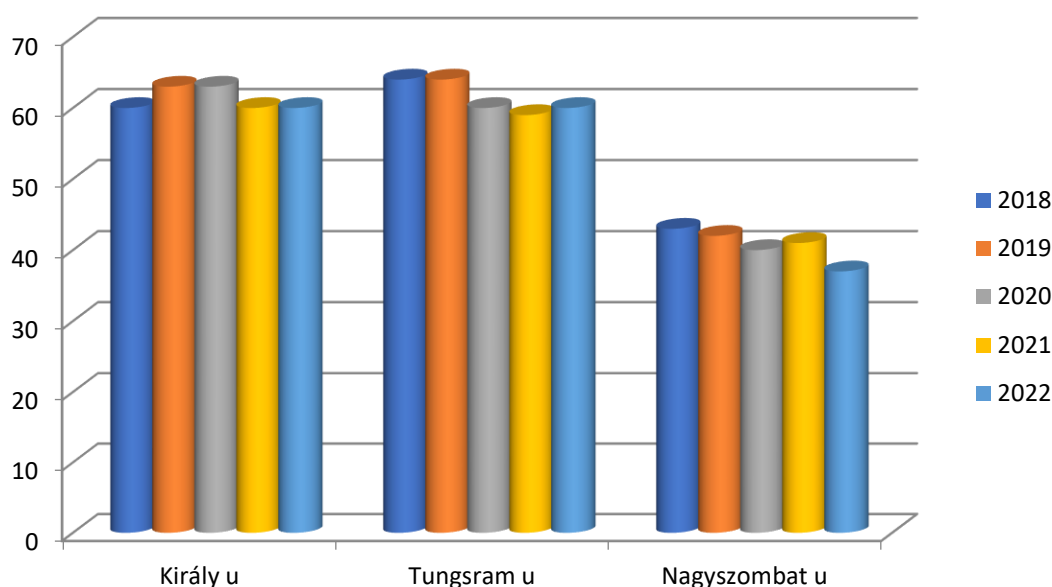
A szolgáltatás célja a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes időskorúak napközbeni gondozása. A klubok a saját otthonukban élők részére biztosítanak lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, étkezésre, higiéniai szükségletek kielégítésére. A

társas kapcsolatokra, valamint az alapvető szolgáltatások között megtalálhatók a

- a) tanácsadás,
- b) készségfejlesztés,
- c) háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás,
- d) étkeztetés,
- e) esetkezelés,
- f) felügyelet,
- g) gondozás és
- h) közösségi fejlesztés szolgáltatási elemek szükség szerinti biztosítása.

Nappali ellátás - Idősek klubjai

Telephely/év	2018	2019	2020	2021	2022
Király u	60 fő	63 fő	63 fő	60 fő	60 fő
Tungsram u	64 fő	64 fő	60 fő	59 fő	60 fő
Nagyszombati u	43 fő	42 fő	40 fő	41 fő	37 fő

Az idősek klubja szolgáltatásban a mutatószámok nagyfokú ingadozást nem mutatnak. A COVID-19 járvány időszaka alatt több klubtagunk elhunyt, vagy olyan fokú egészségi állapotromlása következett be, ami miatt a szolgáltatást nem tudták tovább igénybe venni. 2022.évben több új taggal bővültek a klubok.

Az idősek klubja szolgáltatását jellemzően (85%-ban) nők veszik igénybe, ebből 40%-nak van családja, a többi özvegy, egyedülálló. A 15% férfi ¾-e özvegy. Ennél a szolgáltatásnál a jogszabály alapján jövedelmi viszonyokat nem vizsgálunk.

Időskorúak Gondozóháza

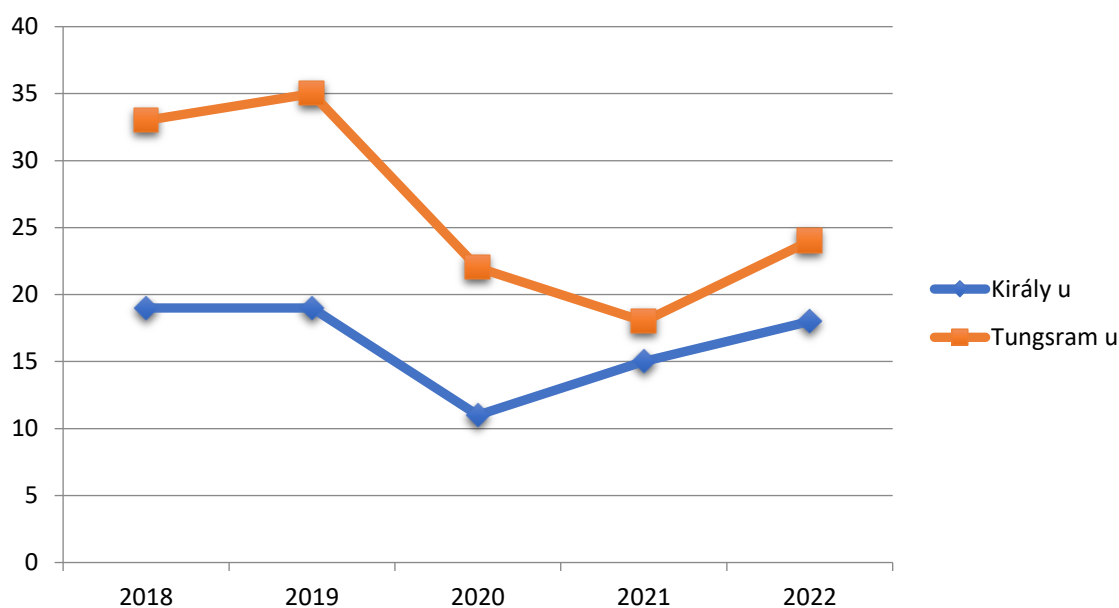
Az időskorúak gondozóházában olyan nyugdíjkorhatárt betöltött időskorú személyeket láthatók el, akik önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képesek, illetőleg, akiknek egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel és aki az alapellátás keretében biztonsággal már nem ellátható. A gondozóházban nyújtott szolgáltatások:

- a lakhatásról való gondoskodás 24 órás felügyelettel,
- ápolási-, gondozási feladatok ellátása,
- napi ötszöri étkezés biztosítása,
- a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátás biztosítása,
- mentálhigiénés ellátás biztosítása,
- a hivatalos ügyekben való segítségnyújtás,
- foglalkoztatás, és rehabilitáció (rekreáció).

Ellátási terület: az ország egész területe.

Időskorúak gondozóháza

Telephely/év	2018	2019	2020	2021	2022
Király u	19 fő	19 fő	11 fő	15 fő	18 fő
Tungsram u	33 fő	35 fő	22 fő	18 fő	24 fő

Az időskorúak gondozóháza szolgáltatás a legnagyobb elszennvedője a COVID-19 járványnak. Ellátottjaink egy része átesett a fertőzésen, de többen a kórházi kezelés ellenére sem tudták a szolgáltatást tovább igénybe venni. A végleges elhelyezést nyújtó bentlakásos szociális intézmények esetében is csökkent az ellátotti létszám, így többen a gondozóházi ellátottjaink közül felvételt nyertek ezekbe az intézményekbe. 2022-ben ismét emelkedésnek indult az ellátottak száma, de 10 érdeklődőből 7 érdeklődőt tovább kellett irányítani más elhelyezést nyújtó intézményekbe, mert ágyban fekvő, demens, vagy pszichiátriai betegségben szenvednek, intézményünkbe nem vehetők fel.

Az időskorúak gondozóháza szolgáltatását jellemzően egyedülállók (főként özvegy, kisebb részt elvált) idősök veszik igénybe. A női ellátottak aránya 90%, a férfiaké 10%. Életkor szerint az ellátásban részesülők közül a 80-90 év közöttiek túlsúlyban vannak, a többi ellátott 65 és 80 év között van. Jövedelem szempontjából hasonlóan a házi segítségnyújtás szolgáltatásban részesülőkhez, nem tartoznak az alacsony (100 ezer forint alatti) jövedelemmel rendelkezők közé. Térítési díjuk a jövedelmük 60%-a. A gondozóházi szerződés megkötésének egyik alapfeltétele a hozzátartozó megléte. Az ellátottaknak van hozzátartozójuk, családjuk.

Értékelés, kihívások, javaslatok

- Évek óta probléma a Gondozási Központ **dolgozói létszámának csökkenése**, így folyamatosan nehézségekbe ütközik a szolgáltatások megfelelő színvonalon történő működésének biztosítása. Az elmúlt 5 évben nagyfokú fluktuáció volt az intézményben, a dolgozók többsége anyagi okokra hivatkozva váltott munkahelyet, kisebb hányada nyugdíjba vonult. Az utolsó 2 évben csökkent az anyagi okokra hivatkozott elmenő kollegák száma, de megnőtt a létszáma azon dolgozóknak, akik a nők kedvezményes nyugdíjba vonulását vették, veszik igénybe.
- A legnagyobb probléma a Házi segítségnyújtás szolgáltatásban van, a pályázati kiírások a legtöbb esetben sajnos sikertelenül zárulnak. A Fenntartó területi pótlékot vezetett be, és vállalja az új, szakképzetlen dolgozók képesítésének megszerzése érdekében az oktatás kifizetését. Étkeztetés, Idősek klubja, Időskorúak Gondozóháza szolgáltatás esetében a dolgozói létszám kielégítő. 81 fő engedélyezett dolgozói létszámból 68 fő van betöltve, 66 fő dolgozik.
- A dolgozó korosztály szerinti megoszlása:
 - 30-40-év: 11,7 %
 - 40-50 év: 19,1 %
 - **50-60 év: 64,8 %**
 - 60-65 év: 4,4 %

(A dolgozók szakmai munkája kiváló, empátikusak és elkötelezettek az idős ellátottak iránt.)

2020. március 8-tól megváltozott a gondozási központ élete, a COVID -19 vírus megjelenése óta. Az egyes ellátások működése átalakult, a munkafolyamatok átírását 2021-2022 évben is folyamatosan frissíteni kellett. SZI több belső utasítást is kiadott. A vírus ideje alatt több alkalommal látogatási és kijárási tilalom volt érvényben az intézmények telephelyein. Az időskorúak gondozóháza és a nyugdíjasházi lakókat mentálisan rendkívül megviselte. A folyamatos félelem a vírustól és a családi kapcsolatok hiánya a pszichés és mentális állapotra rossz hatással volt, ami kihatott a fizikai aktivitási szintre is.

Az idősek klubja működése bizonyos időközönként fel volt függesztve. Ez a klubtagokat érzékenyen érintette, hiszen voltak olyan ellátottak, akiknek ez volt az egyetlen társas kapcsolata. A munkafolyamatokat át kellett szervezni, az egyes ellátásokban dolgozók át lettek irányítva másik szakfeladatra. A dolgozókra nagy teher hárult/hárul fizikailag és lelkileg.

- A mai magyar társadalom, idősödő társadalom. A korfa magassága nő és felső ágai szélesednek, valamint alsó ágai kisebbek lesznek. Az aktív korú család felnőtt tagjai dolgoznak, ezért a már nyugdíjas, felügyeletet igénylő, de kórházi ápolásra még nem szoruló szülők, nagyszülők ellátása nem megoldott. Kevés az állami fenntartású bentlakásos intézmény, jellemzően nagyon magas ágy számú szobákban biztosítható az elhelyezés. Sokan nem tudják megfizetni a nonprofit, vagy egyházi otthonok ilyen jellegű szolgáltatásait. Ezek után bezárul a kör, ha a hozzátartozó nem tud otthon maradni az idős embert gondozni, mert a kereset kiesést nem bírja el a család. Az állami idősotthonba való végleges elhelyezés várakozási ideje hosszú, két-három év. Egyre több az olyan idősotthon, ahol nagyobb, egyösszegű befizetést kérnek beköltözéskor, amit az idősek vagy a hozzátartozók nem képesek előteremteni.
- Az Időskorúak Gondozóháza szolgáltatására várakozóknál, és az Önkormányzati bérleményekbe költözőknél emelkedő tendenciát mutat a lakhatási probléma.

Jellemző, hogy a gondozóházi szolgáltatás igénybevétele közben a hozzátartozók adják, adják el a lakásukat, a házukat az ellátottakkal. Gondozóházi ellátottak esetében beköltözést követően a Gondozási Központ azonnal elindíttatja a tartós bentlakást nyújtó intézményi elhelyezésre a kérelmet, így csökkenthető a gondozóházi szerződés lejáratát követő hajléktalanság kockázata.

- A Gondozási Központban dolgozó munkatársak azt érzik, hogy az állami szintű vezetés kettős mércét alkalmaz a szociális és egészségügyi dolgozókra vonatkozóan. Ezt a jelenséget a szociális dolgozók szinte naponta megélik az anyagi és erkölcsi reprezentációk során is. (pénzbeli juttatások, média-megjelenések, stb.) A kollegák szerint a szociális és egészségügyi feladatok összeforrtak egymással, a szociális szférában dolgozók diszkriminálva érzik magukat. A munkatársak méltányolják és elismerik a Fenntartó törekvéseit azzal kapcsolatban, hogy próbálják különböző juttatások formájában enyhíteni a bérfeszültséget.

javaslatok

- A lakosság részéről folyamatosan jelentkezik a tartós bentlakás igénye és szükségessége.
- Javaslat a Nagyszombati utcai alapellátás kihelyezése egy káposztásmegyeri, minden szakmai előírásnak megfelelő telephelyre. A Nagyszombat utcai telephely elavult és korszerűtlen, felújítására, bővítésére nagy beruházásra lenne szükség. A kihelyezés helyességét indokolja a Káposztásmegyer területén élő lakosok létszám- és életkor arányának átalakulása is: A lakosság szám megközelítőleg 26 000 fő. A 80-90-es években beköltöző akkori 30-50 éves lakosság életkora mára már 65-85 év között alakul. Többségüknek szüksége van segítségre, ami jellemzően az étkeztetésre és a házi segítségnyújtásra irányul.
- A Gondozási Központ szolgáltatásai iránt érdeklődők körében egyre többször merül fel, hogy a demencia szindrómával rendelkező idősök felügyelete nincs megoldva, a hozzátartozók napközbeni felügyeletet igényelnének a hét 5 napján, hétfő és péntek 8 - 16 óra között. Újpesten jelenleg demencia szindrómával küzdő időseket ellátó nappali intézmény nincs, így a IV. kerületben élők körében egy hiányt pótló szolgáltatást lehetne kialakítani, ezzel is a családokra háruló nehéz, szinte megoldhatatlan gondozási terhek csökkennének.
- Cél továbbá a Gondozási Központ üres státuszainak mielőbbi feltöltése, a fluktuáció nagymértékű csökkentése.
- Célszerű az átmeneti gondozást biztosító egyik telephely átalakítása tartós bentlakást biztosító otthonra. Az Önkormányzat által 2021-ben kialakításra kerültek a 2023-as átállást segítő fejlesztési tervek. Meg kell vizsgálni a szociális szolgáltatásokkal (pl. anya otthon) kombinálhatóságát.

3.5. Család- és Gyermejjóléti Központ

A Család- és Gyermejjóléti Központ az Szt., valamint *a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény* (a továbbiakban Gyvt.) értelmében szolgáltatási, szervezési, koordináló és gondozási feladatot lát el.

Az Szt. alapján a családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető

okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A családsegítő szolgáltatás célja, hogy az egyén, valamint a család működésébe javulást érjen el, hogy az egyén saját erejéből legyen képes az élet kihívásainak megfelelni és problémáit önállóan megoldani.

A Gyvt. alapelveként fogalmazza meg a gyermekek családban történő nevelkedését, ennek elősegítését, vagy a családba történő visszahelyezést.

A Család- és Gyermejjóléti Központ által biztosított gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő, speciális, személyes, szociális, szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi egészségének, fejlődésének, jólétének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, családjából kiemelt gyermek visszahelyezését, a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatását, valamint a jelzőrendszer működtetését.

Az alapszolgáltatás, és a hatósági intézkedésekhez, tevékenységekhez kapcsolódó feladatok folyamatos biztosítása mellett, a Család- és Gyermejjóléti Központ speciális szolgáltatások, mint

- utcai és lakótelepi szociális munka,
- kórházi szociális munka,
- kapcsolattartási ügyelet,
- készenléti szolgálat
- jogitanácsadás
- fejlesztőpedagógiai tanácsadás
- pszichológiai tanácsadás
- családkonzultáció és/vagy családterápia
- mediáció
- óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység
- szociális diagnózis felvétele
- addiktológiai konzultációs tanácsadás
- csoportfoglalkozások

megszervezésével látja el a törvényben előírt feladatait.

Általános szolgáltatások egyéni esetkezelés során

Életvezetési tanácsadás: segítségnyújtás életvezetési problémák esetében, amelyek lehetnek kapcsolati problémák, hivatali ügyek intézése, a családi élet megszervezésének nehézségei, fiatalok problémái. Támogatást nyújt a Család- és Gyermejjóléti Központ abban, hogy a kliensek megtanulhassák ügyeiket hatékonyan, önállóan intézni, illetve ügyeikben eljárni együtt velük, példát mutatva, segítve őket, ha szükségét érzik. A Család- és Gyermejjóléti Központ támogatja a családokat, ártalomcsökkentő megoldással rendezhessék vitás ügyeiket, ezáltal is a család harmonikusabban működjön (pl.: válásnál segíthet az ügyek megbeszélésében, családi konfliktusokban tanácsot adhat, stb.).

A szociális ellátásokhoz való hozzájutás megszervezése: család-és gyermekjóléti központunk segítséget nyújt az ellátások igényléséhez szükséges dokumentumok beszerzéséhez, a kérelem és a hozzá csatolandó dokumentumok kitöltésében, az ellátásban részesülő kérésére érdekeit képviseli, segítséget nyújt az elutasított kérelmek jogorvoslati kérelme benyújtásában. Adományokat gyűjt és továbbít.

Krízisintervenció: közbe avatkozik, ha az emberi életet veszélyeztetni látja, segíti a klienst hozzájutni a megfelelő védelmet nyújtó intézmény szolgáltatásához, ételhez, ruházathoz (pl. otthonról elűzött anyák és gyermekeik, hajléktalanok esetében stb.).

Csoportos, közösségi fejlesztő tevékenységek szervezése

A Család- és Gyermejjóléti Központ a Városi ünnepségeken programokat szervez, amely által a programon résztvevők megismerkedhetnek munkájukkal, az intézményben dolgozó munkatársakkal és ezáltal széleskörű nyilvánosságot kaphat a Család- és Gyermejjóléti Központ.

A VEKOP-6.2.1-15 - Újpest Kapuja térségmegújítási és városrehabilitációs projekt keretén a Újpest SZI két új, ügyfelek számára nyitva álló helyiséget alakított ki. A helyiségek esetében a Család- és Gyermejjóléti Központ speciális szolgáltatásainak nyújtásához igényelt működési engedélyt. Az akcióterületen a jelenléti szociális munka biztosításhoz már a projekt kezdetekor kialakításra került a FICAK Közösségi Tér. A FICAK a projektvégrehajtás első szakaszában a bontással érintett krízistömb elhagyott lakásaiban végezték munkájukat a szociális munkájuk és itt szerveződtek a csoportfoglalkozások is. A COVID miatt kialakult veszélyhelyzet jelentősen korlátozta a jelenléti alkalmakat 2020-tól 2021-ig, azonban a védekezésre és távolságtartásra vonatkozó szabályok betartása mellett a munkatársak tartották a kapcsolatot az akcióterületen élőkkel. 2022 tavaszán már megnyitásra került a FICAK végleges helyszíne az Aradi utca 4. szám alatti szociális iroda. A hatósági engedélyek megszerzése óta folyamatosan fogadja az akcióterületen élő lakosságot és biztosítja a társadalmi integrációt elősegítő egyéni és csoportos foglalkozások helyszínét, egy korszerű, befogadó, közeli helyszín az ott lakók számára.

A projekt végrehajtásának második szakaszában a Károlyi István utca 25. szám alatt épített új társasházban kialakításra került az Újpest SZI másik szociális irodája. A K25-ben 2023 júniusa óta tud a Család- és Gyermejjóléti Központ speciális szolgáltatásokat biztosítani, valamint teret adni az Újpest Városházához közelebb élő, de hasonlóan rászoruló lakosság számára. Az iroda elhelyezkedése lehetőséget ad arra, hogy integrált programok valósuljanak meg.

Mindkét új telephelyen biztosítottak az intim beszélgetés körülményei, valamint a csoportos foglalkozáshoz szükséges nagyobb terek, tovább informatikai eszközök, melyek segítik az álláskeresést és más internetes ügyintézési lehetőséget az ügyfelek számára. Ezek segítségével próbáltuk már a projekt keretében növelni az egyének digitális kompetenciáját, hiszen ezen készségek elengedhetetlenek a XXI. században és legalább annyi veszélyt is jelentenek, mint lehetőséget.

Alapellátási munkacsoport szakmai munkája az önkéntesség jegyében

A csoport családsegítői az alábbi feladatokat látják el:

Szociális intézkedések, a gyermekek védelmének elősegítése érdekében esetkezelés egyénnel, családokkal. Az álláskereső foglalkoztatását, elhelyezkedését akadályozó külső és belső körülmények feltárása, azok megszüntetésére, illetve enyhítésére tanácsadás, illetve

a sikeres elhelyezkedésre irányuló segítségi formák nyújtása foglalkoztatási problémákat jelző kliensek támogatása, egyéni és csoportos formában.

Preventív tevékenység a kerületben

A Család- és Gyermejjóléti Központ feladata a családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működtetése a kerületben. A mindenkori hatályos jogszabályok által nevesített jelzőrendszerei tagok, minden állampolgár intézményünkénél jelzéssel élhetnek, ha segítségre szoruló családról, személyről, veszélyeztetett, bántalmazott gyermekről, családon belüli erőszak áldozatairól szereznek tudomást.

A Család- és Gyermejjóléti Központ feladata továbbá az óvodai és iskolai segítő szolgáltatás megszervezése, mely a köznevelési intézményben biztosított preventív jellegű segítő tevékenység, az iskoláskorú gyerekek és fiatalok képességeinek, lehetőségeinek legoptimálisabb kibontakozását támogatja szociális kapcsolataik, társadalmi integrációjuk javításával.

Az alábbi szolgáltatásokat nyújtjuk az intézményekben:

- csoportban végzett prevenciók, fejlesztő csoportfoglalkozások
- érzékenyítő foglalkozások megtartása tematikus tartalommal
- közösségépítő csoportfoglalkozások
- antibullying csoportfoglalkozások
- kommunikációs kompetencia fejlesztés
- komplex pályaorientációs csoportfoglalkozások
- szociometriai vizsgálat osztályközösségekben - „Digitális eszközök veszélyei az óvodás korban” szülőcsoport
- szükség esetén az óvodapedagógusok segítése.

Az intézményen kívüli közösségépítés is nagy hangsúlyt kap a Család- és Gyermejjóléti Központ munkájában. Az évek óta működő Rózsa Klub, Ifjúsági tér megújult, a szabadidő hasznos eltöltésére, illetve a rendszeres tanulás beépülésének fontossá válására helyezte a hangsúlyt a kerület fiataljai számára. A klubban dolgozó szakemberek kiemelt figyelmet fordítanak a kamaszok lelki egészségére, segítő beszélgetésekkel, életvezetési tanácsadással, egyéb közösség építő programokkal, játékokkal heti tematika szerint készülnek.

Csoportos tevékenység a szolgálat keretein belül

Álláskereső klub: az ügyfelek részesülhetnek a hetente egy alkalommal szervezett álláskereső klub nyújtotta szolgáltatásokban is, ahol álláslehetőségeket ismerhetnek meg az internet, valamint álláslista segítségével, személyre szabott tanácsokat kaphatnak, önéletrajzot, kísérőlevelet írhatnak és küldhetnek, valamint átképzésekről, szakképzésekről informálódhatnak. A munkacsoport együttműködik a kerületi Foglalkoztatási Osztállyal, egyes (főleg megváltozott munkaképességűeket foglalkoztató) munkaadókkal, szociális és egészségügyi szolgáltatókkal.

Hátralékkezeléssel és Hálózat Alapítvánnyal kapcsolatos ügyintézés

Információk nyújtása

A kliensek itt kaphatnak tájékoztatást a tartozások rendezésének lehetőségeiről, a rendelkezésre álló és igényelhető támogatási formákról, külső forrásokról.

Nyilvántartják, és közvetítik azokat az információkat, amelyek az Újpesten élő lakosokat megilletik (díjkompenzációk, szemét-, távhő-, gáz-, víz-csatornadíj támogatások). Ugyancsak folyamatos tájékoztatást adnak a kerületben elérhető helyi támogatási lehetőségekről (normatív és kiegészítő lakásfenntartási támogatások). Folyamatos, napi élő kapcsolatot tartanak fenn azokkal a közüzemi szolgáltatókkal, akikkel ügyfeleink kapcsolatba kerülnek: Főtáv ZRt., Díjhátralékkezelő ZRt., Díjbeszedő Faktorház ZRt., Díjbeszedő ZRt., Újpesti Vagyonkezelő ZRt., Fővárosi Gázművek, Budapesti Elektromos Művek

Hátralékkezelés

A háztartási adósságokat felhalmozó, velünk együttműködő családokkal feltérképezik anyagi helyzetüket, felkutatják a rendelkezésre álló anyagi erőforrásokat (ha vannak ilyenek), szükség szerint javasolják átstrukturálni kiadásait, megállapítják a kliens törlesztési kapacitását.

A megállapítottak alapján adósságrendezési terv, együttműködési megállapodás készül, és a rendelkezésre álló külső erőforrások (Önkormányzati, alapítványi támogatások) bevonásával ennek alapján kezdődik el az adósságkezelés folyamata.

Az adósságrendezés időtartama alatt az ügyfelekkel folyamatos kapcsolatot tartanak, a visszafizetés folyamatát nyomon követik (befizetési csekkek figyelemmel kísérése, esetleges átütemezések).

Az ezen időtartam alatt felmerülő problémák megoldásában egyéni segítséget nyújtanak, szükség esetén közvetítenek a részletfizetések átütemezésében.

Hálózat Alapítvánnyal kapcsolatos ügyintézés

A rezsihátralékok rendezését 1996 óta folyamatosan segítik a **Hálózat a Budapesti Díjhátralékosokért Alapítvány**hoz (a továbbiakban: Alapítvány) benyújtott pályázatokkal.

Az Alapítvány többféle segítséget kínál a tartozások rendezéséhez: hátralékkiegyeplítő támogatás útján 30-90% támogatás szerezhető meg távhő-, víz-, csatorna-, szemétdíj-hátralékok visszafizetéséhez. Az Alapítványon kívül a munkatársak folyamatosan nyomon követik más állami és civil szervezetek pályázatait és támogatási lehetőségeit is, melyekről tájékoztatni tudják az ügyfeleket.

A 2006. évtől kezdődően az említett támogatási kérelmek minden fajtáját kizárólag a Család- és Gyermekjóléti Központon keresztül lehet benyújtani, melyhez a Család- és Gyermekjóléti Központ családgondozójának írásos javaslata szükséges.

Kedvező elbírálás esetén a Család- és Gyermekjóléti Központ feladata az ügyféllel kötött együttműködési megállapodás alapján az adósságrendezési folyamat nyomon követése, havi aktuális számlák befizetésének ellenőrzése, az ismételt eladósodás megakadályozása.

Az együttműködési megállapodástól való eltérés esetén tájékoztatják a Szociális Osztályt, amely dönt a támogatás további folyósításáról vagy visszavonásáról.

A veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer szervezése, összehangolása és működtetése a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőzés

rendszerébe. Az észlelő- és jelzőrendszer működésének célja, hogy a problémák időben kerüljenek felismerésre, majd mihamarabb enyhítésre, megoldásra kerüljenek. Ennek érdekében a Család- és Gyermekjóléti Központ és a jelzőrendszer szereplői közösen dolgozza ki az együttműködés módszereit, határozza meg a kompetencia határokat, alakítja ki az egységes fogalomhasználatot.

A tevékenységek összehangolására, folyamatos működtetésre, együttműködésre alkalmas adó lehetőségek:

- éves gyermekvédelmi tanácskozás
- szakmai délutánok, rendezvények és fórumok,
- esetmegbeszélések és esetkonferenciák,
- jelzőrendszeri megbeszélések (évente legalább 6 alkalommal)

Ezen találkozások lehetőséget biztosítanak arra is, hogy feltérképezésre kerülhessenek a veszélyeztetett területek, aktuális problémakörök, hozzájárulva egy koncepciózus gyermekvédelem megteremtéséhez. Amennyiben szükséges az észlelő- és jelzőrendszer tagjaival való találkozás a két érintett intézményben külön-külön is megszervezhető.

Éves gyermekvédelmi tanácskozás

A tanácskozáson áttekintésre kerül a kerület gyermekvédelmi rendszerének működése, javaslatokat fogalmaznak meg a jelzőrendszer működtetésében részt vevő tagoknak, valamint az Önkormányzatnak a gyermekvédelmi rendszer javítására vonatkozóan.

Jelzőrendszeri megbeszélések, esetmegbeszélések, esetkonferenciák

A jelzőrendszeri megbeszélések – az észlelő- és jelzőrendszer tagjai számára - megszervezése a szakmai vezető feladata. Az esetmegbeszélés a jelzőrendszeri tagok által delegált képviselők a részvételével történik, elősegítve az együttműködés és együtt gondolkodás lehetőségét. A jelzőrendszeri megbeszélés megszervezhető intézményen belül és kívül egyaránt, legalább évente 6 alkalommal. A megbeszélésről emlékeztetőt kell készíteni, melyet a jelenléti ívvel együtt meg kell őrizni, s a résztvevőkhöz is el kell juttatni.

Konkrét esethez kapcsolódóan *esetkonferenciát* kell tartani a család/gyermek és az érintett szakemberek bevonásával, hogy a családot érintő legfontosabb információk elhangozhassanak, a feladatok megosztásra kerülhessenek, megteremtve annak lehetőségét, hogy a gondozási folyamatot értékelni lehessen. Az esetkonferencia szervezése és lebonyolítása az esetgazda családsegítő / esetmenedzser feladata. Esetkonferencia keretében kerül meghatározásra és értékelésre a gondozási-nevelési terv. Az esetkonferencia lezárásával releváns javaslat születik a család további gondozására, esetleges hatóság felé teendő javaslatra vonatkozóan. Az esetkonferenciáról szintén emlékeztetőt kell készíteni, mely a gondozási dokumentum részét képezi. Továbbá feltöltésre került a Gyermekünk védelmében informatikai Rendszerben az Egyéb dokumentumok közé, hogy az illetékes hatóság számára is megismerhető legyen. Írásos anyagot kell kérni attól a szakembertől, aki előzetes jelzés alapján nem tud részt venni az ülésen.

A Család- és Gyermekjóléti Központ feladatának tekinti, hogy munkájukról, tevékenységükről, szolgáltatásaikról a lakosságot széles körűen tájékoztassák, ennek érdekében a vezetőknek továbbra is célja a SZI honlapjának frissítése, online felületen, a kerületi online és nyomtatott médiában alkalomról-alkalomra történő megjelenés. A Család- és Gyermekjóléti Központ által nagyon fontosnak ítélt megmutatkozási mód, az intézményi személyes jelenlét Újpest

közösségi rendezvényein, ugyanis megállapítható, hogy a személyes jelenlét hasznos és szükséges. Ezen megjelenési alkalmak után megnövekedett a Család- és Gyermejjóléti Központot önként felkereső egyének, családok száma. A tanácsadás, illetve a speciális szolgáltatások igénybevétele elegendőnek bizonyult nagyrészüknél, vagyis preventív jelleggel volt lehetőség a szolgáltatások igénybevételére.

A szakmai munka rendszeres, és folyamatos fejlesztése, a szakmai tudás karbantartása, bővítése érdekében, képzéseken, konferenciákon aktív részvétellel (részben térítésmentesen elérhető lehetőségek kihasználásával), szakmai jellegű intézménylátogatások, tapasztalatcserék is valósultak meg. Ennek folytonossága, bővítése szükséges és megvalósítandó a jövőben is.

A prevenciók tevékenységeinek és a szabadidős programoknak a szélesítésére, valamint a csoportokkal végzett szociális munkára kerül továbbra is a fő hangsúly.

2023-ban küldetéssé vált a Helyi Kisgyermekkori Stratégia kialakítása, miután ez a korcsoport az eddigieknél is nagyobb hangsúlyt igényel a szolgáltatásaink kialakítása és az intézményközi együttműködések során. Az Egészségfejlesztési Irodával, területi védőnőkkel, oktatási-nevelési intézményekkel együttműködve elkezdődött egy igényfelmérés, melynek eredményeként meghatározott hiányzó szolgáltatások fontosságát a szülők körében kérdőíves formában végzett kutatás is megerősítette.

Jövőbeni feladatok:

- A személyes szakmai összeülések, az esetkonzultációk, esetmegbeszélések, a megbeszélések lehetősége a kollégák körében igényként mutatkozott, ezért heti rendszerességgel esetkonzultációkat tart, péntekenként. Itt szakmai megbeszélések, probléma, eset feldolgozások, szupervízió valósult meg. Közös képzések alkalmával megteremtődött a tapasztalatcsere lehetősége, a szakmai eszköztár felfrissítése és bővítése, pozitív hatással bírt a kollégák kiégése, ellen. Céljuk a készségek, képességek, szakmai tudás fejlesztése, frissítése, szakmai kiteljesedésünk.
- A lenti táblázatban lévő számok mutatják, hogy a rendőrségtől, oktatási-nevelési intézményekből, és a gyámhivataltól érkező jelzések száma a tavalyi évhez arányosítottan hasonlóan, emelkedett. A jelzések döntő többsége a családon belüli konfliktusokat, elhanyagolásokat, jelentős mértékű igazolatlan iskolai hiányzásokat, szülők élethelyzeti válságait, bántalmazásokat tartalmazták. A köznevelési intézményektől érkezett jelzések száma is a 2021. évhez képest jelentősen emelkedett. A korai jelzések is megjelentek, de még nem szignifikáns jelleggel. Jelzések tartalmukat tekintve súlyosbodást mutatnak. Ugrásszerű emelkedés tapasztalható a családon belüli bántalmazások, szexuális bántalmazások, önsértések, suicid szándék, kísérlet jelzések számában. Figyelemre méltó jelenség, a suicid szándék kifejezése, önbántalmazások, élvezeti szerek használata okán, az érintett gyermekek életkorának döbbenetes csökkenése. További aggodalomra adhat okot az iskolai bullying durvaságának mélyülése, az elhanyagolásokat, szülői kompetencia hiányának sokasodása és mélyülése.
- Az előző tanéveknek megfelelően kialakított és működtetett tevékenységek folyamatos fenntartása az adott tanévnek megfelelően.
- Az érintett Intézményekben megkezdett preventív csoportfoglalkozások folytatása.
- Tevékenységük, preventív foglalkozásaik propagálása a kevésbé nyitott intézmények számára.
- Jelzőrendszeri tagokkal való szoros együttműködés.

- Szülőcsoportok megszervezése és megvalósítása.
- Munkacsoportunk megjelenése az online térben (is).
- Óvodai és iskolai szociális tevékenységhez kapcsolódó plusz szolgáltatások bevonása (civil szervezetek).
- A csoportfoglalkozásokhoz használt, már meglévő eszközök bővítése, specifikus játékok beszerzése.
- A kerületi programokban való aktív részvétel.
- Szakmai továbbképzéseken való részvétel.

Összegzés

Az elmúlt tanévek során elmondható, hogy az intézményekben kialakított bizalmi viszony és megtapasztalt közös munka során, sokkal szívesebben fogadták a Család- és Gyermekjóléti Központ jelenlétét és éltek az általuk nyújtható segítséggel. Az érintett intézmények pedagógusaitól és diákjaitól pozitív visszajelzéseket kapnak. Külön öröm számukra, hogy sikerült azokat az intézményeket is elérniük, akik az előző években még nem voltak nyitottak a szolgáltatásaikra. Pozitív előre lépésként értékelhető, hogy az újpesti gimnáziumokkal és szakgimnáziumokkal is sikerült elindítani a közös munkát. Az óvodai és iskolai szociális tevékenység keretén belül, az idei tanévben jelentősen megnőtt a csoportfoglalkozások iránti igény, nemcsak a csoportok száma, hanem a csoport tevékenység témája is bővülő tendenciát mutat. Elmondható, hogy ebben az évben az elmúlt évekhez képest sokkal több intézményben, és sokkal nagyobb számban sikerült a prevenciós és közösségformáló foglalkozásaikat megvalósítani. A Család- és Gyermekjóléti Központ felvette a kapcsolatot a kerületi védőnői hálózat vezetőjével és a kerületi óvoda - iskola pszichológusok koordinátorával. Mindkét munkacsoporttal sikerült kialakítaniuk egy hatékony és sikeres munkakapcsolatot, melynek keretén belül több alkalommal is tartottak közös konferenciákat, esetmegbeszéléseket, csoportos konzultációkat. A Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársaival ebben az évben a már meg szokott és kialakított munkaformában tudtak együtt dolgozni. Továbbra is megmaradt a szoros, napi szintű kapcsolat a családsegítő és esetmenedzser kollégákkal. A kerületbe számos bölcsődébe, óvodába, iskolába járó gyermeket, fiatalot érint az óvodai-iskolai szociális segítség tevékenysége. A Család- és Gyermekjóléti Központ 10 bölcsődében, 24 óvodában, 29 iskolában biztosítja a szolgáltatást. Összesen 63 intézmény, megközelítőleg 17.000 gyermek tartozik a körzetbe.

Halmozottan hátrányos helyzetű, a helyi szociális intézményeknél rendszeresen megjelenő személyek/családok helyzetének komplex kezelésére irányuló megközelítésmód kidolgozása

Kerületi szinten jelen van egy jól körülhatárolható, limitált számú, halmozottan hátrányos helyzetű ellátotti kör, akik rendszeresen megjelennek a szociális ellátások, a lakhatás és a család- és gyermekvédelmi szolgáltatások ügyfeleiként is. A célcsoportra jellemző, hogy problémáik megoldása érdekében saját felelősségvállalásuk, megoldáskeresésük nagyon limitált (gyakran az utolsó utáni pillanatban jelentkezik az illetékes intézménynél – pl. kilakoltatás előtt -, amikor érdemi beavatkozásra már jóval kisebb az esély), illetve, hogy a kommunikáció velük rendkívül nehéz, gyakoriak a konfliktusok. Ez egyrészt az érintettek tartós rossz szociális helyzetét, kirekesztődését eredményezi, ami mintát a gyerekeiknek is továbbadnak, másrészt nagy terhet ró a kerületi intézményrendszerre is. Valamennyi érintett

(a szolgáltatásban részesülők, az intézményrendszer) számára is az lenne a legjobb megoldás, ha e halmozottan hátrányos helyzetű célcsoport hátrányait komplex megközelítéssel lehetne kezelni. A helyzet és a célcsoport jellemzőinek részletes feltárását követően, célszerű lenne egy olyan, komplex mechanizmus/eljárásrend kidolgozása, amely alkalmas arra, hogy segítségével javuljon a kommunikáció a célcsoporttal; könnyebbé és hatékonyabbá váljon a velük végzett szociális munka; csökkenti a társadalmi hátrányokat és prevenciós elemeket is tartalmaz.

A Család - és Gyermejjóléti Központ szakmai csoportjának 2021-2022. évi adatai az alábbiak szerint alakultak, ellátottak száma, probléma típusok száma, jelzések száma, szakmai tevékenységek száma alapján.

Igénybe vevők száma	Együttműködési megállapodással rendelkezők száma 2021	Nem együttműködési megállapodás alapján 2021	Együttműködési megállapodással rendelkezők száma 2022	Nem együttműködési megállapodás alapján 2022
	2276 fő	332 fő	1946 fő	576 fő

Igénybe vevők száma	Jogerős hatósági intézkedésben érintettek 2021	Jogerős hatósági intézkedésben érintettek 2022	Speciális szolgáltatást igénybe vevők 2021	Speciális szolgáltatást igénybe vevők 2022
	734 fő	424 fő	564 fő	845 fő

A Család- és Gyermejjóléti Szolgálat együttműködési megállapodással rendelkező ügyfelei a 2021- 2022- es években az alábbi elsődleges problémák szerint bonthatóak.

A probléma típusa	családok száma elsődleges probléma szerint 2021	családok száma elsődleges probléma szerint 2022
Életviteli	107	105
Családi- Kapcsolati konfliktus	167	126
Családon belüli bántalmazás	61	86
Elhanyagolás	68	59
Gyermekeknevelési	62	55
Gyermekek intézményen belüli beilleszkedési nehézség	57	50

Magatartászavar, teljesítmény zavar	63	55
Fogyatékoság, retardáció	19	10
Lelki – mentális, pszichiátriai betegség	43	32
Szenvedélybetegség	27	16
Egészségi probléma, egészségkárosodás	8	6
Foglalkoztatással kapcsolatos	26	18
Anyagi, megélhetési, lakhatással összefüggő	320	295
Ügyintézésrel kapcsolatos	29	18
Információ kéréssel kapcsolatos	33	11
Egyéb	7	3
Összesen	1097	945

A rendszerszemléletű prevenció meghonosítása folytán, Együttműködési megállapodással nem rendelkezők száma ugrásszerűen megnőtt, mely a speciális szolgáltatások igénybevételének emelkedő számánál jelentkezik. Továbbá az óvodai- iskolai szociális segítők munkája által, hamarabb látókörükbe kerülnek azon gyermekek-családok is, ahol a jelzőrendszer tagjai megelőzően a segítőknek jeleznek. Az óvodai-iskolai szociális segítők saját hatáskörükben az oktatási-nevelési intézményen belül egyéni és csoportos prevenciók foglalkozás során a probléma feltárását végzik, segítő beszélgetést folytatnak a gyermekkel, szülőkonzultáción vesznek részt, illetve a Család- és Gyermejkölési Központ speciális szolgáltatásaiba közvetítik a szülőket.

Tevékenység	Összes tevékenység száma 2021	Összes tevékenység száma 2022
Kapcsolattartási Ügyelet	138	184
Utcai – lakóhelyi szociális munka	209	515
Kórházi szociális munka	397	55
Óvodai – iskolai szociális segítő tevékenység	9938	13380
Készenléti szolgálat	48	22
Jogi tanácsadás	664	816
Pszichológiai tanácsadás	854	1504
Munkavállalással kapcsolatos tanácsadás	400	353
Mediáció	89	234
Család és párterápia, családkonzultáció	329	120
Hátralékkészítési tanácsadás	1706	1243
Csoportmunka	104	270
Összesen:	14876	18696

A Család- és Gyermejjóléti Központhoz küldött jelzések száma az észlelő- és jelzőrendszer által összehasonlítva a 2021-2022-es évek adatait:

	Az észlelő- és jelzőrendszer által küldött jelzések száma 2021	Az észlelő- és jelzőrendszer által küldött jelzések száma 2022
Egészségügyi szolgáltató	48	54
Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatók	112	134
Kisgyermek napközbeni ellátását nyújtók	15	3
Átmeneti gondozást biztosítók	50	42
Köznevelési intézmény, szakképző intézmények	217	288
Rendőrség	136	83
Ügyészség, bíróság	29	27
Pártfogó felügyelői szolgálat	2	16
Egyesület, alapítvány, egyházi jogi személy	4	10
Áldozatsegítés és kárenyhítés feladatait ellátó szervezet	1	5
Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat	32	7
Állampolgár, gyermek és felnőtt érdekeit képviselő társadalmi szervezet	66	126
Önkormányzat, jegyző	46	52
Foglalkoztatás-felügyeleti hatóság	0	9
Gyermekevédelmi és Gyámügyi Feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal	239	310
Állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletben kijelölt szerv	3	34

Büntetés-végrehajtási Intézet, büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő	1	0
Összesen	1001	1200

2023. évben a Család- és Gyermekjóléti Központ nagy hangsúlyt fektetett a rendszerszemlélet és a prevenció szellemiségének elterjesztésére, elfogadására és megvalósítására. Ennek érdekében a kötelezőnél jóval több alkalmat szervezett a szakmai párbeszéd megvalósulására. Ennek része volt a korai jelzés lehetőségének bevezetése is. Mindezek eredményeként a jelzőrendszer együttműködése sokkal szorosabb és interaktívabb lett, így a problémák korai szakaszban eljutottak a Család- és Gyermekjóléti Központhoz a jelzőrendszeri tagok jelzése alapján. A jelzőrendszer által küldött jelzések száma, ahogy a táblázatban is látszik 2022-ben az előző évihez képest 17%-kal növekedett. A gyermekek bántalmazása, elhanyagolása, önsértése nagymértékben szintén felszínre került, valamint kiemelkedően az önsértés esetében, egyre fiatalabb korban fordulnak ehhez a problémamegoldó módszerhez. A preventív jelzések lehetősége mellett, a jelzőrendszer az eddig látens, súlyosan elhanyagolt és bántalmazott eseteket is jelezte, amelyek a Család- és Gyermekjóléti Központ kollegái nagy szakértelmének, óriási teherbírásának köszönhetően a szociális és gyermekvédelmi ellátói rendszer lehetőségéhez mérten, nagyrészt megoldásra kerültek. Ez a munka mind a családsegítők mind az esetmenedzserek esetében magas fluktuáció és esetszám mellett valósult meg.

3.6. Gyermekek Átmeneti Otthona

Az „Aranyhíd” Gyermekek Átmeneti Otthona (a továbbiakban: Átmeneti Otthon) az Önkormányzat fenntartásában működik, amely olyan **3 – 18 éves korú gyermekek** befogadására jött létre, akik ellátása átmenetileg valamilyen ok miatt családon belül nem megoldható, illetve átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül maradtak, vagy veszélyeztetett élethelyzetben vannak. Az „Aranyhíd” Gyermekek Átmeneti Otthona 2001 óta nyújt segítséget a Család- és Gyermekjóléti Központokkal együttműködve – a gyermek családba történő visszatéréséhez, illetve ennek meghiúsulása esetén a számára legmegfelelőbb megoldás megkeresése. Az intézmény küldetésének tekinti, hogy a családok megerősítésével segítse a gyermekek vérszerinti családjukba történő mielőbbi visszatérését, hogy gondoskodó családi környezetben nőhessenek fel.

A férőhelyek száma 24 fő.

A gyermekotthon egységes szakmai irányítás mellett két, egyenként 12 fős gyermekcsoporttal működik:

- a) 3– 10 éves korú gyermekek ellátása az I. csoportban működik,
- b) 10 – 18 éves korú gyermekek ellátása a II. csoportban történik.

Ügyfélfogadási idő: folyamatosan

Ellátási kötelezettséggel bíró terület:

Budapest Főváros IV. kerület közigazgatási területe.

Szerződés keretében ellátott terület:

Budapest Főváros XV. és XVI. kerület és Fót, Dunakeszi, Vác közigazgatási területe.

A személyes gondoskodást nyújtó Átmeneti Otthonban a gondozott gyermekek teljes ellátást kapnak. Az ellátás a fizikai szükségleteken túl az oktatás és nevelés, valamint a mentális gondozás is kiemelkedő szerepet kap. A gyermekfelügyelők a szülőkkel konzultálva a gyermek korábbi életviteléhez, szokásaihoz igazítva a gondozási folyamatot felügyelnek, gondoskodnak a gyermekekről. Az Átmeneti Otthon kiemelten foglalkozik a 8 év alatti gyermekekkel. Preferálja és minden lehetőséget megteremt ahhoz, hogy a szülő a gyermekotthonban is folytathassa a gondozási, nevelési folyamatokat, így gyermeke traumatikus élménye a bekerülés miatt csökken vagy optimális esetben ki sem alakul.

Az Átmeneti Otthonba kerülő gyermekek felnőtt családtagjaival kapcsolatban gyakran megfigyelhető a szülői kompetenciák hiánya, a kudarcra való magatartás, a megfelelő szociális háló és a támogató kapcsolatok hiánya. Ezek csökkentésében a Család- és Gyermekegészségügyi Központban működő különböző szolgáltatások tudnak segítséget nyújtani, az Átmeneti Otthon falain belül a gyermekek számára elérhető pszichológusi tanácsadás, a szülőknek pedig a rendszeres konzultáció és tanácsadás az Átmeneti Otthon munkatársaival. Az ellátás igénybevételét – sok esetben a Család- és Gyermekegészségügyi Központ tanácsára – általában a szülő kezdeményezi. Az átmeneti gondozás megkezdését követő egy hónapon belül az Átmeneti Otthon munkatársa (nevelő) minden gyermek számára elkészíti a gondozási- nevelési tervet, amelybe bevonja a családdal kapcsolatban álló szakembereket is: családsegítőt, esetmenedzsert, gyámhivatalt, pedagógusokat, kezelőorvosokat. A problémák komplexek, így a feltárását követően a szülő(k) több szakmai irányból, de összehangoltan segítséget kapnak olyan célok megfogalmazásában, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a család újra önállóan tudjon működni.

Az Átmeneti otthonban ellátást kapó gyermekek szociális összetétele nagyon változó. Az Átmeneti Otthonhoz forduló krízishelyzetben lévő családok esetében legtöbbször nehéz megállapítani a bekerülés fő indokát, gyakran több problémát is hordoznak a szülők és a gyermekek. Néhány évvel ezelőtt jellemzően más problémákkal fordultak segítségért az intézmény felé, például a szülők betegsége, kórházi kezelése miatt, ebben az évben már nem jelentkeztek ilyen típusú problémával. Az elhelyezés indoka főként a családi konfliktusok, elégtelen lakhatási körülmények, szülők életvezetési problémái.

Az elsődleges probléma hosszú évek óta az anyagi problémák miatt kialakult **lakhatási nehézségek**. (Kilakoltatás, albérlet megszűnése vagy fizetésképtelenség esetén az albérlet felmondása.) A következő helyen a gyermekek magatartásproblémái miatt kialakult **családi konfliktusok** állnak. Ebben a kategóriában nagyon változó a családok és gyermekeik szociális helyzete. A mélyszegénységből és az anyagi jólétben élő családokból egyaránt kerülnek be gyermekek. A gyermekek önálló problémái elsősorban a családon belül vagy az iskolában kialakult konfliktusok miatt létrejövő traumatikus helyzetek (tanulmányi, szociális kapcsolati, magatartási problémák). Új keletű és egyre gyakoribb probléma a **szülők nevelési és szocializációs hiányosságai** miatt, a szülők és gyermekeik között lévő feszültség, konfliktus.

Az Átmeneti Otthon szolgáltatásai önkéntes alapon vehetők igénybe, így a szülők bármikor megszüntethetik az ellátást és a gyermek hazakerülhet. Optimális esetben a bekerülés okát jelentő probléma megszűnésekor kerülhet haza egy gyermek. A gondozás megszűnésének másik lehetséges módja, ha a gondozott gyermek ügyében hatósági intézkedés során nevelésbe vételre kerül sor, illetve ha egy gyermek súlyosan megszegi a házirendet és ezért az ellátást megszünteti a szakmai egységvezető.

A nehézségekkel való megküzdés tudatosságot, célorientáltságot, kitartást, változtatásra való nyitottságot és rengeteg erőfeszítést igényel a család részéről, azonban a készségek terén

hiányosságokat tapasztalnak: alacsony iskolázottság, alulszocializáltság, a szükséges modellek hiánya, kudarckerülő magatartás és támogató kapcsolatok hiánya.

Az ellátás igénybe vételét általában a szülő kezdeményezi, sok esetben a Család- és Gyermekjóléti Központ tanácsára. Az átmeneti gondozás megkezdését követő egy hónapon belül minden gyermek számára elkészítik a gondozási- nevelési tervet, amelybe bevonják a családdal kapcsolatban álló szakembereket is: családsegítőt, esetmenedzsert, gyámhivatalt, pedagógusokat, kezelőorvosokat. Minden esetben részt vesz a tervezés folyamatában a szülő vagy törvényes képviselő, illetve életkorának megfelelő szinten a gyermek is.

A feladatellátás az alábbiakra terjed ki:

- pótolni a gyermek gondozásában akadályoztatott szülő gondoskodását;
- biztosítani az áttekinthető, nyugodt légkört, ahol a gyermek testileg, érzelmileg, értelmileg, erkölcsileg korának és képességének megfelelően fejlődhet, személyisége a lehető legteljesebb módon kibontakozhat.

A szolgáltatások bemutatása

Feladata a gyermek *a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 15/1998. (IV. 30.) NM rendeletben* meghatározott, állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó teljes körű ellátás biztosítása, valamint megfelelő gondozásban, nevelésben, oktatásban részesítés.

- A gyermek mielőbbi családi környezetébe való visszatéréséhez támogatás nyújtása, illetve ennek megghiúsulása esetén a számára legmegfelelőbb megoldás megkeresése.
- A gyermek befogadása, ha a szülő egészségügyi körülménye, életvezetési problémái, indokolt távolléte, vagy más akadályoztatása miatt a gyermek ellátását a családban nem tudja biztosítani.
- Napi ötszöri étkezés biztosítása.
- Az illetékes család- és gyermekjóléti központtal a családra vonatkozó közös célkitűzések megfogalmazása.
- Az egyéni gondozási-nevelési terv készítése.
- Folyamatos kapcsolattartás és tájékoztatás nyújtása az illetékes társintézményeknek.
- Az ellátás megszűnése esetén a gyermek kiadása csak szülőnek vagy a hatóság által megbízott személynek lehet.
- A fogyatékos gyermek számára a szükségleteihez igazodó ellátást kell biztosítani.
- Iskolai oktatás biztosítása, az előmenetel folyamatos nyomon követése.
- A gyermek és szülője közötti kapcsolattartás biztosítása.
- A gyermek szabadidejének hasznos eltöltése érdekében szabadidős programok biztosítása.
- A gyermek egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás biztosítása.

Az ellátott gyerekek számának alakulása

	2018	2019	2020	2021	2022
Fiú	13	15	9	10	10
Lány	26	21	10	17	14

Összesen	39	36	19	27	24
----------	----	----	----	----	----

Az ellátott gyerekek jelentős része (2022-ben 18 fő) a XVI. kerületből vette igénybe a GYÁO szolgáltatásait. A gyerekek átlagosan 9 hónapot töltöttek az Átmeneti Otthonban.

Értékelés, kihívások

- Az elmúlt években nagyon magas volt a dolgozói – ezen belül is a vezetői – fluktuáció:
2020. évben 85,71 %,
2021. évben 42,85 %,
2022. évben 64,28 %
2023. április 12-től került kinevezésre az Átmeneti Otthon új szakmai egységvezetője.

A szakmai létszámot teljesen feltölteni a gyereklétszám emelkedésével lehet, a jelenlegi betöltött státuszok elegendőek a mostani feladatellátáshoz. A gyermeklétszám függvényében szükséges újra gondolni a pszichológus és a családgondozó heti óraszámát.

- 2023 márciusában az Átmeneti Otthon szakmai munkája átvilágításra került, amelynek következtében a SZI az Önkormányzat által kért intézkedési terv végrehajtása keretében segítette javítani a szakmai munkát, pontosította az eljárásrendeket. A belső rendszer átdolgozása mellett kiemelt feladattá vált, hogy a 2022. év végén történt rendkívüli esemény és az azt követő, sokszor elferdített média megjelenések okozta presztízs- és bizalomvesztés helyre álljon, az Átmeneti Otthon kihasználtsága javuljon.
- A szociális szakterületen dolgozó munkatársak folyamatos stresszhelyzeteknek vannak kitéve mindennapi munkájuk során, amely komoly pszichés terhelést jelent, gyorsan kiégéshez vezethet, ezért felértékelődött a szupervízió, a továbbképzések és a belső ösztönző rendszerek kialakításának jelentősége.
- Az átmeneti gondozás számára nagy kihívást jelent a sok problémás gyermekek ellátása, mint a magatartási problémás vagy a mentálisan sérült gyermek gondozása. Ezekben az esetekben szükség lehet külső szakember támogatására, bevonására, és a munkatársak érzékenyítő képzésére. A speciális problémával rendelkező gyermekek kiemelt figyelmet és odafigyelést igényelnek, ezért szükség esetén a szakemberek létszámának emelésére is sor kerülhet.
- Az utóbbi év egyik legnagyobb problémája, hogy a gyermekek súlyos magatartászavara miatt egyre több család fordul segítségért a gyermekek Átmeneti otthona felé, azonban a gyermekpszichiátriai ellátást nyújtó intézmények hiányoznak, nagyon nehéz ilyen ellátáshoz jutni.
- Sokszor az Átmeneti Otthonnal kapcsolatban álló egyéb szakemberek sincsenek tisztában az Átmeneti Otthon feladatával és szerepével, ezért fontos az ellátott gyermekekkel kapcsolatban álló szakemberekkel való folyamatos kommunikáció és a jelzőrendszeri értekezleteken való rendszeres részvétel is, ami hozzájárulhat az ellátás sikeresebbé válásához.
- Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy családok átmeneti otthon szolgáltatásával kombináljuk a meglévő infrastruktúrában a szolgáltatást.

Tekintettel a hazai szociális lakhatás helyzetére, illetve a lakás és albérleti piac költségeire, valamint a járványhelyzeteket követő, egyre több családban megjelenő mentális problémákra (mind a szülőknél, mind a gyermekeknél) a GYÁO szolgáltatása iránti igény, valószínűsíthetően markánsan megjeleníthető, de ehhez feltétlen szükséges a szolgáltatás további jelzőrendszeri ismerete. A lakhatási problémák a diszfunkcionálisan működő családok zavarainak felszámolása, kezelésének időszakában, az átmenti otthoni elhelyezés mindenképpen segítséget jelenthet. A szülők átmeneti tehermentesítése hozzásegíthetik a problémák felszámolásának időszakában ahhoz, hogy minden tőlük telhetőt megtegyenek a hiányok, az anomáliák megszüntetéséért.

Az ellátottak személyiség állapotának feltárása után az egyéni gondozási-nevelés tervben meghatározott célok érdekében a GYÁO szolgáltatásaival a személyiség korrekció folyamatát eredményezheti. Akár a helytelen viselkedés- és magatartászavarok leépítése, akár a motiválatlanság, a negatív énkép átformálása, olyan pozitív változást is eredményezhetnek a szülő-gyermek kapcsolatban, amely lehetővé teszi, hogy a gyermek ne a szakellátásba-, hanem a családjába kerülhessen vissza.

3.7. Szociális Foglalkoztató

Az Önkormányzat mindig nagy hangsúlyt fektetett a munkaerőpiacon hátrányos helyzetben lévő személyek foglalkoztatásának ösztönzésére, munkavállalásuk segítésére. A leghátrányosabb helyzetű munkavállalói csoportok foglalkoztatása érdekében már 1959-ben megalakult a Szociális Otthon Foglalkoztatója, mely fogyatékkal élők és hátrányos helyzetű idősök számára biztosított munkalehetőséget. A szociális foglalkoztatás már akkor is, és azóta is a helyben működő vállalatokkal és vállalkozásokkal való együttműködésre törekszik, hogy a társadalmi és a gazdasági célok erősíteni tudják egymást és a helyi munkaerőpiac szereplői együttműködjenek.

Az Újpest Polgármesteri Hivatal Szociális Foglalkoztatója korábban önálló jogi személyként, önállóan gazdálkodó költségvetési szervként végezte tevékenységét. Az Alapító Okirat 1992. évi módosításában közfeladatként a megváltozott munkaképességű személyek; az alacsony jövedelemmel rendelkező idős korúak; gondozásra szoruló családtagjaik miatt, üzemi keretek között munkát vállalni nem tudók foglalkoztatását vállalta fel, számukra biztosította munkahelyek üzemeltetését és fenntartását. 2008-tól fő feladata rehabilitációs foglalkoztatás keretében a hátrányos helyzetű munkavállalók munkakészségének megőrzése és fejlesztése volt, annak érdekében, hogy lehetőségük nyíljon az elsődleges munkaerő-piacon történő elhelyezkedésre. A foglalkoztató évtizedeken keresztül a Tungsram, illetve később a GE Hungary részére végzett egyszerűbb, betanított munkákat, úm. kábelszerelés, bura-regenerálás, szívócső méretre vágása, lámpák hegesztése, csomagolása, minősítése. A GE Hungary az elmúlt években is rendel meg munkákat, de a technológiai fejlődés sajnos a betanítható újrahaznosítási munkákat és selejt-visszanyerést is biztosítja, így az élő munka még inkább háttérbe szorul.

2015. április 1-től jogutódlással a SZI részeként, telephelyként működik tovább a Szociális Foglalkoztató. Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménye Szociális Foglalkoztató (továbbiakban Foglalkoztató) alaptevékenysége, hogy - az Önkormányzat önként vállalt feladataként - a megváltozott munkaképességű és fogyatékkal élő, de még aktív korú

személyek részére munkát és alapvető jövedelemszerzést biztosító tevékenységet szervezzen. Az egyéni fejlődés szempontjait, a munkaerőpiac igényeit és a vállalkozásokkal való hatékony kapcsolattartást egyaránt biztosítva.

A Foglalkoztatóban működtetett fejlesztő, rehabilitációs és integrációs tevékenység egyformán fontos az itt dolgozó fogyatékossgal élők és a helyi lakosok, valamint vállalkozások számára. A munka világába való részvétel az intézményben foglalkoztatottak számára alapvető társadalmi kapcsolatokat és jövedelmet biztosít. Az itt dolgozók olyan társadalmi csoportba tartoznak, mely a munkaerőpiacon jelentős hátrányokkal rendelkezik, az egyik legkisebb mértékben foglalkoztatott. A fogyatékossgal élő embereknek egyszerre kell szembesülni a munkaerőpiac rugalmatlanságával, a képességeik csökkenéséből adódó előítéletekkel és munkáltatók alacsony társadalmi felelősségvállalásával. Ezen hátrányok csökkentése és az akadályok leküzdése a célja a Foglalkoztatóban zajló szakmai tevékenységnek, az egyének fejlesztésének, munka kipróbálásának és folyamatos termelés, rutinszerű tevékenységek, folyamatok megszervezésének.

A Foglalkoztató tevékenysége folyamatosan alkalmazkodik az itt dolgozók képességeihez és személyes fejlődési céljaihoz, egyszerre szervezzük és biztosítjuk a fejlesztési folyamatokat a szociális, és foglalkoztatási rehabilitáció területén, valamint törekszünk az egyéni munkaerőpiaci fejlődés legtöbb szintjén megvalósuló segítségére, a készségek és képességek színvonalas fejlesztésére. A közös munka fő célja az integráció, azaz a megmaradt képességek segítségével, és új képességek kidolgozásával, valamint megtartásával az elérhető legmagasabb szintű önálló és önrendelkező életvitel biztosítása.

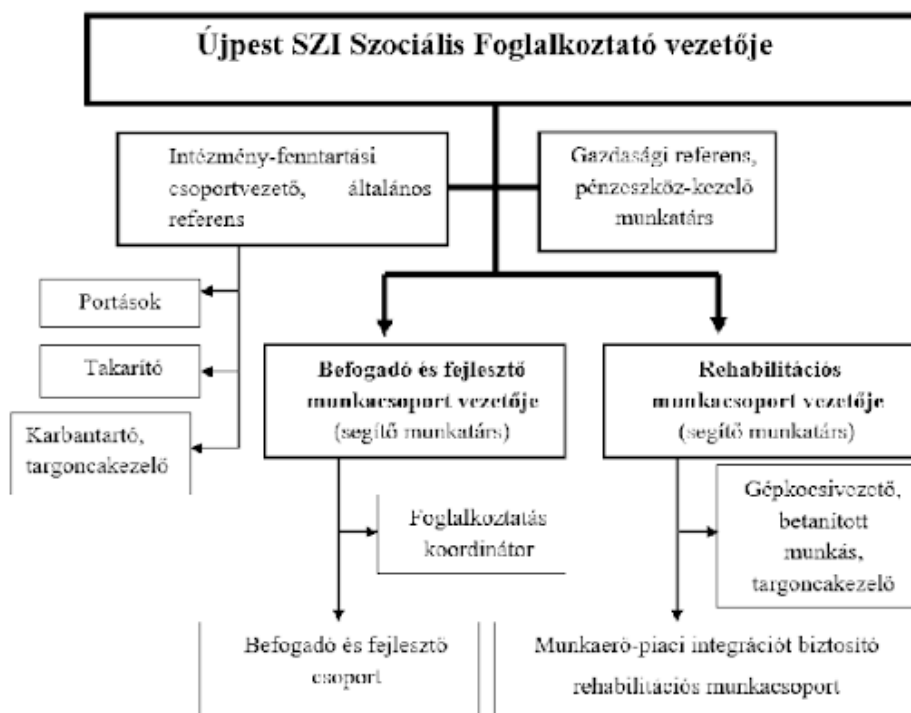
A Foglalkoztató jelenleg munkaviszonyban teremti meg a foglalkoztatás kereteit 32 fő megváltozott munkaképességű és fogyatékossgal élő munkavállaló számára. A Foglalkoztató működése során két foglalkozási csoportra osztja a foglalkoztatottakat: a befogadó és fejlesztő munkacsoportra, valamint a munkaerő-piaci integrációt biztosító rehabilitációs munkacsoportra.

Befogadó és fejlesztő munkacsoport	Munkaerő-piaci integrációt biztosító rehabilitációs munkacsoport
A munkacsoport célja a leghátrányosabb helyzetű, önálló munkavégzésben tartósan akadályozott foglalkoztatottak befogadó közösségének megteremtése és tevékenységeik folyamatos irányítása, segítése. A foglalkoztatás során végeznek betanított, egyszerű munkafázisokra bontható munkát és megszervezésre kerülnek számukra kognitív és mozgásbeli képességeiket fejlesztő vagy szinten tartó feladatok is.	A rehabilitációs munkacsoportban zajló foglalkoztatás célja a piaci munkavégzéshez közel álló munkafeltételek és elvárások megteremtése, miközben a betanított, de változatos munka mellett nagy hangsúlyt fektetünk az egyén fejlesztésre, nyílt munkaerő-piaci integrációjára. A munkavégzés során betanított, de több termékcsoporthoz kiterjedő munka folyik, így a megváltozott munkaképességű munkavállalók megmaradt képességeik fejlesztésére és szinten tartására koncentrálnak segítőikkel együttműködve.

Foglalkoztató az ellátottak képességéhez illeszkedve mindkét munkacsoportban megteremti az Szt. 99/B-D. §-a szerinti fejlesztő foglalkoztatás körülményeit, így az intézményi jogviszonnyal rendelkező aktív korú megváltozott munkaképességűek és fogyatékossgal élő emberek részére biztosítja a gondozási, fejlesztési, szolgáltatási, illetve rehabilitációs tervben foglaltak szerint az egyén egészségi állapotának, korának, fizikai és mentális állapotának megfelelő fejlesztési és foglalkoztatási szolgáltatást, az egyén felkészítését az önálló munkavégzésre vagy a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedésre.

A Foglalkoztató 2021. évben indította az Szt. 99/B-D. §-a szerinti fejlesztő foglalkoztatást, korábban nem végzett ilyen tevékenységet. Tekintettel arra, hogy jelenlegi megváltozott munkaképességű és fogyatékossgal élő munkavállalóink Mt. szerinti munkaviszonnyal kerülnek foglalkoztatásra, a fejlesztő foglalkoztatás során is erre a jogviszonyra helyezik a hangsúlyt. Amennyiben a foglalkoztatás-egészségügyi vizsgálat megállapítja, hogy az ellátott munkavégzésre nem alkalmas, akkor a foglalkozás-egészségügyi orvos, a munkaszakpszichológus és a szociális szolgáltatást biztosító intézmény vezetőjével együtt dönt az egyén fejlesztési jogviszonyban történő foglalkoztatásáról.

A jelenleg működő két munkacsoportban összesen 33 fő dolgozik. A meglévő kapacitást a fejlesztő foglalkoztatással való bővítés esetén 48 főre tudja növelni a Foglalkoztató, mely összesen 15 fejlesztő foglalkoztatói státusz létrehozását jelenti.

Szolgáltatások/ellátások bemutatása

A SZI alapító okirata szerint – többek között – az alábbi szolgáltatásokat biztosítja ügyfelei számára:

- Időskorúak átmeneti ellátása
- Gyermek átmeneti otthona
- Idősek nappali ellátása
- Gyermekjóléti szolgáltatás
- Utcai, lakótelepi szociális munka
- Szociális étkeztetés
- Házi segítségnyújtás
- Családsegítés
- Adósságkezelési szolgáltatás

A fenti szolgáltatások és ellátási formák a társadalmi integráció szempontjából nagy segítséget jelentenek, de a foglalkoztatottak számára az Szt. 99/B. § (2) bekezdésében felsorolt intézményi jogviszonyt önmagukban nem biztosítják. Ennek megfelelően a Foglalkoztató kiépíti a kapcsolatot más ellátást is nyújtó és az intézményi jogviszonyt biztosító szervezetekkel, a létrehozott fejlesztői foglalkoztató kapacitás keretében munkalehetőséget és jövedelemszerzést biztosít a más intézményben ellátottak számára, az alábbi szolgáltatásokat igénybe vevők esetében:

- közösségi alapellátás,
- támogató szolgáltatás,
- nappali ellátás,
- átmeneti elhelyezést nyújtó intézményi ellátás,
- ápolást, gondozást nyújtó intézményi ellátás,
- rehabilitációs intézményi ellátás,
- lakóotthoni ellátás vagy
- támogatott lakhatás.

A Foglalkoztató bemutatott munkaszervezete összetett, a megváltozott munkaképességűek és fogyatékkal élő munkavállalók munkavégzését irodai személyzet, a segítők és a technikai dolgozók is támogatják, akik között szintén vannak hátrányos munkaerő-piaci helyzetben lévő személyek. Minden esetben körültekintő kiválasztási eljárás és egyéni fejlődést elősegítő folyamatok zajlanak, melyek magukban foglalják a munkakörhöz és az aktuális munkavégzéshez, tevékenységhez kapcsolódó kompetenciaméréseket, a készségek, képességek körültekintő felmérését és a szociális szükségletek feltérképezését (kommunikációs készség, együttműködési készség, önértékelés szintje, egészségi állapot, koncentrációs képesség, kitartás, érdeklődés, feladattudat, felelősségtudat, munkamorál, munkakedv, elérhető célok, stb.) Ezek együttes figyelembe vételével kerül kialakításra a munkakör és a munkakörnyezet.

A munkaszervezetbe integrálódó fejlesztő foglalkoztatás esetében az Szt. 99/B-D.§ feltételei is vizsgálatra kerülnek a munkavállalókkal és fejlesztő foglalkoztatási jogviszonnyal alkalmazott ellátottakkal való együttműködés, közös munka megkezdésekor. Ennek megfelelően fejlesztő foglalkoztatásban

- állapota szerint fogyatékkal élő, vagy pszichiátriai beteg, vagy szenvedélybeteg, vagy hajléktalan személy,
- a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár eléréseig,
- a 16. életévét betöltött,
- más kereső tevékenységet nem végző, és
- intézményi jogviszonnyal rendelkező, szociális szolgáltatást, vagy ellátást igénybe vevő személy részesülhet.

A Foglalkoztató a munkaszerződés és fejlesztési szerződés megkötését követően egyéni foglalkoztatási tervet készít. Az **egyéni foglalkoztatási terv** tartalmazza:

- a foglalkoztatott személy fizikai, mentális állapotának, készségeinek, jártasságainak, munkavégző képességének jellemzőit,
- az ellátásban részesülő állapotának megfelelő foglalkoztatási célokat, feladatokat és azok megvalósításának módszereit,
- a foglalkoztatással kapcsolatos motiváció, mentális támogatás és segítő szolgáltatás módjait,
- a foglalkoztatás időtartamát és időbeosztását,
- fejlesztési jogviszony esetében az Szt. 99/C. § (4) bekezdés a) pontja szerinti dokumentumokat.

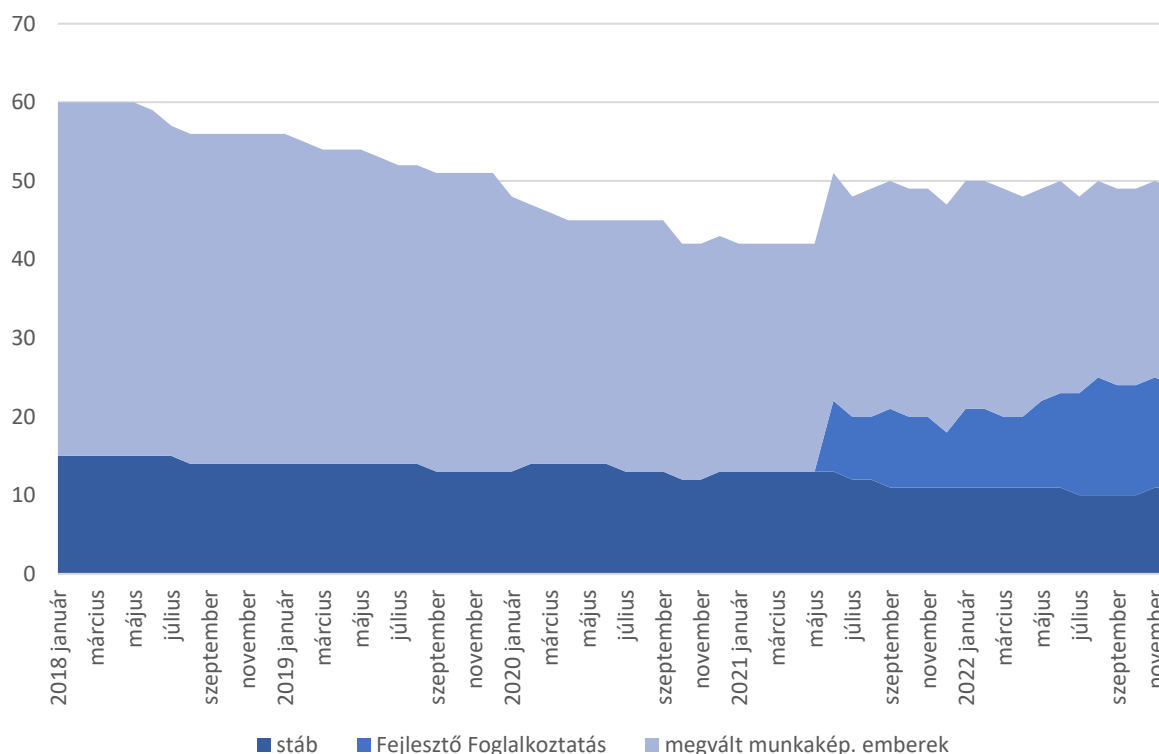
Az egyéni foglalkoztatási terv alapján elért eredményeket a fenti személyek évente értékelik, és szükség esetén módosítják az egyéni foglalkoztatási tervet.

A fejlesztő foglalkoztatás esetében a SZI és a Foglalkoztató feladata - az Szt. 99/B. § (1) bekezdése szerinti cél megvalósítása érdekében

- a munkavégzés, munkafolyamatok szervezése, irányítása és koordinálása,
- a tevékenység végzése érdekében a rendelkezésre álló kompetenciák és kapacitások összehangolása,
- a foglalkoztatott és/vagy ellátott napi tevékenységének a megtervezése,
- a kapcsolattartás a külső partnerekkel,
- az ellátott munkaerő-piacra történő kivezetésének az előkészítése, és
- a foglalkoztatottak motiválása, részükre a segítő szolgáltatások nyújtása az egyéni foglalkoztatási tervek szerint.

2020-ban az Önkormányzat, mint fenntartó pályázatot nyújtott be fejlesztő foglalkoztatás szervezésére, melyet a SZI keretei között működő Foglalkoztató valósít meg. 15 engedélyezett férőhelyen a rendelkezésre álló támogatások keretei között 2021-ben megkezdődött a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet által támogatott fejlesztő foglalkoztatás szervezése. Az együttműködő partnerek szociális szolgáltatásait kiegészítve az elmúlt években főleg szenvedély és pszichiátriai betegek számára, fogyatékossgal élő személyek és hajléktalanok számára tudtuk biztosítani ezt az átmeneti foglalkoztatási formát.

Szociális Foglalkoztató létszámának alakulása 2018 és 2022 között

Szociális foglalkoztató

A SZI jelenleg nem gazdálkodik önállóan, így értékesítést is az Önkormányzat fenntartásában működő Budapest Főváros IV. Kerület Újpest Önkormányzat Gazdasági Intézményén keresztül tud végezni.

A foglalkoztatottak raktári kisegítő feladatokat, csomagolást, etikettezést, pántolást, kézi fóliázást vagy szortírozást végeznek, valamint kisebb tárgyak összeszerelését, javítását, selejteket visszanyerését bonyolítják le. A Kreatív műhely és a Textil műhely alkalmas még néhány hasznosítható termék előállítására. Az alaptevékenység ellátása mellett, tehát a szabad kapacitás terhére szolgáltatói tevékenységet lát el a Foglalkoztató. A betanított munkával ellátott tevékenység és a kreatív munkák kapcsán esetenként keletkező termék nagyobb volumenű értékesítés kiépítését nem teszi lehetővé. Az elmúlt években néhány, kerületi elektronikai vállalat és tartós élelmiszer kereskedő látta el feladatokkal a munkavállalókat, így a kapacitások értékesítéséhez nem kapcsolódott hangsúlyos feladat.

Az COVID-19 miatt kialakult veszélyhelyzet a fenti piaci viszonyokat is átalakította, így az eddigi partnerek és a betanított munka után érdeklődő cégek száma átmenetileg lecsökkent. A veszélyhelyzet után megkezdődött a fenti tevékenységekhez kapcsolódó új partnerek keresése, valamint új értékesítési csatornák és technikák kidolgozása. Középtávon a Foglalkoztató növelni tervezi a saját készítésű termékek arányát. A marketing tevékenység az értékesítés sikerének feltétele, s a társadalmi előítéletek csökkentésének is fontos eszköze, így fontosnak tartja a tevékenységek és termékek megismertetését a közösségi média felületein, melyek lehetőséget biztosítanak célzott értékesítésre, marketing tevékenységekre is. A Foglalkoztató működésének fontos elemeként, a munkát segítő koordinátor, értékesítési és marketing tervet készít, amelynek kiemelt elemei:

- a termékek és szolgáltatások piacának, valamint a versenytársaknak az elemzése
- a célcsoportok és az őket elérő kommunikációs csatornák beazonosítása

- a korábbi gyakorlat vizsgálata költség-hatékonyság szempontjából,
- az ár kalkulálása a költség ráfordítások és más piaci árak alapján, valamint a
- a fennálló és jövőben várt kapacitások vizsgálata.

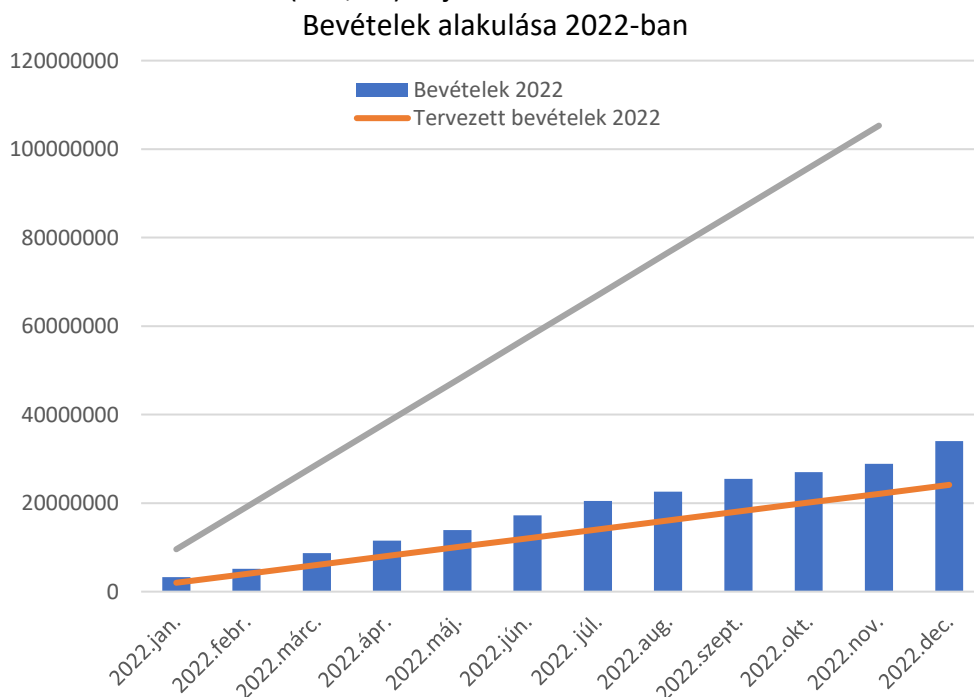
Az ár kialakításánál figyelembe kell venni a versenytársak árait, a költségráfordításokat: az állandó és változó költségeket. A termékeknek a lehető legnagyobb mértékben szükséges megközelíteni a piacon, a potenciális vásárlók által elvárt minőséget, azonban az értékesítés során hangsúlyozni szükséges a termékek és szolgáltatások társadalmi célból fakadó többletértékét.

A munkavállaló/foglalkoztatott saját, illetve az intézményben élők és dolgozók részére is készíthet dísz- és használati tárgyakat értékesítés céljából, valamint különböző társadalmi eseményeken vendégek is megajándékozhatóak ezen termékekkel, amelyek felhívják a figyelmet a társadalmi integráció fontosságára. A helyi rendezvényeken, illetve a fenntartó által biztosított vásári helyeken is értékesíthetőek a termékek.

A foglalkoztatottak esetében a foglalkoztathatóság következő szintje **az akkreditált foglalkoztatónál vagy a nyílt munkaerőpiacon való elhelyezkedés** és helytállás. Ennek érdekében a dolgozókat nem csak egyféle tevékenységbe vonják be, hanem minél többféle módját és aspektusát megmutatják a munkavégzésnek. Ezáltal csökkentve a monotonitás érzését, növelve a változatosságot, ami a munkakedvet emeli.

Az **önbizalom erősítése** minden foglalkoztatott esetében egyformán fontos, de különösen erősítést igényel a nyílt munkaerőpiacot már rövid távon célzó munkavállalók esetében. A Foglalkoztató szakemberei az elvégzett munka folyamatos kiértékelésével segítik Őket **pozitív és reális önértékelésük kialakulásában**, mely már az állások keresésénél is fontos képesség. A lelki megerősödésük stabilizálásában, építésében a segítő munkatárs is aktívan részt vesz, a csoportvezető és a foglalkoztatás-koordinátor mellett.

A Foglalkoztató bevételi előirányzata 2022-ban bruttó 24.130 eFt volt, amely a kiszámlázott tételek szerint 33.998 eFt-ban (140,9%) teljesült.

A bevételi előirányzat teljesítési mutatói jól kifejezik, hogy a teljes, állandó, foglalkoztatás megvalósítása, a fizikai állományú foglalkoztattak betanított munkával történő folyamatos ellátása, a „több lábon állás”, mint cél ez idáig megvalósult, és a munkák rendszeres jellegűek. A 2020-ban globálisan megjelenő COVID-19 vírus és a világjárvány miatt kialakuló veszélyhelyzet nagyban érintette a Foglalkoztató 2021-es bevételeinek alakulását, azonban 2022-ben már növelni tudta azt. A tervekhez képest a bevételek mértéke ebben az évben túlteljesült, azonban így is jelentősen elmarad a személyügyekre és fenntartásra fordított kiadásoktól. Fontos stratégiai és szervezeti cél a megfelelő munkaszervezés mellett a piaci bevételek kiadásokhoz mért arányának növelése, így a fenntarthatóság erősítése, azonban ehhez jelentős szervezeti változásokra, vállalkozási jellegű működésre van szükség.

Fogyatékos, illetve autista személyek nappali ellátása

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 86. § (2) bekezdés c) pontja önkormányzati kötelező feladatként határozza meg a nappali ellátás biztosítását, melyet az Önkormányzat ellátási szerződések megkötésével ellátja az alábbi szervezeteken keresztül:

- Értelmi Fogyatékossgal Élők és Segítőik Közép-Magyarországi Regionális Közhasznú Egyesület
- Református Szeretetszolgálat
- Küldetés Egyesület
- Budapest Főváros XV. Kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzata
- Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata

3.8. Bölcsődei ellátás

Újpesten az első kisdudót, melyben három éven aluliak ellátását végezték **1933-ban** alakították ki a Magyar Pamut Ipar gyárának területén. 1948-1977 között sorra nyíltak meg a gyárak, üzemek mellett működő üzemi bölcsődék és a tanácsi (területi) bölcsődék is. 1989-ben érte el a férőhelyek száma az 1300-at, a mindenkor legmagasabb ellátási számot. **2023 évben az újpesti bölcsődei nevelés**, a gyermekek napközbeni ellátása elérte a **90 éves működését**. Elődeink által megteremtett és fenntartott bölcsődei hálózat kötelez valamennyi bölcsődei munkatársat arra, hogy megbecsülje és fejlessze az évek során elért értékeket, hagyományokat, az igénybe vevő lakosság szükségleteinek, igényeinek megfelelően.

A Gyvt. szabályozása értelmében, a **bölcsőde**, a gyermekjóléti alapellátás keretein belül, a gyermekek napközbeni nevelését-, gondozását, a gyermek húszhetes korától hároméves koráig biztosítja.

Az egységes szakmai- módszertani háttérrel a **Bölcsődei Nevelés – Gondozás Országos Alapprogramja** nyújtja, melyben megfogalmazottak szerint, célként fogalmazódik meg, hogy keretet adjon a Magyarországon működő bölcsődei ellátást biztosító intézményben, szolgáltatásban folyó szakmai munkának. Tartalma és szemlélete összhangban van Magyarország Alaptörvényével, a három év alatti korosztály ellátására és nevelésére-gondozására vonatkozó jogszabályokban foglaltakkal, a bölcsődei ellátás hagyományaival,

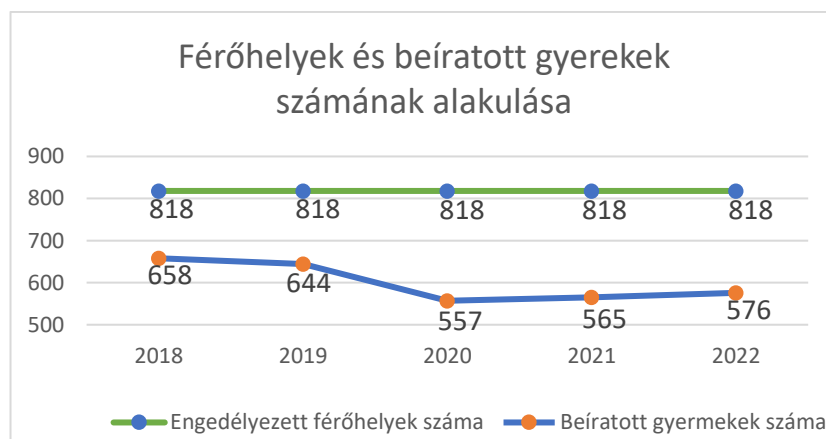
felhalmozott értékeivel, a nemzeti sajátosságokkal, a legújabb koragyermekkori kutatások eredményeivel.

Az Alapprogram iránymutatásával összhangban, az **Újpesti Önkormányzati Bölcsődék Intézménye** (a továbbiakban: Bölcsődék Intézménye) szemléletmódja a Bölcsődék Intézménye Szakmai Programjában foglaltakban, a megvalósuló szakszerű nevelés céljának központjában a kisgyermeket-, illetve a családot, mint komplex rendszert tekinti. A bölcsődei nevelés fókuszában a családi nevelés elsődlegességének tiszteletben tartásával, a kisgyermeket nevelő családok támogatása áll.

A Bölcsődék Intézménye alapfeladata a koragyermekkori intervenciók szemlélet széleskörű adaptálása mentén, minden három éven aluli, családban nevelkedő gyermekek professzionális napközbeni ellátásának biztosítása, a kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciók tevékenység folytatásának megvalósulásával, segítve ezzel a szülők munkavállalási esélyeik növelését, képzésen való részvételét, a családok életminőségének javulását.

Jelenleg **kilenc önkormányzati fenntartású bölcsőde** működik a Bölcsődék Intézményében Egyesített Bölcsődék szervezeti formában. Jelenleg az engedélyezett gyermek férőhelyek száma 818 fő, a dolgozói engedélyezett létszám 259 fő.

A bölcsődék Újpest városközpontban (Pozsonyi, Aradi, Munkásotthon, Rózsaliget), Újpest Megyer- kertvárosban (Labdarúgó, Leiningen) és Újpest Káposztásmegyeren (Lakkozó, Hajló, Homoktővis) található. Elhelyezkedésük az ellátást igénylők célcsoportját kevésbé befolyásolja, a tapasztalatok azt mutatják, hogy a szülők a számukra legmegfelelőbb bölcsődét választhatják. A Városközpontban és Káposztásmegyeren leginkább a lakótelepekről kéri az ellátást, míg Megyer- kertváros bölcsődéiben többségében a családi házas övezetekből érkeznek kisgyermekek.

Miközben az engedélyezett bölcsődei férőhelyek száma változatlan (818), addig a bölcsődékbe beíratott gyerekek száma jelentősen csökkent (12,5%-kal) az elmúlt 5 évben, ami azt jelenti, hogy 2022-ben az újpesti önkormányzati bölcsődei helyeknek átlagosan csupán 70%-a volt kihasználva (56%, Pozsonyi bölcsőde és 82%, Leiningen bölcsőde között).

	2018		2019		2020		2021		2022	
Bölcsődék	Eng. férőhely-szám	Beíratott gyermekek száma	Eng. férőhely-szám	Beíratott gyermekek száma	Eng. férőhely-szám	Beíratott gyermekek száma	Eng. férőhely-szám	Beíratott gyermekek száma	Eng. férőhely-szám	Beíratott gyermekek száma
Aradi bölcsőde	78	69	78	63	78	57	78	60	78	56
Pozsonyi bölcsőde	72	55	72	57	72	46	72	37	72	40
Munkásotthon bölcsőde	104	87	104	85	104	62	104	58	104	67
Rózsaliget bölcsőde	104	89	104	90	104	80	104	81	104	79
Labdarúgó bölcsőde	76	62	76	63	76	61	76	57	76	55
Lakkozó bölcsőde	96	65	96	66	96	50	96	60	96	68
Leiningen bölcsőde	68	58	68	58	68	56	68	58	68	56
Hajló bölcsőde	50	42	50	41	50	29	50	32	50	37
Homoktővis bölcsőde	170	131	170	121	170	116	170	122	170	118
Összesen	818	658	818	644	818	557	818	565	818	576

A **Bölcsődék Központja** az Intézményvezető (munkáltató) szakmai, gazdasági, és humán erőgazdálkodás irányítás, illetve az Intézmény székhelye. Valamennyi telephelyet összehangoló, gazdálkodó és humán erőforráshoz kapcsolódó feladatokat lát el. Tevékenységével biztosítja a mindennapos zökkenőmentes feladatellátáshoz szükséges feltételeket: munkaerő felvétel, eszközök, termékek beszerzése.

Az **alapellátáson túl biztosított szolgáltatási formák** minden esetben a család és a gyermek igényeihez igazodva, egyaránt nagy népszerűségnek örvendenek. A szolgáltatások között megjelenik Időszakos gyermekfelügyelet-, Játszócsoporthoz, Sószoza biztosítása, valamint Szülő-csecsemő/ kisgyermek konzulens szakember professzionális közreműködése is.

Időszakos gyermekfelügyelet

A szülő távollétében, a szülő kérésére történő napközbeni nevelést- gondozást biztosító ellátás. A szolgáltatást igénybe vevő családok esetében bölcsődénként eltérés mutatkozik. Az alacsonyabb férőhelyszámú bölcsődékben az évközi folyamatos, ütemes alapellátás-feltöltődés következtében alacsonyabb az időszakos gyermekfelügyeletben részesülők aránya, míg a magasabb férőhelyszámú bölcsődék esetében e téren nagyobb a szolgáltatásra a lehetőség és az igény is. Az időszakos ellátásban részesülő kisgyermekek számára minden bölcsődei telephelyen nagy figyelmet fordítanak arra, hogy a gyermekek a legszélesebb körben részesei lehessenek a napi tevékenységeknek, rendhagyó napoknak, valamint a családok bevonásával a bölcsődei rendezvényeknek, ünnepeknek is. Az időszakos gyermekfelügyeletet igénybe vevő családok nagyarányú elégedettségét mutatja, hogy a

megfelelő dokumentumok beszerzését követően, általánosságban az tapasztalható, hogy szívesen választják gyermekeik számára a bölcsőde alapellátási formáját.

	2018		2019		2020		2021		2022	
Bölcsőde megnevezése	Fő / év	Alkalom/év	Fő / év	Alkalom/év	Fő/ év	Alkalom/év	Fő/ év	Alkalom/év	Fő/ év	Alkalom/év
Munkásotthon	1		5	223	1	23	3	68	3	106
Leiningen	5		7	102	2	37	0	0	0	0
Aradi	4		0	0	2	10	0	0	4	97
Labdarúgó	1		5	124	2	46	4	85	9	231
Pozsonyi	2		6	269	1	21	2	24	4	232
Homoktövis	8		16	408	10	416	20	482	17	593
Lakkozó	4		2	77	0	0	0	0	2	78
Rózsaliget	4		4	130	6	104	3	60	9	253
Hajló	0		1	5	0	0	1	10	2	21
Összesen	29	n.a	46	1338	24	657	33	729	50	1611

Ahogy a táblázatból látható – a COVID-19 járvány időszakában jelentkező csökkenés ellenére – jelentős igény mutatkozik a szülők részéről erre a szolgáltatásra.

Játszócsoport

Játszócsoport működtetésére a férőhelyszám teljes eléréséig, jellemzően őszi időszakban kerül sor a bölcsődékben. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően a szolgáltatás szervezése a hét előre meghatározott és meghirdetett két napján, a délelőtti órákban történik. A családok fogadását szakképzett kisgyermeknevelő, háziasszony szerepben végzi, munkáját szülő-csecsemő/kisgyermek konzulens támogatja. A szolgáltatás népszerűségét mutatja a telephelyenként való magas és rendszeres érdeklődési- kihasználtsági arány, valamint az a tendencia, hogy az érkező családok közül sokan kérik gyermekük felvételvétélét időszakos gyermekfelügyeletet biztosító szolgáltatásba, vagy alapellátásba.

Szülő-csecsemő/kisgyermek konzulens

A szakember szerves részét képezi bölcsődei ellátás mindennapjainak a bölcsődei telephelyek mindegyikében. A konzulens a nevelési elakadásokban, kérdésekben nagy segítségére van az érdeklődő családoknak. A kisgyermeknevelőkkel együttműködve törekszik a kisgyermek harmonikus fejlődésének támogatására.

A konzultációk helyszínét minden bölcsődében kialakítják. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a szülők nyitottan működnek együtt a konzulenssel, illetve a bölcsődei szakemberekkel kisgyermekük kiegyensúlyozott fejlődése érdekében.

Sószoba

Sószoba használat összesen öt újpesti bölcsődében biztosított. Használatuk a késő őszi időszakról - kora tavaszig nyílik lehetőség.

A sószobák látogatását a gyermekcsoportok jellemzően a délelőtti órákban, csoportbeosztás szerint, rendszeresen végzik azokon a napokon, amikor az időjárási körülmények nem teszik lehetővé a levegőn való tartózkodás megvalósulását.

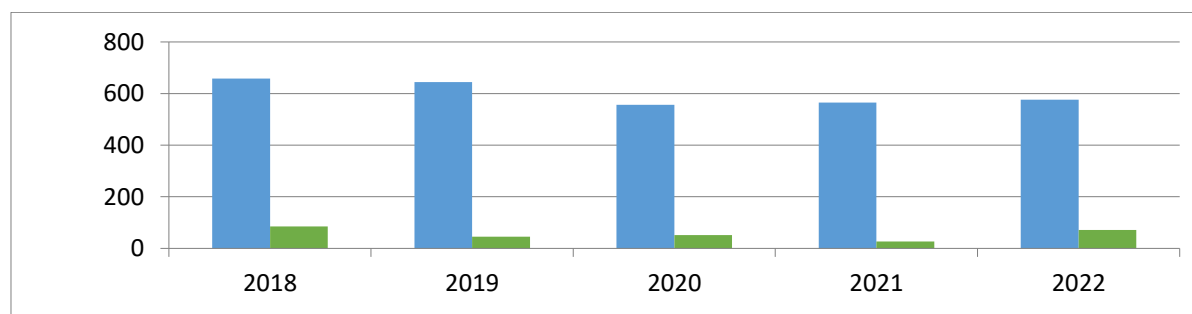
A családok jellemzően örömmel fogadják a sószobahasználat csoportonkénti igénybevételének lehetőségét.

Étkeztetés

A Központi Előkészítő Konyha külön telephelyen működik. Előkészített alapanyagokkal látja el a bölcsődéket: tisztított, darabolt zöldségekkel, hússal, szárazáruval, mirelittel. Tevékenységükkel szoros, mindennapi kapcsolatban vannak a bölcsődék főzőkonyháival.

Az iroda dolgozói: konyhavezető, konyhavezető helyettes, aki dietetikus is, dietetikus és adminisztrátor. További munkakörök: raktáros, hentes, konyhalány, gépkocsivezetők (2 fő) Rugalmas foglalkoztatásra lehetőség nincs, a munkaidő szigorúan kötött, munkanapokon 5-13 óra, illetve 6 -14 óra között. A Bölcsődék Intézménye élmezőnyben az 1-3 éves korosztályt, két bölcsődénk a vele egy épületben lévő óvodát is ellátja (4-6 évesek), bölcsődei alkalmazottakat és óvodai alkalmazottakat, valamint a bölcsődei és óvodai diétás étkezőket.

Létszám adatok	2018	2019	2020	2021	2022
1-3 éves	658	644	557	565	576
Diétás étkezők	85	46	52	27	72

Értékelés, kihívások, javaslatok

- Eredményesnek említhető, hogy a 9 bölcsődében jelenleg 2 fő dietetikus dolgozik (2017-től, ill. 2022 márciusától vannak jelen bölcsődékben.) A főzőkonyhák NEBIH konyhaminősítéssel rendelkeznek, és rendelkeznek intézményre adaptált HACCP kézikönyvvel is.
- A diétás étkezők számára diétás étlap, kiszabás készül, mely a biztonságos, jogszabály szerinti működést célozza, egyben szakácsok munkáját jelentősen megkönnyíti. HACCP oktatások, a dietetikus jelenléte a konyhákban rendszeresek, illetve dolgozók szakmai segítése folyamatos.

- Nehézséget jelent a munkaerőhiány (szakács, diétás szakács, konyhalány, gépkocsivezető), a beszállítói problémák, a magas élelmiszer árak.
- A gyermekek ételmezését rendkívüli módon nehezíti a megemelkedett diétás étkezők száma, valamint a diéták sokfélesége. **Megoldást egységes diétás konyha létrehozása jelentene, amely a következő beruházás létrehozását igényli: sokkoló berendezés, csomagoló anyagok és a személyi feltételek.**
- Az bölcsődei alapellátás minőségbiztosítása a személyi – és tárgyi fejlesztések során folyamatosan megvalósul. A nyújtott szolgáltatások bővítése tekintetében, a családok igényeinek megfelelően, **további sószoza kialakítása minden bölcsődei telephelyen szükséges.**
- A családi nevelés segítésére a **Nevelési Tanácsadás Szolgáltatás** megszervezése mind a családok visszajelzése, mind a pedagógusaink tapasztalatai alapján szükséges. A szolgáltatás személyi feltétele pszichológus, fejlesztőpedagógus, szülő-csecsemő/kisgyermek konzulens, pedagógus (kisgyermeknevelő)
- A kisgyermeknevelők és a vezetők továbbképzési kötelezettségének teljesítése mellett a szakterület szempontjából új koncepcióként jelenik meg a bölcsődei dajkák továbbképzési kötelezettségének teljesítése, mely a gazdálkodási szempontokon kívül tervezési- szervezési feladatokat is igényel. Az ellátás minőségbiztosításának érdekében, célként jelenik meg a szakdolgozók négyéves időintervallumot felölelő továbbképzési ciklusának maradéktalan megvalósulása.
- Fejlesztések tekintetében a szakmai fejlődés támogatása a továbbtanulási szándék támogatásával folyamatosan zajlik.
- Ehhez kapcsolódó jövőorientált innováció, a tárgyi fejlesztés keretein belül, a szakmai írásbeli dokumentumok digitális vezetésének eszközeinek- és körülményeinek megvalósítása, megfelelő IKT háttér biztosításával, valamint ezek használatának bölcsődei telephelyenként erre a célra optimálisan alkalmas helyiségek kialakításával.
- 2021-ben az óvodai- és iskolai szociális segítőik szolgáltatása megjelent a bölcsődékben is.

3.9. Védőnői Szolgálat

A Védőnői Szolgálat 2023. június 30. napjáig az Újpesti Egészségügyi Nonprofit Kft. szervezeti egységeként látta el feladatait, 2023. július 1. napjától a feladat átkerült az Észak-Pesti Centrumkórház-Honvédkórházhoz. Ezen feladatok magukba foglalják a következőket:

- nővédelem
- várandós anyák gondozása
- gyermekágyas anyák gondozása
- Újszülött és csecsemő gondozása
- 1-3 éves korú kisdéd gondozása
- 3-6 év közötti gyermekek védőnői ellátása
- védőoltások szervezése és jelentési kötelezettség teljesítése
- iskolás, illetve tanköteles gyermekek védőnői ellátása (kizárólag ezen feladatellátás maradt az Újpesti Egészségügyi Nonprofit Kft. szervezésében)
- védőnői vizsgálatok, szűrővizsgálatok elvégzése
- családgondozás
- az egyéni és közösségi egészségfejlesztési, egészségvédelmi programok tervezésében, szervezésében és megvalósításában való részvétel.

A védőnők szakmai tevékenységét a törvények, a rendeletek és a különböző szakmai előírások pontosan meghatározzák. Az egyéni és a közösségi egészségfejlesztési, egészségvédelmi programok tervezésében, szervezésében és megvalósításában azonban lehetőség nyílik egyéb feladatok ellátására is.

A Védőnői Szolgálat két, feladataiban és célcsoportjában eltérő egységre tagolódik:

Területi védőnői ellátás

A kerület közigazgatási területén 30 területi védőnői körzet van kialakítva. A kialakított védőnői körzetek öt egészségügyi tanácsadó köré vannak csoportosítva az alábbiak szerint:

Tanácsadó megnevezése	Tanácsadó címe	Telefonszám	Védőnői körzetek száma
Király utcai Tanácsadó	1042 Budapest, Király u. 19.	369-15-41	8 körzet
Erdősor úti Tanácsadó	1044 Budapest, Erdősor út 1.	233-14-14	6 körzet
Pozsonyi utcai Tanácsadó	1045 Budapest, Pozsonyi u. 23.	369-19-18	7 körzet
Galopp utcai Tanácsadó	1048 Budapest, Galopp u. 6.	380-69-84	5 körzet
Hargita utcai Tanácsadó	1048 Budapest, Hargita u. 1.	230-28-06	4 körzet

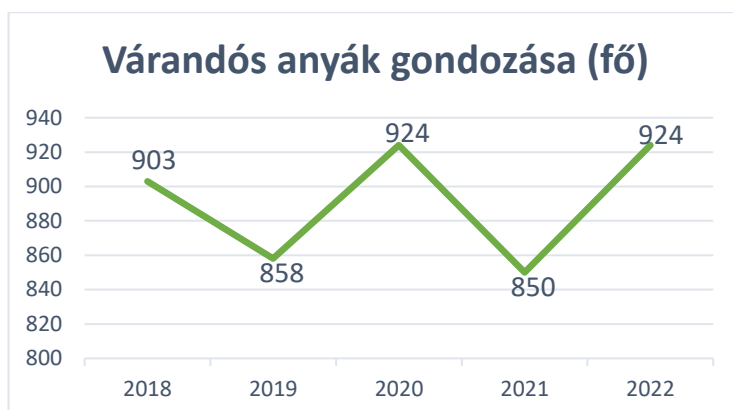
Az **iskolavédőnői ellátás** keretében a IV. kerület huszonöt alap- és középfokú oktatási intézménye tizenhárom iskola-egészségügyi körzetre van felosztva.

Várandós anyák gondozása

	2018	2019	2020	2021	2022
Várandós anyák gondozása (fő)	903	858	924	850	924
Konzultációs alkalmak száma		3384	3265	3781	3584
Ebből táv Konzultáció			2541	2922	2427
Intézeteken kívüli szülés	3	2	1	4	4

A területi védőnők évente körülbelül 850-920 **várandós anyát vesznek nyilvántartásba és gondozásba**. A **konzultációs alkalmak** száma 3300-3800 körüli évente. A COVID-19 járvány időszakában a védőnői ellátás újonnan bevezetett formája a **táv Konzultáció**, ami a járvány idején a gondozott várandósakkal történő kapcsolattartást is segítette. Táv Konzultáció

alkalmával telefonon, illetve multimédiás eszközök és alkalmazások segítségével történik a kapcsolattartás a területi védőnő és a gondozottak között. A konzultációk jelentős része (kb. 70-80%-a) már online formában történik.

A védőnői szolgálat által nyilvántartásba vett nők számának alakulása (és ezáltal a születések számának előrejelzése) fontos információval szolgál a gyermekek és kisgyermekes szülők részére a további években nyújtandó szolgáltatások kapacitásainak tervezése szempontjából.

Intézetén kívüli szülés a 2018. évben 3 esetben, a 2019. évben 2 esetben, a 2020. évben 1 esetben, a 2021. évben és a 2022. évben 4-4 esetben történt. Eltitkolt terhesség nem fordult elő.

Csecsemő- és gyermekgondozás

A kerületben gondozott (0-6/7 éves korú és oktatási intézménybe nem járó 7-18 éves korú) gyermekek száma és fokozott gondozottként történő ellátása a következőképpen alakult:

	2018	2019	2020	2021	2022
0-1 éves	855	800	835	846	772
Ebből veszélyeztetett (%)	74	73	75	63	65
1-3 éves	1618	1542	1505	1438	1493
Ebből veszélyeztetett	93	98	92	96	95
3-6/7 éves	2971	2935	2787	2638	2524
Ebből veszélyeztetett	209	194	195	156	193
7-18 éves oktatási intézménybe nem járó	3	3	1	1	1
Ebből veszélyeztetett	3	3	1	1	1
Összesen	5447	5280	5128	4923	4790
Veszélyeztetett összesen	379	368	363	316	354

Az ellátott gyermekek száma az elmúlt 5 év során folyamatos csökkenést mutat. A legfiatalabb, 1 éven aluli korosztály esetében 10%-os ez a csökkenés, az 1-3 éves korosztály esetében 8% körüli, a 3-6/7 éves korosztály esetében pedig 15%-os. A 7-18 éves oktatási intézménybe nem járó gyermekek száma jellemzően néhány fő. Az ellátottak körülbelül fele a 3-6/7 éves korosztályba tartozik. A veszélyeztetett gyermekek aránya összességében 7% körüli (a 7-18 éves, oktatási intézménybe nem járó korosztályt nem nézve, ahol az érintettek sajátosságai miatt mindenki veszélyeztetettnek minősül), legmagasabb a veszélyeztetettség arány az 1 éven aluli korosztály esetében.

A területi védőnők emellett évek óta szervezik és vezetik az ellátott családok részére a klubfoglalkozásaikat, a **Baba-mama klubot**, a **Babamasszázs Tanfolyamot**, a **Szülésre felkészítő tanfolyamot**, valamint az **Újpesti Lisztérzékenyek Klubját**. Az egyes foglalkozások tematikájának kialakítása a közösség igényeinek figyelembevételével történik.

Téma	2018		2019		2020		2021		2022	
	alkalom	fő	alkalom	fő	alkalom	fő	alkalom	fő	alkalom	fő
Baba-mama klub	23	294	35	299	9	56	7	52	6	6
Babamasszázs tanfolyam	70	432	83	380	33	216	22	101	94	268
Szülésre felkészítő tanfolyam	45	255	54	317	28	194	43	342	49	315
Újpesti Lisztérzékenyek Klubja	14	454	15	408	4	175	4	172	7	263
Összesen	152	1435	187	1404	4	641	76	667	156	852

(Megj: 2022-ben a Baba-mama klub helyett Babára hangoló foglalkozás folyt.)

A kerületi védőnők emellett **gyakorlatvezetési tevékenységet is ellátnak** a Semmelweis Egyetem Védőnő szakos hallgatói esetében (2017/2018-ban és 2018/2019-ben 6-6 fő, 2019/2020-ban 5 fő, 2020/2021-ben 11 fő, a 2021/2022-es tanévben 12 fő).

A **Kerületi Egészségnapon** emellett 2018-ban és 2019-ben 2-2 fő védőnő vett részt.

A Pető Intézettel együttműködve, a területi védőnők megszervezték a **megkésett mozgásfejlődésű gyermekek kerületben történő felülvizsgálatát**.

Tevékenység	2018	2019	2020	2021	2022
Felülvizsgálati alkalmak száma	10	10	10	11	13
Megvizsgált gyermekek száma	78 fő	83 fő	77 fő	83 fő	114 fő

Az **Anyatej Világnapja** kerületi szintű rendezvény a 2019. évben tizenhetedik alkalommal lett megrendezve, amelynek célja az anyatejes táplálás népszerűsítése. A rendezvényen -

amelynek programjai népszerűek az ellátott lakosság körében - több száz család vett részt. A 2020. évtől a bizonytalan járványügyi helyzet miatt eltekintettünk a tömeges rendezvények szervezésétől, de a megszokott Emléklap átadásával a területi védőnőjük köszönte meg az érintett édesanyáknak az anyatejes táplálás terén elért eredményeiket, sikereiket.

Iskolavédőnői ellátás

Az oktatási intézményekben az iskolavédőnők igyekeznek minden lehetőséget megragadni a tanulók felvilágosítására, az egészségnevelési feladatok ellátására. Az iskolavédőnők napi szakmai feladataik elvégzése folyamán, egy jól működő kapcsolatrendszer alakított ki az általuk ellátott oktatási intézmények pedagógusaival, dolgozóival. Ez a kapcsolat nagymértékben hozzájárul a napi munkafeladatok és az egészségnevelés hatékonyságához. A védőnői gondozásban fokozott hangsúlyt kap többek között az iskoláskorúak (leendő szülők) egészségmagatartásának alakítása, aktivizálása saját egészségük fejlesztése érdekében.

		2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Ellátott tanulók létszáma		12291	12341	12365	12481	12433
Veszélyeztetett tanulók száma	Egészségügyi okból	1426	1587	1524	1470	955
	Szociális okból	488	310	163	128	58
Gyógytestnevelés javasolt		594	714	716	621	652
Osztályvizsgálatokon részt vett tanulók száma		7649	7694	6288	6025	6035
Osztályvizsgálatokon részt vett tanulók aránya (%)		62	62	51	48	49
Ebből kiszűrt tanulók száma		2024	2302	1811	1899	1932
Ebből kiszűrt tanulók aránya (%)		26	30	29	32	32
Ebből iskola-egészségügy számára visszajelző tanulók aránya (%)		25	25	25	21	24
Gondozásba vett tanulók száma		705	1164	905	521	420

Iskolaegészségügyi ellátásban a kerület huszonhárom oktatási intézményében az iskolavédőnők által ellátott tanulói létszám az elmúlt 5 évben körülbelül azonos volt (12 300-12 400 fő). Az egészségügyi okból veszélyeztetett tanulók és a szociális okból veszélyeztetett tanulók aránya egyaránt csökkenést mutat, azoknak a tanulóknak az aránya, akiknek gyógytestnevelést javasoltak nagyjából 5% körüli. Csökkenő tendenciát mutat azoknak a gyerekeknek az aránya, akik részt vettek az osztályvizsgálatok keretében az iskola-egészségügyről [az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet és a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról szóló 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet] szóló rendeletek által előírt szűrővizsgálatokon. Míg 2018-ban a tanulók 62%-a vett részt ezeken a vizsgálatokon, az elmúlt években ez az arány 48-49%-ra

csökkent. A vizsgálatokat (Visus, színlátás, hallás, pajzsmirigy-szűrés, mozgásszervi-szűrés, valamint vérnyomásmérés, tisztasági vizsgálat) valamennyi iskolában önállóan, illetve az iskolaorvossal együttműködve végezték az iskolavédőnők. A kiszűrt tanulók aránya azonban növekedést mutat, a 2021/22-es tanévben minden harmadik megvizsgált gyereknél találtak a szűrések során valamilyen problémát (az összes vizsgált gyerek 32%-ánál), akiket a védőnők a háziorvosukhoz irányítottak. Az elváltozást észlelő védőnőhöz, illetve iskolaorvoshoz azonban az érintetteknek csak körülbelül egynegyede vagy ennél is kevesebben juttatták vissza a szakorvosi véleményt.

Az **iskolavédőnők által megtartott foglalkozások és részvételük az iskolai rendezvényeken** jelentősen lecsökkent az elmúlt években. Míg a 2017/18-as tanévben még 16, a 2018/2019-es tanévben pedig 14 ilyen rendezvényen vettek részt, addig a következő két tanévben csak 1-1, a 2021/2022-es tanévben 2 alkalommal.

Az iskolavédőnők szintén tartanak **egészségnevelési előadásokat, foglalkozásokat** a kerületi oktatási intézményekben.

	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Összesen (alkalom)	184	274	82	130	95
Összes résztvevő (fő)	3632	5916	1888	2389	1877

Az iskolavédőnők emellett **gyakorlatvezetési tevékenységet is végeznek** a Semmelweis Egyetem Védőnő szakos hallgatói esetében, jellemzően néhány fő (2017/2018-ban 1 fő, 2018/2019-ben 5 fő, 2019/2020-ban 5 fő, 2020/2021-ben 4 fő, a 2021/2022-es tanévben sajnos nem volt ilyen hallgató).

Továbbá **napközis táborokban is ellátnak iskolavédőnői tevékenységet** (2017/2018-ban 10, 2018/2019-ben 12, 2019/2020-ban 12, 2020/2021-ben és 2021/2022-es tanévben pedig 9-9 táborban).

Értékelés, kihívások, javaslatok

- A védőnők a jogszabályok és a szakmai előírások által szabályozott feladatellátás mellett egyéb egyéni és a közösségi egészségfejlesztési, egészségvédelmi programok megvalósítását a továbbiakban is szívesen végzik.
- A megvalósításra kerülő szolgáltatásaikat továbbra is a célcsoport igényei szerint szervezik.
- Szeretnék, ha a jelenlegi programjaik mellett az Anyatej Világnapja kerületi rendezvényük is visszaépülne a szolgáltatási körbe.
- Az iskolavédőnők oktatási intézmények kereteit meghaladó rendezvénye korábban a kerületi AIDS Prevenciók vetélkedő volt, ami kezdetben észak-pesti, majd később budapesti vetélkedővé nőtte ki magát. E rendezvény szolgáltatási körbe történő visszavezetését is tervezik.
- A terveink megvalósításának az egyik legfontosabb feltétele a megfelelő jogszabályi háttér, a jogviszonyok rendezése és a védőnői létszám. Amíg a személyi feltételek nem

adottak, addig színvonalas kiegészítő szolgáltatás kivitelezése nem lehetséges.

3.10. Családok átmeneti otthona

A S.O.S. Krízis Alapítvány a Gyvt. 51. § (1) bekezdése szerint olyan családok átmeneti otthonát működtet, ahol az otthontalanná vált szülő kérelmére együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy - ha tanulói jogviszonyban, hallgatói jogviszonyban vagy felnőttképzési jogviszonyban áll -, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától. A nagykorú testvér tanulói jogviszonyának, hallgatói jogviszonyának vagy felnőttképzési jogviszonyának fennállását félévente igazolni kell.

Az Önkormányzat és az S.O.S. Krízis Alapítvány 2009. augusztus 26. napjától hatályosan ellátási szerződést kötött, amelyben az Alapítvány kötelezettséget vállalt arra, hogy családok átmeneti gondozása céljából működtetett átmeneti otthonában elhelyezést és szolgáltatást biztosít. A szerződött létszám 15 fő egyidejű elhelyezésére vonatkozik, azonban jellemzően ennél magasabb létszámban veszik igénybe az ellátást az újpesti lakosok. Az Önkormányzat a szolgáltatásért több komponensből álló hozzájárulást fizet. A hozzájárulás összege 2020-2023. évben 15 millió Ft évente (elszámolástól függően).

A családok átmeneti otthona működését két fő jogszabály határozza meg:

- A Gyvt.
- a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet

Az S.O.S. Krízis Alapítványt (a továbbiakban: Alapítvány) 1996-ban alapították, 1997-ben kezdte meg működését a gyermekjóléti alapellátások területén, családok átmeneti otthona szolgáltatást nyújtva. Jelenleg 3 intézményt tartanak fent a fővárosban, ami mellett külső férőhelyeket, kiléptető lakásokat, valamint a kapcsolati erőszak áldozatainak reintegrációját segítő félutas házat is működtetnek. Intézményeik közül kettő krízisközpontként működik, azaz saját ágazati protokollnak megfelelően fogadja a kapcsolati erőszak elől menekülőket.

Az Alapítványban felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkező családgondozók, és középfokú szakirányú végzettségű gondozók/szakgondozók segítik a nálunk lakó családokat. A szakmai stáb része a pszichológus, a jogász, és a fejlesztőpedagógus is, akik minden ellátottuk számára elérhetőek. A szociális ellátórendszerre jellemző fluktuáció mérsékelten érinti az Alapítványt, jellemzően minden álláshelyüket fel tudják tölteni megfelelő munkatársakkal.

Az Alapítvány szoros kapcsolatot tart fent az Önkormányzattal, a Család-és Gyermekjóléti Központtal, a védőnői szolgálattal, illetve a gyermekek napközbeni ellátása érdekében az Bölcsődék Intézményével. Tanköteles korú gyermekeik óvodai ellátását zökkenőmentesen biztosítja a Vörösmarty Tagóvoda, iskolás korú gyermekeik beiskolázása tekintetében pedig a

Megyeri Úti Általános Iskola mellett az Észak Budapesti Tankerületi Központtal is szoros kapcsolatot ápolnak.

Az átmeneti otthonban 2016-2022 időszakban elhelyezett, újpesti családokra vonatkozó adatok:

	Elhelyezett családok száma	Elhelyezett személyek	Elhelyezett felnőttek	Elhelyezett gyermekek
2016	11	38	16	22
2017	9	32	14	18
2018	9	33	17	16
2019	7	26	14	12
2020	10	45	20	25
2021	11	35	16	19
2022	13	39	19	20

A családok átmeneti otthona szolgáltatást jellemzően azok a szegénységben, mélyszegénységben élő családok veszik igénybe, akik mostanra már többgenerációs deprivációval érintettek: a vér szerint család sem rendelkezik kellő anyagi és társadalmi tőkével ahhoz, hogy lakhatását biztonságosan fenntartsa, ahogyan a későbbi generációk is ebben az szegénységben élnek. Ha a lakhatás fizikai ténye biztosított is, gyakori, hogy elégtelenek a lakhatási körülmények, sokan élnek kis helyen, alacsony komfortfokozatú ingatlanokban.

A kétezres évek eddigi gazdasági válságai ezt az állapotot tovább mélyítették. A családok jövedelem-előállító képessége nem nőtt számottevően, az alacsony iskolai végzettség miatt jellemzően alacsony státuszú munkák érhetők csak el számukra. A gyermekek után járó transzferekből élők – jellemzően kisgyermeket egyedül nevelő nők – életfeltételei kilátástalanok.

Aggasztó adatokat mutat az átmeneti otthonban élő felnőttek iskolai végzettsége is: a 30 év alatti korosztályban nem találunk középfokú végzettséggel rendelkező felnőttet, ami – egyéb okok mellett – a 16 éves korra leszállított tankötelezettségi korhatár hatásaira is rávilágít a mélyszegénységben élők körében.

A fővárosi ingatlanpiac alakulása sem kedvez az átmeneti otthonban élőknek. A várakozásokkal ellentétben nem csökkentek az albérletárak, hanem túrérszárnyon túlra növekedtek – a szegénységi küszöb környéki jövedelmekből élő családok számára megfizethetetlené vált: az ingatlan.com internetes portál kutatási szerint 2022. júliusban az átlagos havi bérleti díj havi 190e Ft volt Budapesten. Ehhez képest 2022-ben a szakképzett bérminimum nettó összege mindössze 172e Ft volt. Ehhez tartozik még az ingatlantulajdonosok hagyományos előítéletessége a gyermekkel rendelkező / több gyermekkel rendelkező / roma származású bérlőkkel kapcsolatban, és a két hatás együttesen felerősítette azt az évek óta látszó tendenciát, miszerint önálló, piaci alapú albérletbe költözni

családok átmeneti otthonából szinte megoldhatatlan nehézség a fővárosban. A szociális bérlakások rendszere jelenlegi kapacitásaival nem képes minden család számára megnyugtató, hosszútávú lakhatást biztosítani, ahogyan intenzív szociális munka nélkül a még lakáshoz jutók biztonságos életvezetése sem garantálható, figyelemmel a problémakör sok generációt érintő sajátosságaira.

Szintén az elmúlt években érzékelhető folyamat, hogy egyre többen jelentkeznek átmeneti otthonba. Az Alapítványhoz évente átlagosan 1500 személy esetében érkezik jelzés (országos adat), míg a 2022-es évben ez 30%-os növekedést mutatott.

Az fenti ismeretekből egy mélyülő lakhatási válság képe bontakozik ki, ahol az alacsony iskolai végzettség, az alacsony jövedelem, a magas ingatlanárak, a magas bérleti díjak egy bezáruló csapdában tartják a mélyszegénységben élőket, akik számára nem jelentenek segítséget a középosztálybeli családok számára elérhető kedvezmények és támogatások (adókedvezmény, CSOK), mert eleve kizáródnak belőle. Megemlítendő, hogy nagyon sok, majdnem minden családjuk akkora adóssággal rendelkezik, amelyek törlesztése élethosszig tartó feladat számukra, legalisan létesített munkaviszony esetén akkora letiltások terhelik a jövedelmüket, hogy a családok ellenérdekeltek bejelentett munkát vállalni.

Szolgáltatások

Az elhelyezés során – a lakhatás biztosítása mellett – rendelkezésre álló szolgáltatások:

- *Családgondozás:* a beköltözést követő 24 órán belül a családgondozó felveszi a kapcsolatot a családdal, megtörténik az első interjú, majd folyamatosan formálódik a gondozási terv. A családgondozó szakmai munkája során a szociális munka és a szociálpedagógia teljes eszköztárát használva támogatja a családot. Az Alapítványban a *Gyermekeink védelmében* adatlap-rendszert használják, ezek közül az ATG3 nevű dokumentumban rögzítik a gondozási célt, s a cél megvalósulásához vezető eszközök, feladatok rendszerét, mely szerződéseket átlagosan 4 hetente felülvizsgálják, szükség szerint alakítják, módosítják az kliensekkel közösen. Ezen munkamódszer segítségével jól nyomon követhető az eset alakulása, az meghatározott feladatok teljesülése és a hozzájuk rendelt segítség, s egyben lehetőséget biztosít arra is, hogy flexibilisen tudjanak reagálni a gondozási idő alatt felmerülő problémákra.
- *Szociális ügyintézés:* a család mindennapjaihoz kötődő szociális ügyintézés támogatása, segítése. Céljuk, hogy klienseink jártasságot szerezzenek a különböző hivatalos ügyek intézésében, így – amennyiben erre van lehetőség – elsősorban az ellátott saját maga intézi az ügyeit, családgondozói támogatással.
- *Gyámhivatali ügyintézés:* a családban felmerülő családjogi, gyámügyi kérdések rendezésében való segítségnyújtás – pl. gyermek családi jogállásának rendezése, szülői felügyeleti jogot érintő kérdések.
- *Gyermekeknevelési tanácsadás:* gyermek-és ifjúsági felügyelő, illetve csecsemőgondozó – nevelő munkatársaik rendszeresen tartanak gyermekcsoportokat az ellátott

gyermeknek, melyeken szocializációjuk, manuális készségeik fejlesztése mellett társas kapcsolataik alakításában is segítséget nyújtanak. Munkatársaik szükség szerint a gyermeket gondozó szülők rendelkezésére állnak, gyermeknevelési, konfliktuskezelési tanácsadással, gyakorlati segítségnyújtással.

- *Gyermekfelügyelet:* az átmeneti otthonokban elhelyezett gyermekek napközbeni ellátását elsősorban a helyben rendelkezésre álló intézmények (bölcsőde, óvoda) igénybe vételével oldjuk meg, hozzásegítve ügyfeleiket az ellátáshoz jutáshoz. Emellett intézményen belül rendszeres gyermekcsoportok tartásával biztosítjuk a gyermekek felügyeletét arra az időre, amikor a szülőnek olyan elfoglaltsága akad, mely ezt indokoltá teszi (pl.: orvosi ellátás, hivatalos ügyintézés). A szülő hosszabb távú akadályoztatása esetén – pl. hosszú idejű kórházi kezelés -, ha a gyermek felügyelete más módon nem megoldható, gyermekek átmeneti otthona segítségét kérjük.
- *Mentálhigiénés gondozás:* Az Alapítvány pszichológusa heti rendszerességgel tart egyéni terápiás alkalmakat az azt igénylő ügyfelek számára. Fontosnak tartják, hogy beköltözést követően minden klienssel felvegye a kapcsolatot a pszichológus. Ez egyrészt fontos a lakhatás elvesztése miatti trauma feldolgozásában, másrészt az ügyfelek és a pszichológus közötti bizalmi kapcsolat létrejötté szempontjából.
- *Jogi tanácsadás:* Az Alapítvány jogásza előre egyeztetett időpontban az ügyfelek és a családgondozók rendelkezésére áll. Specializált területe az áldozatvédelem, de emellett polgári jogi ügyekben, családi jogi ügyekben is igen jártas.
- *Fejlesztőpedagógiai segítség:* Minden intézményünkben rendelkezésre áll a gyermekek számára fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a tanulásban segítségre szoruló gyermekeinkkel.
- *Krízisellátás:* A kapcsolati erőszak áldozatait segítő krízisprogramban az áldozat akár azonnal be tud kerülni a szolgáltatásba, ahogy teljes körű ellátásban részesül. A krízisprogram professzionális és speciális szaktudást igénylő feladat, melyet tapasztalt és a területen jártas munkatársaik végeznek, a szakmai stáb részeként, de attól elkülönülten.
- *Szükség szerinti teljes körű ellátás:* Amennyiben a családban olyan helyzet áll fel, hogy a tartásra kötelezett szülők nem tudnak gondoskodni a családban élő kiskorúak élelmezéséről, ruházkodásáról, elemi szükségleteiről, úgy a szükséghelyzet azonnali megállítása érdekében teljes körű ellátásban részesülnek a kliensek. Természetesen nem céljuk ellátottaik hospitalizálása, intézményi függőség kialakítása, így minden lehetséges eszközzel a család önfenntartási képességének visszaállítása ilyenkor a gondozási cél.
- *Kiléptető-lakás lehetősége:* Az Intézményben hosszabb-rövidebb időt eltöltött, kellően megerősödött családok számára kiléptető-lakásokat tart fent, melyek célja kettős: egyrészt minimálisra csökkenti az intézményi hospitalizálódás káros hatásait, másrészt átmenetet képez a védett intézményi élet és a támasz nélküli, önálló életvitel között. A családok ez által fokozatosan visszavezethetők az önálló életvitel keretei közé,

folyamatos és rendszeres, ám nem állandó támogatás biztosításával. A kiléptető lakáshoz jutás pályázati rendszerben történik, üres férőhely esetén nyilvános pályázatot hirdetnek az ellátottaknak, ezzel is erősítve a saját sorsukért, életükért történő felelősségvállalást. A pályázatokat a teljes szakmai stáb objektív pontrendszerben értékeli.

- *Előtakarékosság lehetősége:* Intézményeikben többségében gondozási elvárás, hogy az ellátott, lehetőségei szerint, takarékoskodjon. A védett körülmények között lehetősége van anyagi tartalék gyűjtésére, melyet kiköltözésekor egy összegben kap kézhez, ezáltal megteremtve akár egy önálló albérlet lehetőségét, akár egy lakásfelújítás költségeinek viselését. Az előtakarékoskosságot igény szerint az ügyfél maga kezelheti takarékbetétkönyvben, vagy az Alapítványnál letétbe helyezve az Alapítvány kezeli helyette. 2015 óta bevezették egy, a hagyományos gondozási tervtől eltérő eszközöket igénylő takarékoskodási formát, melynek keretein belül külön együttműködési megállapodást kötnek a takarékoskossági projektbe becsatlakozó ellátottakkal, bízva abban, hogy a formai kettéválasztottsággal növelni tudják az ügyfelek elköteleződését anyagi tartalékaik megteremtése iránt. Az Alapítvány program lényegi eleme, hogy ha a család 3-6-9 hónapig fenntartja a szerződésben vállalt takarékoskossági összegét, úgy 10-20-30%-kal csökkentik a személyi térítési díját, mely összeg szintén a család előtakarékoskossági számláját növeli. A lakók takarékoskossági célú befizetéseit elkülönített bankszámlán kezelik. A program sikerességét bizonyítja, hogy a családjaik több, mint fele részt vesz benne, többszázezer forintos takarékoskodást érve el.
- *Félutas Ház:* A Félutas Ház szolgáltatás azon kliensek számára elérhető, akik bántalmazást követően az ország bármely krízisközpontjában elhelyezésre kerültek, majd onnan családok átmeneti otthonába /anyaotthonba költöztek, s a gondozás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy jó eséllyel tudjanak önálló életet kezdeni. A jogszabály és a vonatkozó szakmai protokollok által erősen meghatározott azoknak a köre, akik a szolgáltatást igénybe vehetik. Üresedés esetén országos pályázatot hirdet az Alapítvány a családok átmeneti otthonai körében, a pályázatokat szakmai team bírálja el objektív szempontok alapján.
- 2020-ban megnyitották első *külső férőhelyüket*, melyet 2021-ben egy újabb követett, amik abban különböznek a fent említett kiléptető lakásoktól, hogy itt – az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt – három évig maradhatnak a családok azzal, hogy vállalják az ingatlan közüzemi költségeinek megfizetését, és előtakarékoskossági programban vesznek részt.

Értékelés és jövőkép

- Az Alapítvány az átmeneti ellátást nyújtó szolgáltatási rendszer innovatív szereplője, a szakterületet érintő változások, fejlesztések aktív részese. A jogszabályok adta lehetőségek szerint ma elérhető összes szolgáltatást biztosítja, ami az átmeneti otthonok számára lehetséges (Intézményi elhelyezés, krízisközpont, külső férőhely,

kiléptető lakás, félutas ház). Elkötelezettek amellelt, hogy a jövőben is mind szélesebb körben tudják segíteni a hozzájuk fordulókat.

- Azonban a problémák egy részének megoldása túlmutat az átmeneti gondozás lehetőségein. Átfogó, évtizedeken túlnyúló, komplex szociálpolitikai programokra volna szükség a mélyszegénységben élők életfeltételeinek jobbítása érdekében, ami nem nélkülözheti a korai prevenció, az oktatási-nevelési felzárkóztatás, a széleskörű inklúzió, a fejlett szociális lakhatási rendszerek szoros együttműködését a magas szintű gyermekjóléti alapellátással. Az átmeneti otthonok hálózata évek óta túlterhelt, országos szinten sem képes ellátni a hozzájuk fordulókat, amit különösen nehezítenek az évről-évre megtörténő intézménybezárások. Az átmeneti otthonok kapacitásbővítése első lépcső lehetne a célcsoport tagjainak segítésében, azonban a strukturális problémákra ez sem adna megnyugtató választ, csupán több család nyerne időt ahhoz, hogy megpróbálja tartósan rendezni a lakhatását.
- A tágra nyíló gazdasági olló káros hatásainak enyhítéséhez szükség lenne széles körű lakhatási támogatási programokra, ahol a társadalom megfelelő szervei magukra vállalják a lakhatási költségek bizonyos részének fedezését, mert a mélyszegénységben élők jövedelméből gyakorlatilag képtelenség kifizetni egy fővárosi piaci alapú albérletet. Illúzió, hogy időben korlátozott lakhatási támogatások – pl. bizonyos ideig, csökkenő mértékben adott albérlet-támogatás rendszerei – megoldást jelentenek a lakhatási szegénységre.
- Az Alapítvány a kezdetek óta működtet **külső férőhelyeket**, illetve most már kiléptető lakásokat is, ahol utóbbiakban akár 3 évig is maradhatnak az ellátottak. A komplex reintegráció egyik meghatározó eleme tud lenni ez a program, ugyanis a család megtartott autonómiája mellett kellő idő áll rendelkezésre ahhoz, hogy fenntartható változások álljanak be a családok életében – pl. szakképesítés megszerzése, gyermekek bölcsődei-óvodai beszoktatása, stb. A jelenlegi, 12 hónapos gondozási idő a családok jó része esetében – kiemelten kezelve a 3 év alatti gyermekeket nevelőket – nem elegendő ahhoz, hogy egy tartós munkaerő-piaci integráció megtörténjen úgy, hogy abból még takarékoskodásra is maradjon idő. A külső férőhelyek hálózatának fejlesztése a közeljövő szükségszerű szakmai célja kell, hogy legyen.
- Az átmeneti otthonban végzett munka mellett célszerű lenne fejleszteni a kerületi gyermekjóléti alapellátást olyan, intenzív családmegtartó szolgáltatásokkal, amelyek segítenek megelőzni a lakhatási krízishelyzet kialakulását. A kellő időben megvalósuló beavatkozások, részint prevenciós, részint korrekciós jelleggel, esélyt mutatnának arra, hogy egy család elveszítse az otthonát, adósságot halmozzon fel. A kialakult lakásvesztés esetén a fentiek miatt sok esetben lehetetlen feladat az egyensúly helyreállítása.
- A fővárosi lakhatási piacról is hiányoznak azok a szolgáltatások, melyek egyfajta közösségi lakhatást biztosítanak hosszabb távon a rászorulóknak („szobabérlők háza”). Sok család számára jelentene ez átmeneti támaszt, azonban az ügyfélkör sérülékeny részei számára az időben kiterjedtebb, ám alacsony bérű lakhatási lehetőség, kiegészítve egyéb kötelezettségekkel, vállalásokkal és szociális munkával, valós lehetőséget teremthetne a majdani tovább lépésre.

3.11. Hajléktalan emberek segítése

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 23. § (5) bekezdés 12. pontja értelmében a kerületi önkormányzatok feladata a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 86. §-a alapján kötelező önkormányzati feladatunk nappali ellátást, éjjeli menedékhelyet és hajléktalan személyek átmeneti szállását biztosítani.

A gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 94. § (3) bekezdés c) pontja kötelező önkormányzati feladatként határozza meg a családok átmeneti gondozása céljából működtetett családok átmeneti otthonában történő elhelyezés és szolgáltatás biztosítását azon kerületi önkormányzatoknak, amelyek területén harmincezernél több állandó lakos él.

Az Önkormányzat ezen feladatait egyrészt a felelős lakásgazdálkodással, szociális támogatások kiszélesítésével (megelőzés), másrészt ellátási szerződéseken keresztül oldja meg a Twist Oliver Alapítvány és az S.O.S. Krízis Alapítvány által. Emellett szorosan együttműködik a HFH International Hungary Szolgáltató Nonprofit Kft.-vel (Habitattal) is a VEKOP és a Második Esély programok keretében.

Az éjjeli menedékhelyhez való hozzájutást a Fővárosi Önkormányzat fenntartásában működő Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei (BMSZKI) Váci Éjjeli Menedékhely és Nappali Melegedője biztosítja.

A **Twist Olivér Alapítvány** (a továbbiakban: Twist Olivér) 1991 óta a Budapest Főváros IV. kerület, Fóti út 4. sz. alatt található székhelyén végzi hajléktalanokat segítő tevékenységét, ahol átmeneti szállással, nappali melegedővel és utcai szolgálattal segíti az elsősorban Újpesten és környékén élő rászorulókat. A Twist Olivér intézményei önkormányzati feladatot látnak el, rendelkeznek érvényes működési engedéllyel.

A szervezetnél folyó szakmai munkát a hatályos Szt. és a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000 (I.7.) SzCsM rendelet, emellett a Twist Olivér belső szabályzatai alapján végzik. Irányadó dokumentum a fentiek mellett a Szociális munka etikai kódexe. A fenntartási költségeket a normatív állami hozzájárulás mellett az Önkormányzat kiegészítő támogatása és pályázatokon elnyert támogatások biztosítják. A Twist Olivér működéséről aktuális információk a www.twistoliver.hu honlapcímen található.

Szállást nyújtó intézményük (átmeneti szálló) 42 ügyfélnek nyújt egyéni esetkezelést, krízisintervenciót, szociális ügyintézés. Három esetkezelő szociális munkás és egy nyolcórás segítő mellett az intézmény 0-24 órás működését alkalmi munkavállalók látják el.

Nappali melegedőjüket naponta további 50-60 fő látogatja, ahol az alapvető emberi szükségletek kielégítéséhez segítik hozzá ügyfeleiket (tisztálkodás, étkezés, mosás, információnyújtás, ügyintézés, segítő beszélgetés). Melegedőjükben az elmúlt öt év alatt változó felállásban két segítő vagy egy-egy segítő és szociális munkás dolgozott.

Utcán élő ügyfeleiknek (éves szinten megközelítőleg 160 ügyfél) főképpen az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzájutást, téli fagy elleni meleg teát, takarót juttattak, hivatali, szociális ügyintézésében, lakhatási programokban nyújtottak segítséget. Valamint szociális munkásaik a súlyos krízishelyzetekből igyekeznek tovább juttatni klienseiket. Utcai gondozó szolgálatuk két főállású kollégát foglalkoztat.

Az elmúlt 5 évben folyamatosan voltak rövidebb ideig betöltetlen álláshelyek, azonban a 2022-es évben közel tíz hónapig mind a nappali melegedős, mind pedig az egyik utcai szolgálat státusz betöltetlen volt. A korábbi évekhez képest ez egy olyan jelentős változás volt, ami napi szinten és hosszabb távon befolyásolta a náluk folyó szakmai munkát. A szolgáltatások működésének fenntartása érdekében nem elégséges szakmai létszámmal voltak kénytelenek működtetni nappali melegedőjüket és az utcai gondozó szolgálatukat is. Az utánpótlás, társadalmi megbecsültség hiányában, a jelenlegi szociális szférában kapható jövedelmek mellett kis mennyiségű és szakmailag nem releváns végzettséggel rendelkező önéletrajzok érkeztek az év során.

Az Önkormányzat és a Twist Olivér Alapítvány 2012. április 10. napján ellátási szerződést kötött. Az Alapítvány a szerződésben kötelezettséget vállalt, hogy Újpest közigazgatási területén ellátja az utcai szociális munkához kapcsolódó feladatokat, valamint nappali melegedőt és átmeneti szállót működtet. Az Önkormányzat az ellátási szerződés alapján hozzájárulást fizet az Alapítvány által kapott mindenkorai költségvetési normatíva meghatározott százalékáig (utcai szociális munka: az éves normatíva 20%-a, nappali melegedő: az éves normatíva 35%-a, átmeneti szálló: az éves normatíva 30%-a). Ez az összeg 2020. és 2023. év között 13- 15 millió Ft évente (elszámolástól függően). Formális szerződés keretében működnek együtt a Foglalkoztatóval, ahol átmeneti szállójuk lakói is dolgoznak. Az Újpesti Önkormányzati Rendészettel is kapcsolatban vannak az ügyfelek mentén.

Az elmúlt öt évben mindig volt valamilyen külső tényező, ami az egész hajléktalanellátás működésére közvetve vagy közvetlenül hatással volt.

A 2018-as évet az elszabaduló albérletárak jellemezték leginkább, ami közvetve ugyan, de jelentős hatással volt az ügyfelek életére is. Míg korábban egy szoba- vagy albérlet kifizetése megoldható volt akár az átlagjövedelem alatti összegből is, addig a 2018-ban elszállt bérleti díjak már megfizethetetlenek lettek az ügyfelek számára. Ebben az évben egy pályázaton keresztül nagyobb összegű lakhatási támogatást tudtak volna nyújtani önálló lakhatásba költöző ügyfelek részére, de a pályázati összeg teljes egésze végül visszautalásra került, mert nem volt olyan ügyfelük, aki az akkori (vagy a mostani) albérletárak mellett, hosszabb távon, a pályázati támogatás lejárta után is fenn tudta volna tartani a lakhatását.

A 2019-es évet egy jogszabályváltozás határozta meg közvetlenül, mely szerint minden nappali melegedőnek meghosszabbított és hétvégi nyitva tartással kellett működnie, az éjjeli menedékhelyek nyitva tartásához igazodva. A Twist Olivér esetében ez a korábbi hatórási és hétköznapi nyitva tartás helyett mindennapos 10 órás (8-18) nyitva tartást hozott magával, amit csak plusz munkaerő felvételével tudtak megoldani. Ugyan egy év kellett hozzá, de az országos kihasználtsági adatok alapján ezt a módosítást 2020-ban megszüntették így visszaállt a korábbi hatórási nyitva tartás melegedőjükben.

A 2020-as és 2021-es évet a világjárvány uralta le minden szempontból. Mind mentálisan, mind fizikailag hatott az ügyfelekre és kollégákra egyaránt, azon túl, hogy folyamatos készségben és kiszámíthatatlanságban próbálták működtetni az intézményeket. A tájékoztatás hiánya és az ésszerűtlenül, egyeztetés nélkül meghozott döntések, naponta változó eljárásrendek, állandó adatszolgáltatások és felesleges plusz adminisztrációs terhek, összességében is nagyon megnehezítették az egyébként is terhelt helyzetet. A 2021-es év az oltások elérhetőségének köszönhetően lehetett lényegesen kiegyensúlyozottabb.

2022-ben, amikor a világjárvány után kissé fellélegezhetett volna a szociális terület, jöttek az elszálló közüzemi árak és az infláció. Mindezekből a Twist Olivért leginkább az elszálló közüzemi árak érintették, tekintve, hogy a gáz és áram árak négyszereződése a szervezet működtetését veszélyeztette. Első körben a Fővárosi Önkormányzat sietett a „rászoruló személyeket támogató civil szervezetek” segítségére egy pályázat formájában, ahol a 2022 októberétől esedékes rezsινόvekmény kifizetésére lehetett pályázni, 2023 márciusáig bezárólag. Az újpesti Önkormányzattal is folyamatosan kapcsolatban voltak és egyeztettek az aktuális állapotról. Az egyeztetések nyomán az Önkormányzat 10 millió Ft támogatást különített el a Twist Olivér számára a közüzemi költségeik fedezése céljából, amely összeget a Twist Olivér 2023 májusában – utólagos elszámolás mellett – meg is kapott.

Az elmúlt öt évre összességében jellemző sajnálatos tendencia még a középsúlyos és súlyos pszichiátriai betegséggel együtt élő ügyfelek számának a növekedése. Mindhárom ellátási egységükben tapasztalták, hogy a mentális problémákkal élők aránya növekedett és sajnos a betegségbelátással rendelkező ügyfelek száma csökkent. Leginkább az utcai gondozó szolgálat munkájában okoz ez komoly elakadásokat, tekintve, hogy ott nincsenek olyan intézményi keretek, amik legalább részben hatással lennének az ügyfél állapotára, vagy visszajelzést jelentenének számára a mindennapi működésükben.

Szolgáltatások

Átmeneti szálló

Az *átmeneti szálló* alapvető célja, feladata:

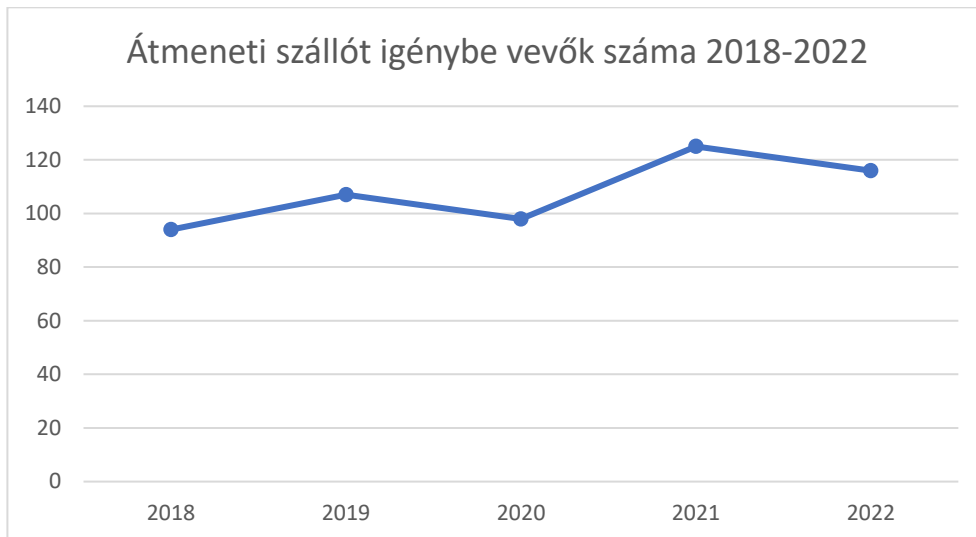
- hajléktalan emberek támogatása a szociális munka eszközeivel, közös célok kitűzésével.
- a társadalomba való beilleszkedés, visszailleszkedés elősegítése, melynek területei főként a foglalkoztatási rehabilitáció, az előtakarékosság és a kapcsolati rendszer felépítése vagy helyreállítása, addikciókkal kapcsolatos problémákban való segítségnyújtás.

A *szálló* egy időben 42 főnek tud átmeneti szállást nyújtani, akik megfelelnek a következő feltételeknek: az Európai Gazdasági Közösség tagállamainak férfi hajléktalan polgárai közül azok a személyek, akik képesek az önellátásra és vállalják az intézmény programjában való részvételt.

2012 januárjától a Twist Olivér részt vesz a „Közterület helyett emberibb körülmények” programban, melynek keretén belül tartósan közterületen, utcán élő ügyfeleket fogad be a szállóra, ahol biztosítják az egyénre szabott szociális munkát is. 2018-ban a korábbi 13 konzorciumi férőhelyet 20 főre emeltük, majd 2019-ben 30-ra. 2019 óta intézményük mind a

42 férőhelyén, korábban tartósan utcán élő ügyfelek laknak. Szakmai programjuk fókuszába az elmúlt öt évben az intézményes ellátással szemben bizalmatlan, sok éve utcán élő ügyfelek kerültek.

Az átmeneti szálló statisztikái:

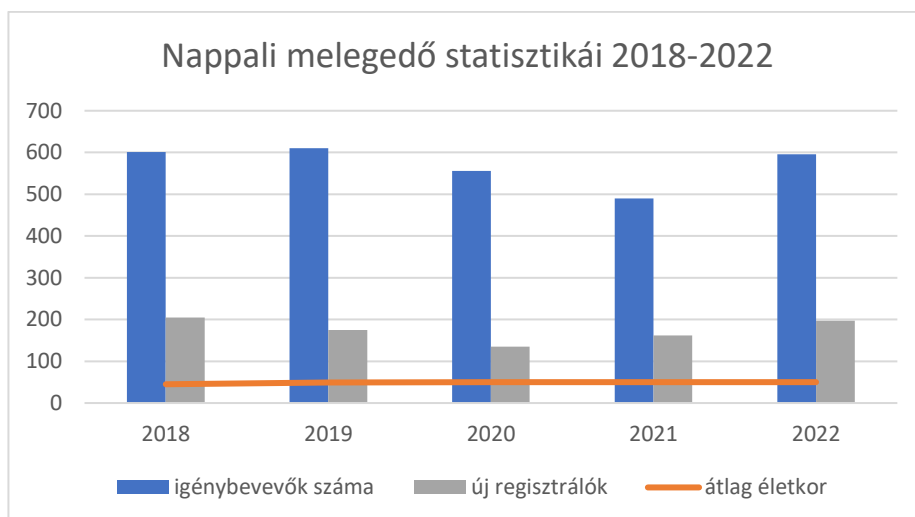
2018-ban 94 ügyfél fordult meg a negyvenkét férőhelyes átmeneti szállón, 2019-ben 97, 2020-ban 93. 2021-ben és 2022-ben pedig több mint száz. Ennek a tendenciának az oka, hogy átmeneti szálló sok szempontból a lehető legsérülékenyebb csoporttal való együttműködést vállalja magára. Az intézmény speciális szakmai programjával egyedülálló a fővárosi hajléktalanellátó rendszerben.

KIHASZNÁLTÓSÁG ALAKULÁSA	
2018	99,5 %
2019	99,5 %
2020	98,6 %
2021	98,8, %
2022	99,5 %
ÁTLAG ÉLETKOR ALAKULÁSA	
2018	58
2019	55
2020	56
2021	55
2022	55

Átmeneti szálló folyamatosan telházal működik és várólistán is állandó jelleggel 10-15 fő várakozik. Az átlagéletkorban is akkor történt egy észrevehetőbb csökkenés, amikor már minden férőhelyen, korábban tartósan utcán élő ügyfelek laktak. Az átlagéletkor is jól mutatja, hogy munkaerőpiaci szempontból is a leginkább kiszolgáltatott ügyfélkörrel dolgoznak.

Nappali melegedő

A 2009-ben megnyíló nappali melegedő elsődleges célja, hogy lehetőséget biztosítson napközbeni tartózkodásra, étkezésre és pihenésre, valamint alapszintű higiénés szolgáltatásokat nyújtson hajléktalan személyek számára. Ezen kívül az intézmény az igénybe vevőknek olyan napközbeni ellátásokat/szolgáltatásokat nyújt, melyek segítik az adott személyt mindennapi problémáinak megoldásában, a hasznos időtöltésben, valamint a hajléktalanságból kivezető egyéni utak megtalálásában. Jogszába nem köti feltételhez az intézmény használatát, a gyakorlatban a szolgáltatások igénybevételének feltételeként az intézmény a házirendben következő feltételeket határozza meg: nagykorúság, a házirend megismerése az abban foglaltak elfogadása. A nappali melegedő statisztikái:

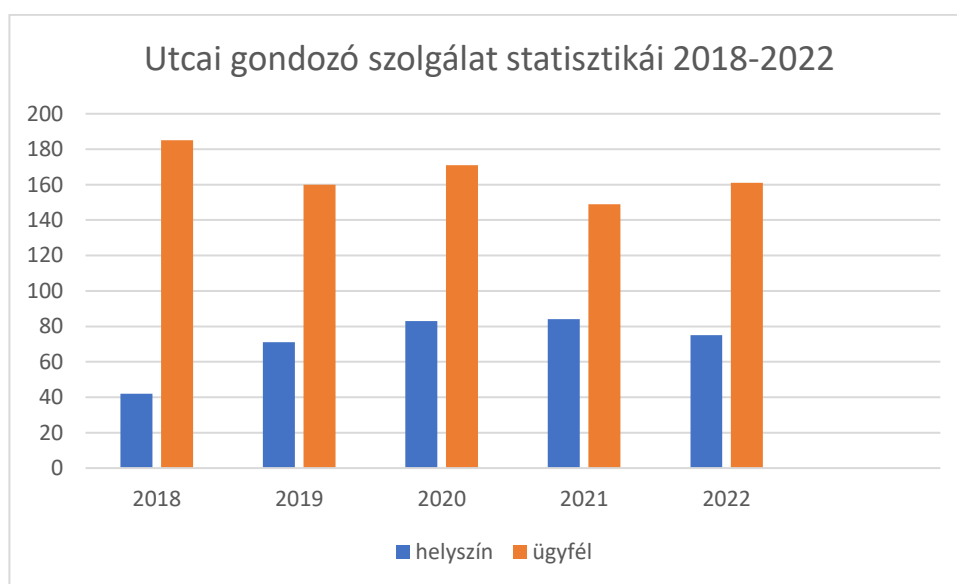
Az elmúlt öt évben hatszázhoz közeli ügyfélszámmal dolgoztak a nappali melegedőjünkben (2018/601, 2019/610, 2020/556, 2021/490, 2022/596). A 2021-es évben valószínűleg a COVID-19 járvány sokadik hullámai és azok utóhatásai miatt volt alacsonyabb a létszám. Az átlagéletkor 55 és 58 között alakult, a legfiatalabb ügyfél minden évben 18-20, míg a legidősebb 80-on felüli volt. Az adott évben újonnan regisztráló ügyfelek száma 2020-ban a COVID-19 járvány első hulláma miatti zárt működés okán csökkent le, amikor március közepétől május végéig az átmeneti szálló ügyfelein kívül nem fogadtak ügyfeleket a kontaktok csökkentése érdekében. A 2022-es évben pedig az elszálló közüzemi árak és infláció miatt jelentek meg olyan igénybe vevők is a melegedőjünkben, akiknek lakhatásuk ugyan megoldott, de segítséget jelent számukra, ha egy tál meleg ételhez jutnak naponta, vagy melegedni-mosni-tisztálkodni tudnak.

Utcai gondozó szolgálat

A Twist Olivér 1998-óta végez *utcai szociális munkát* Budapest IV. kerületében, illetve a XV. kerületben Rákospalota területén, az M3-as autópálya bevezető szakaszán. Az utcai szociális

munka a normatív finanszírozásból való kikerülése óta (2012.) alapvetően az NRSZH által biztosított pályázati forrásból működik.

Az utcai szociális munka elsődleges feladata az intézményes ellátásból kimaradó, az utcán életvitelszerűen tartózkodó egyének, családok, csoportok és közösségek részére közvetíteni a legmegfelelőbb segítséget, a szükséges szolgáltatások elérését szociális, egészségügyi, pszichés és egyéb problémák megoldásához. Másik fontos feladata, hogy azoknál, akik képesek, vagy vélhetően képessé tehetők az utcai életmód feladására, a szociális munka eszközrendszerével és a szolgálat kapcsolati rendszerének felhasználásával, illetve egyéb lehetőségek felkutatásával megteremtse a továbblépés lehetőségét.

Az utcai gondozó szolgálatuk statisztikái kisebb kilengéseket mutat, de nincsenek nagyon látványos eltérések az éves ügyfélszám és helyszínek tekintetében. A 2018. október 15-én lépett hatályba azon szabálysértés módosítása, mely szerint a közterületen való életvitelszerű tartózkodás büntethető. Ezt követően a 2019-es évben látható visszaesés az ügyfélszámban, amire valószínűleg ez is hatással volt, hisz sem az ügyfelek, sem a Twist Olivér szakemberei nem tudhatták, hogy mit fog ez okozni a gyakorlatban, ezért több ügyfelük is a költözés mellett döntött. A 2021-es csökkenést nagy valószínűséggel a COVID-19 járvány hozta magával, hisz sokan még inkább leszűkítették a találkozási számát, így az ügyfelek között is akadtak olyanok, akiket nem találtak a korábbi helyükön.

Az utcai gondozó szolgálat az ellátási területet heti rendszerességgel, gépjárműjével, útvonalterv alapján teljesen körbejárja, az ott közterületen, vagy nem lakhatás céljára szolgáló épületben élő hajléktalanokat, csoportokat látogatja/segíti. Néhány helyszínen konkrét alvó-/lakóhely sincs, csak annak frekvenciája miatt többnyire megtalálható ott néhány ügyfél. A látogatott helyszínek többsége – a kerület adottságaiból fakadóan – erdős területeken található. Az itt élő ügyfelek zöme saját építésű kunyhóban illetve sátrakban lakik. A sűrűbben lakott területek vonzáskörzetében élők parkokban, lépcsőházakban vagy az aluljáróban húzódnak meg éjszakára. A szolgálat a munkáját a Menhely Alapítvány diszpécserszolgálatával kötött együttműködési megállapodás szerint végzi. Ennek keretein belül részt vállal a diszpécserhez érkező (az ellátási területet illető) jelzések fogadásában és megoldásában.

Értékelés és jövőkép

- A Twist Olivér a 2012 óta működő „Közterület helyett emberibb körülmények” program további folytatását szorgalmazza, melynek elsődleges célja a közterületi hajléktalanság csökkentése volt. Ezen programon keresztül alakult az elmúlt öt évben a szakmai programjuk is, melynek eredményeképpen az átmeneti szálló működése unikális a fővárosi hajléktalanellátó rendszerben.
- A jövő kihívása a szakmai minőség és munkavállalói létszám fenntartása is, mely a jelenlegi tendenciák és az utánpótlás hiánya miatt egyre nehezebb. Ennek érdekében a jelenlegi kollégák megtartása kiemelt figyelmet igényel.
- Továbbra is célként fogalmazódik meg a nappali melegedő külön épületbe történő költözése, de erre jelenleg pénzügyi forrás nem áll rendelkezésre.
- Az Önkormányzattal való jövőbeni együttműködés lehetséges iránya lehet az évenkénti 1-2 szociális bérlakás felújítása, ahová ügyfeleik a jövőben költözhetnek.
- A közüzemi szolgáltatások árainak növekedésének következtében a továbbiakban is tervezik energetikai beruházásokat, melyekkel csökkenteni tudják a felhasznált energiát. Ilyen például az épület hűtő-fűtő klímaberendezésekkel való felszerelése, tetőcsere és redőnyök felszerelése.
- A 2024-as évben terveznek egy átfogó elégedettségi felmérés készítését is, melynek eredményei alapján az ügyfelek tényleges szükségleteire tudnak fókuszáltabban reagálni.

4. Összegzés

A koncepcióban bemutatásra került Budapest Főváros IV. kerület Újpest demográfiai, munkaerőpiaci és lakhatási helyzete, majd a dokumentum részletesen ismertette a szociális ellátások, a lakásügy, a közfoglalkoztatás, az idősgondozás, a gyermek- és családgondozás, a gyermekek átmeneti otthona, a hátrányos helyzetűek foglalkoztatása a szociális foglalkoztatásban, a védőnői szolgáltatások, a bölcsődék, a családok átmeneti otthona és a hajléktalanellátás területeihez kapcsolódó helyzetképet, eredményeket és kihívásokat. Ezzel összhangban javaslatok kerültek megfogalmazásra az alábbiak szerint.

Általános, több területet érintő javaslatok

- 1) Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata szociális ágazathoz tartozó szervezeti egységei, a szociális szolgáltatást biztosító intézmények közötti **kommunikáció további megerősítése**, kommunikációs platform kialakítása – rendszeres tapasztalat csere és találkozó megtartása, szakterületi munkatársak és a helyi civil szervezetek bevonásával.
- 2) A szociális szférát jellemző **szakemberhiány kezelését**, valamint a meglévő munkavállalók megtartását szolgáló megoldási javaslatok kidolgozása a kerületi szociális szolgáltatások és ellátások minőségi nyújtásának biztosítása céljából. Újpest Önkormányzatának Szociális Intézményében működő szakmai egységek

humán erőforrás-gazdálkodásának fejlesztése, kapacitások növelése az üres álláshelyek betöltésével

- 3) A szociális szolgáltatások, ellátások **ügyfélkörének hatékonyabb tájékoztatása** a célcsoport számára könnyen érthető módon és megfelelő csatornákon keresztül.

Az egyes szakterületeket érintő fejlesztési javaslatok

Szociális ellátások

- 4) Kevésbé kihasznált **szociális ellátások** (pl. gyermek születéséhez nyújtott támogatás) szisztematikus vizsgálata, igénybe vételi jelenségek feltárása, szükséges intézkedések megtervezése. A **gyermekes családok részére nyújtott szociális támogatásokat** igénybe vevők számának csökkenése mögött álló okok feltárása és a feltárt problémák kezelése.

Lakhatás

- 5) Az Önkormányzat **lakhatással kapcsolatos célrendszerének felülvizsgálata**, a szociális lakhatás céljának, meghatározása. A szociális-, költségelvű- és piaci alapú bérleti díjak viszonyrendszerének áttekintése.

Közfoglalkoztatás

- 6) A **közfoglalkoztatás** kerületi szerepének egyértelmű megfogalmazása, szociális és zöld funkciók, valamint a kerület számára értékteremtő voltának kihangsúlyozásával.
- 7) A **közfoglalkoztatotti létszámkeret optimalizálása** a kerületi feladatok és a potenciális közfoglalkoztatottak számának figyelembe vételével.
- 8) Meg kell vizsgálni, hogy **hogyan erősíthető a közfoglalkoztatás foglalkoztathatóságot javító szerepe**, például a közfoglalkoztatottak alapkészségeit javító, kompetenciáit növelő képzésekbe és aktív munkaerőpiaci szolgáltatásokba történő bevonásának lehetőségével.

Idősellátás

- 9) Nyomon kell követni a társadalmi folyamatok és a kerületet is jellemző **idősödő lakosság számának, jellemzőinek alakulását** a szolgáltatások igényeknek megfelelő, rugalmas alakítását lehetővé tévő tervezéshez.
- 10) Az **idősgondozási** helyszínek kerületen belüli igényekhez történő igazítása (például Káposztásmegyeren).
- 11) Az idősek számára **tartós lakhatást biztosító intézmény kialakítása**.
- 12) A **demenciával élő idősek napközbeni ellátásának** megszervezése.

Családok segítése (Család és Gyermekjóléti Központ)

- 13) A Család- és gyermekjóléti Központban szükséges a szociális ellátás több területén rendszeresen megjelenő „problémás” ügyfelek részére **komplex megközelítésmód** kidolgozása e célcsoport társadalmi integrációjának erősítése, a velük való kommunikáció megkönnyítése és az intézményrendszerre nehezedő terhek csökkentése céljából.
- 14) A Család- és Gyermekvédelmi Központ munkatársai részére létrehozott személyes szakmai tapasztalatcsere, esetmegbeszélés jó gyakorlatának további fenntartása.

- 15) Jelzőrendszeri tagokkal való szoros együttműködés. A számok emelkedése, az esetek súlyossága és az érintett gyerekek életkorának csökkenése miatt kiemelt figyelemmel kell kísérni a rendőrségtől, valamint az oktatási-nevelési intézményektől érkező jelzéseket és hangsúlyt kell helyezni azok kezelésére. A – jelenleg még nem szignifikáns – de már megjelent korai jelzések megtételének ösztönzése.
- 16) A nevelési-oktatási intézményekben megkezdett munka (pl. preventív csoportfoglalkozások) folytatása, megerősítése. Növekvő jelentőségű problémák - köztük az iskolai bullying, az elhanyagolások és a szülői kompetenciák hiányának – hatékony kezelése. Plusz szolgáltatások (civil szervezetek) bevonása az óvodai és iskolai szociális munkába.
- 17) A család- és gyermekvédelmi munka megerősítése új tevékenységekkel (szülőcsoportok megszervezése, a munkacsoport online megjelenése, eszközök bővítése, továbbképzések, a kerületi programokban való aktív részvétel).

Gyermekvédelem (Gyermekek Átmeneti Otthona)

- 18) Az „Aranyhíd” **Gyermekek Átmeneti Otthona** társadalmi megítélésének helyreállítása.
- 19) Humán-erőforrás kapacitások megerősítése, a dolgozói és vezetői fluktuáció jelentős csökkentése, a betöltetlen álláshelyek feltöltése, egyes pozíciók (pszichológus, családgondozó) megerősítése. A meglévő munkatársak megtartása a szupervízió, a továbbképzések megerősítésével és a belső ösztönző rendszerek kialakításával.
- 20) A rendelkezésre álló **férőhelyek kitöltését** célzó megoldások keresése. Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy családok átmeneti otthon szolgáltatásával kombináljuk a meglévő infrastruktúrában a szolgáltatást.
- 21) Az átmeneti gondozás számára nagy kihívást jelent a sok problémás gyermekek ellátása, mint a magatartási problémás vagy a mentálisan sérült gyermek gondozása. Ezekben az esetekben szükség lehet **külső szakember támogatására, bevonására**, és a munkatársak érzékenyítő képzésére. A speciális problémával rendelkező gyermekek kiemelt figyelmet és odafigyelést igényelnek, ezért szükség esetén a szakemberek létszámának emelésére is sor kerülhet.
- 22) Az utóbbi év egyik legnagyobb problémája, hogy a gyermekek súlyos magatartászavara miatt egyre több család fordul segítségért a gyermekek Átmeneti otthona felé, azonban a **gyermekpszichiátriai** ellátást nyújtó intézmények hiányoznak, nagyon nehéz ilyen ellátáshoz jutni.
- 23) Sokszor az Átmeneti Otthonnal kapcsolatban álló egyéb szakemberek sincsenek tisztában az Átmeneti Otthon feladatával és szerepével, ezért fontos az ellátott gyermekekkel kapcsolatban álló szakemberekkel való folyamatos **kommunikáció** és a jelzőrendszeri értekezleteken való rendszeres részvétel is, ami hozzájárulhat az ellátás sikeresebbé válásához.

Szociális Foglalkoztató

- 24) Az Újpest SZI Szociális Foglalkoztató munkavállalói számára számos esetben biztosítottak kapcsolódó szociális szolgáltatások (pl. pszichiátriai és szenvedélybetegek közösségi ellátása), azonban folyamatosan vizsgálni szükséges a gondozási szükségletet és ösztönözni a szolgáltatások igénybe vételét.

- 25) Lehetséges fejlesztési irány az Újpest SZI Szociális Foglalkoztatójának **társadalmi vállalkozássá történő átalakítása**: vállalkozási forma kialakításával, akkreditált foglalkoztatóvá való alakítással.
- 26) A piaci partnerektől való kiszolgáltatottság feloldása érdekében erősíteni szükséges a saját termékek előállítását és értékesítését.

Bölcsődei ellátás

- 27) Bölcsődei szolgáltatási igények folyamatos monitorozása, az igényekhez történő rugalmas alkalmazkodás elősegítése.
- 28) Gyerekek és idősek klubjának részvételével közös programok szervezése.
- 29) A megemelkedett diétás étkezők száma, valamint a diéták sokfélesége rendkívüli módon megnehezíti a gyermekek ételmezését. Megoldást **egységes diétás konyha** létrehozása jelentene, amely a következő beruházás létrehozását igényli: sokkoló berendezés, csomagoló anyagok és személyi feltételek.
- 30) A nyújtott szolgáltatások bővítése tekintetében, a családok igényeinek megfelelően, további **sószoba** kialakítása minden bölcsődei telephelyen szükséges.
- 31) A családi nevelés segítésére a Nevelési Tanácsadás Szolgáltatás megszervezése mind a családok visszajelzése, mind a pedagógusaink tapasztalatai alapján szükséges. A szolgáltatás személyi feltétele pszichológus, fejlesztőpedagógus, szülő-csecsemő/kisgyermek konzulens, pedagógus (kisgyermeknevelő)
- 32) A kisgyermeknevelők és a vezetők továbbképzési kötelezettségének teljesítése mellett a szakterület szempontjából új koncepcióként jelenik meg a bölcsődei dajkák továbbképzési kötelezettségének teljesítése, mely a gazdálkodási szempontokon kívül tervezési- szervezési feladatokat is igényel. Az ellátás minőségbiztosításának érdekében, célként jelenik meg a szakdolgozók négyéves időintervallumot felölelő továbbképzési ciklusának maradéktalan megvalósulása.
- 33) Fejlesztések tekintetében a szakmai fejlődés támogatása a továbbtanulási szándék támogatásával folyamatosan zajlik. Ehhez kapcsolódó jövőorientált innováció, a tárgyi fejlesztés keretein belül, a szakmai írásbeli dokumentumok digitális vezetésének eszközeinek- és körülményeinek megvalósítása, megfelelő IKT háttér biztosításával, valamint ezek használatának bölcsődei telephelyenként erre a célra optimálisan alkalmas helyiségek kialakításával.

Védőnői szolgálat

- 34) Az iskolavédőnők oktatási intézmények kereteit meghaladó rendezvénye korábban a kerületi **AIDS Prevenció vetélkedő** volt, ami kezdetben észak-pesti, majd később budapesti vetélkedővé nőtte ki magát. E rendezvény szolgáltatási körbe történő visszavezetését is tervezik.
- 35) A terveink megvalósításának az egyik legfontosabb feltétele a megfelelő jogszabályi háttér, a jogviszonyok rendezése és a védőnői létszám. Amíg a **személyi feltételek** nem adottak, addig színvonalas kiegészítő szolgáltatás kivitelezése nem lehetséges.

Családok Átmeneti Otthona (SOS Krízis Alapítvány)

- Azonban a problémák egy részének megoldása túlmutat az átmeneti gondozás lehetőségein. **Átfogó, évtizedeken túlnyúló, komplex szociálpolitikai programokra** volna szükség a mélyszegénységben élők életfeltételeinek jobbítása érdekében, ami nem nélkülözheti a korai prevenció, az oktatási-nevelési felzárkóztatás, a széleskörű inklúzió, a fejlett szociális lakhatási rendszerek szoros együttműködését a magas szintű gyermekjóléti alapellátással. Az átmeneti otthonok hálózata évek óta túlterhelt, országos szinten sem képes ellátni a hozzájuk fordulókat, amit különösen nehezítenek az évről-évre megtörténő intézménybezárások. Az átmeneti otthonok kapacitásbővítése első lépcső lehetne a célcsoport tagjainak segítésében, azonban a strukturális problémákra ez sem adna megnyugtató választ, csupán több család nyerne időt ahhoz, hogy megpróbálja tartósan rendezni a lakhatását.
- A tágra nyíló gazdasági olló káros hatásainak enyhítéséhez szükség lenne **széles körű lakhatási támogatási programokra**, ahol a társadalom megfelelő szervei magukra vállalják a lakhatási költségek bizonyos részének fedezését, mert a mélyszegénységben élők jövedelméből gyakorlatilag képtelenség kifizetni egy fővárosi piaci alapú albérletet. Illúzió, hogy időben korlátozott lakhatási támogatások – pl. bizonyos ideig, csökkenő mértékben adott albérlet-támogatás rendszerei – megoldást jelentenek a lakhatási szegénységre.
- Az Alapítvány a kezdetek óta működtet **külső férőhelyeket**, illetve most már kiléptető lakásokat is, ahol utóbbiakban akár 3 évig is maradhatnak az ellátottak. A komplex reintegráció egyik meghatározó eleme tud lenni ez a program, ugyanis a család megtartott autonómiája mellett kellő idő áll rendelkezésre ahhoz, hogy fenntartható változások álljanak be a családok életében – pl. szakképesítés megszerzése, gyermekek bölcsődei-óvodai beszoktatása, stb. A jelenlegi, 12 hónapos gondozási idő a családok jó része esetében – kiemelten kezelve a 3 év alatti gyermekeket nevelőket – nem elegendő ahhoz, hogy egy tartós munkaerő-piaci integráció megtörténjen úgy, hogy abból még takarékoskodásra is maradjon idő. A külső férőhelyek hálózatának fejlesztése a közeljövő szükségszerű szakmai célja kell, hogy legyen.
- Az átmeneti otthonban végzett munka mellett célszerű lenne fejleszteni a **kerületi gyermekjóléti alapellátást olyan, intenzív családmegtartó szolgáltatásokkal, amelyek segítenek megelőzni a lakhatási krízishelyzet kialakulását**. A kellő időben megvalósuló beavatkozások, részint prevenciós, részint korrekciós jelleggel, esélyt mutatnának arra, hogy egy család elveszítse az otthonát, adósságot halmozzon fel. A kialakult lakásvesztés esetén a fentiek miatt sok esetben lehetetlen feladat az egyensúly helyreállítása.
- A fővárosi lakhatási piacról is hiányoznak azok a szolgáltatások, melyek egyfajta **közösségi lakhatást** biztosítanának hosszabb távon a rászorulóknak („szobabérlők háza”). Sok család számára jelentene ez átmeneti támaszt, azonban az ügyfélkör sérülékeny részei számára az időben kiterjedtebb, ám alacsony bérű lakhatási lehetőség, kiegészítve egyéb kötelezettségekkel, vállalásokkal és szociális munkával, valós lehetőséget teremthetne a majdani tovább lépésre.

Hajléktalanellátás (Twist Olivér Alapítvány)

- A Twist Olivér a 2012 óta működő „Közterület helyett emberibb körülmények” program további folytatását szorgalmazza, melynek elsődleges célja a **közterületi hajléktalanság csökkentése**.
- A jövő kihívása a **szakmai minőség és munkavállalói létszám fenntartása** is, mely a jelenlegi tendenciák és az utánpótlás hiánya miatt egyre nehezebb. Ennek érdekében a jelenlegi kollégák megtartása kiemelt figyelmet igényel.
- Továbbra is célként fogalmazódik meg a **nappali melegedő külön épületbe történő költözése**, de erre jelenleg pénzügyi forrás nem áll rendelkezésre.
- Az Önkormányzattal való jövőbeni együttműködés lehetséges iránya lehet az **évenkénti 1-2 szociális bérlakás felújítása**, ahová ügyfeleik a jövőben költözhetnek.
- A közüzemi szolgáltatások árainak növekedésének következtében a továbbiakban is tervezik **energetikai beruházásokat**, melyekkel csökkenteni lehet a felhasznált energiát. Ilyen például az épület hűtő-fűtő klímaberendezésekkel való felszerelése, tetőcsere és redőnyök felszerelése.
- A 2024-as évben átfogó elégedettségi felmérés készítésére kerül sor, melynek eredményei alapján az **ügyfelek tényleges szükségleteire** lehet fókuszáltabban reagálni.

A koncepció kiindulási alapot jelent a szolgáltatások tervezéséhez, mely a tervek szerint a kétévente frissítésre és továbbfejlesztésre kerül majd a szociális területen működő intézményekkel és egyéb érdekeltekkel közösen. A koncepcióban foglalt tervek végrehajtása érdekében tervezett következő lépés egy részletes Cselekvési Terv kidolgozása, amely tartalmazni fogja az intézkedés célját, háttérét, a megvalósításhoz szükséges tevékenységeket, a szakmai felelőst, a szükséges költségeket és annak lehetséges forrását (pl. közvetlen vagy itthon meghirdetett uniós pályázatok, önkormányzati vagy egyéb forrás), illetve a megvalósítás tervezett időtávját is.